

Beirt Saeoilseoirí na Scommaide 'sa Caithir

Domnall ó muráda

("Domnall na Spéine")

ó Dairbre

do rsiob.

Seosam Laoide

do éir i n-easair.

"S.—Téanam oir anoir i n-ainm Dé ip, ó cá'n uain pé ódmair;
bóirduigimí eadann uer na carbadaid teinntrige le hair an
éúine pec éall."

—L. S.

Cloódanna Teo.:

Air n-a éir amad

do

comrað na saeoilse,

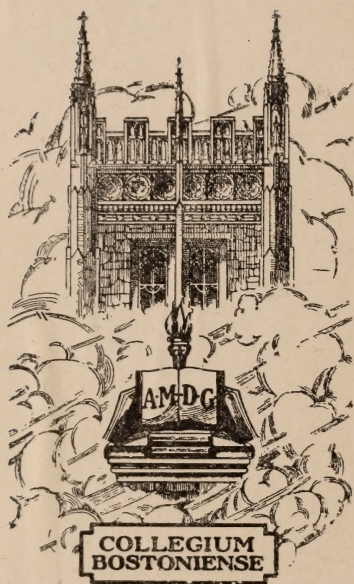
i mbané áca ciac.

1915.

Bgilling, Glan.

PB1399

.M8B3

THE PADRAIG UA CASAIDE
MEMORIAL COLLECTION

60
Рѣшаръ Уа Сауфсе
583 Шато Месадоуа
Lowell, Mass.

Апрѣль 6-го, 1918.

beirt žaeõilžeoiri
'na žcomñaiðe 'sa čačair.

Beirt Saeðilseoirí na Scomnaide sa Cacht

Domnall ó murcda

(“Domnall na Spéine”)

ó Dairbre

do ríróib.

seosam laoidhe

do cúir i n-easair.

“S.—Téanam oir anoir i n-ainm Dé ir, ó tá'n uain pé dúinn,
bórouisgim ceann oer na carbaduib teinntrige le hair an
cúinne reo éall.” —L. 5.

Clóðanna Teo.:

Ar n-a cúir amac

do

Connrad na Saeðilge,

i mbaile Áta Cluac.

1915.

PB1399
M8 B3

μουνητὶρ ἀτάτλ,
ὁαίτε ἀτά χηάτ.

BOSTON COLLEGE LIBRARY
CHESTNUT HILL, MASS.

231168

CLAR inniste.

				leatnadh
bhoilladh v
[An Céad Lá] 1
An Tarra Lá 12
An Tríomadh Lá 28
An Ceathramhad Comhmad 32
1 Lá an lae dóib—[An Cúigeadh Comhmad] 38
An Seirgeadh Comhmad 50
Turur an an Amairclainn 60
As dol go dtí an Cruinnuighadh 62
An Lá 1 ndiaidh an Cruinnuighthe 63
Tadhra 66
roctóir 71
Ammeoir 90
Asuirín 92

SEACRÁIN.

Leatrac.	Uine.	Seacrán.	Léistear
50 ..	18	An ceatramh ad lá	An seise ad comrád.
50 ..	19	Tiς Donnád	Tiς Donnád

— 42 —

Ní fuláir nó tá canáimint maic i “mBeirt Šaedi-
geoirí” reo ašur eolur maic aš an ušdar ar a bfuair
ré ói ón tpean-aimpí. 1 n-Oileán Dairbre ‘read
mušad é mar a tóirdeann fáil Šeamraim so náro
or cionn na fairrige falcmaire fíor-domhne. Bíor féin
i nDairbre fá ód ašur ní féadfaínn šan feabhar na
canáimna do tábairt fá n-deara innti. Do éirí ré átar
mór oim uair an triad fuaramar (bí triúr ašainn ann
aš cur ar n-eolur air) an freašna ro ó buadail óš :

“Iy giorra é reo mar bódar.” Tá ’fíor as an rasoḡal leir sup ó Dairbhe d’easdaí “Sgeilḡ na Sgeol,” “Diamuro Ó Duibne” asur rḡrībneoirí eile naé iad.

Dá bḡḡ rin, canamaint Dairbhe (seall leir, í ḡo léir) iy mó atá ran leabair ro. Caint na bḡoir-ḡean-ionn-dúirí iy í í leir asur a raib de ḡaitḡe as an uḡdar ar an dīne asur ar an dḡuings rin den pobat. Aét ó ḡárla dō beit as ḡráét ar cúrraib an ḡraḡail fá mar atáir ra domān mōi mḡu, b’ḡisean dō, mar adoir pé féin, beasán beas focail do éapad, asur ciail nua do baint ar foclaib atá éana ann, asur do ḡab pé pōr le mōint focail atá as rḡoláirīb dā ḡeapad le fíoir-ḡéirdeanaḡe. ḡusar-ra fá eirirḡealuḡad eat-orra ro ra bḡoclōir, an méir ab’ fēiriy liom é.

Mairiy leir an bḡoclōir féin, ḡeobḡar oirpad iy céad iy dā ficead focail “nua,” .i. focail náir cuirpad i rḡrībinn éana, ann, asur má’r “nua” asainne iad, iy ḡean-árra mōián aca ran am éadna, do pēir mar mēaraim-re. Do cuirpad cum iad ro do pēirḡeac do pēir bunadair asur nuair a ḡeir ḡrēamāca na ḡaerḡe oim, dob’ ḡisean dam cummḡuḡad ar foclaib den ḡSean-ḡárla (mar do ḡabarrad ḡaerḡeoirí air) asur iad do ḡarrang cúḡam, ní hé sup mait liom a dēanam amac sup ón mbéarla ḡáinḡ don focail dīob aét an fīadnair beit pō-láiriy i ḡcomnīb bun ḡaerḡe beit fūca. Na daoine naé ḡaitneann an ḡnó poin leo, maitḡoir dam í asur supab í ḡnó iy dēirdeanaḡe den ḡrōr iy fēiriy dam a dēanam do Connrad na ḡaerḡe í.

I dḡadō na cainte féin asur a bḡḡ, ní baḡal naé duail ácar asur mácar don uḡdar í. Tá rí, má’r ceair mo mēar-ra air, do pēir mar do éoirinn féin ḡean-ionndúirí na ḡaerḡealḡaéta as cur pīor ar cúrraib an ḡraḡail, nuair a bírḡ caoi asur fail asam

ar beic as éirteacat leo, puadai gearra, .i. rseilini
deirmireadta, asur peanpocali figte fuairte triú an
scaint fein, 7hl.

An téx asur an leiriuagad atá ra leabhar, tugar
iarradcat ar iad do cup ar don nóir amáin triú ríor. Má
ceip pé oim é rin do dhéanamh annro ir annró, ir baoglae
surab í an luargánaeac ir gnáeac í scanamaint pá
nreara dam é. Ir minic do-éipear dínead toraig
do péir éanamna asur glanao (.i. ionnarbad) eile nae
é. Do leigear don tarmaiceann (.i. don deirdeann)
-aib, -ib 'na comarcta ainneadua asur ainneadua iolmaro
asur a ríor asainn ó ainrii Seadain Uí Donnabáin anuar
so n-úrarocear mar rin í sciarraige é.* Táro puadai
eile ann .i. funneos asur finneos, -álta asur -álta,
7hl.; 'dob' feáirre iad ro don nóir amáin oirca, acat
ir ríor-beas díob atá ann. B'féirir leir náir ceapic
dam "mbreacain" do cup í n-ionad "mbreicín"
ar l. s 34; ní'l do éorham asam ar mo beapic annro acat
sur feáirí a tuigirre ar an scéao ceann, asur, puo
eile, mé san an éanamaint fein d'aireadcaint. Sin
puo do goill oim triú ríor. Maireas nae cloirann an
éanamaint ra éar ro, ddeirm-pe. Triuas nae raib caoi
éainte asam leir an ugar, mar do bíoó asam le
miceál mas Ruairí. Dá mbeao, bí sac don puo
roiríir polurmar asam.

Caitreao buirdeacar móir do gabáil leir an ugar
í otaoó a otus pé de éungnam dam as minuagad na
bpocal scanamna úo so otabarparoir rsoiláirí

* This termination *ib* of the dative plural is very seldom used in the spoken Irish of the present day, except in the county of Kerry, where, however, it is as often made the termination of the nominative plural.—*Sam.*, l. 83.

“Οαιρὸρρεάαρ ἀρ λειτέλις” οἶτα. Σο θεῖνιν πέιν,
μαῖοιρ λειρ ριν θε, ιρ ἔ α οβαιρ πέιν ἀτά ινρ ἀν ΤΑΣΡΑ
ΑΣΥΡ ινρ ἀν Ὀφοελόη, εἰ συρ μέ πέιν α εῖοιρ ι ρηρὶοῖν
ιαῶ. Τηγεταρ λειρ νάρ εῖορρεαῶ “Ο. Ο. Μ.” λε Σαῖ
αον ρυῶ ΑΣΥΡ α ὀεαρεαῖτ ὀαμ βειτ ὀά ρίοιρ-ρρηρὶοῖαῶ.

Ὀαῶ εἰαρετ ὀαμ α ραῶ ρα ὀειρεαῶ εἰαρ εἰαλ συρ τυγαῶ
ὀαμρ ρρηρὶαλτα ὀν Οἰρεαῖταρ ὀον αἰρε ἀτά ρα λεαῶαρ
ρο. Τά ρῖνιλ ΑΣΑΜ, ΑΣ εῖοιρ μο βεαηναῖτα λεί, Σο ηῶεαν-
ραῖῶ ρί Σαρ ΑΣΥΡ μαῖτεαρ ὀο να λείγεοιρηῖβ ξεοῶαρ ροιρ
λάμιαῖβ ι.

SEOSAM LAOIDE.

BEIRT ŠAEÖILGEORÍ 'NA ŠCOM- NAIÖE 'SA ČAČAIR.

Donnčad (as šabáil irteac šo tiš šeám)—Dia 'rteac
'ra teac ro.

Seán—Dia 'r Muire 'r párpais duit, a Donnčad, ir
Dé do beata. Eactruis dúinn do rcéal.

D.—Ir obann a ceartuiġeann rcéalta uait. Ná
tabairpá uaim do dúine a anál a čarpac rap a ġcuirčea
a leitčero rin de čeirt čuġe.

S.—Airiú, níor čuimniġear orm féin. Dar nđóġ,
dā mbead don trop luacra le paġáil ašam ir amlaio
bad čearc dam é čročad féo čopa, ruioeacán a řoláčar
duit ir a beic as cuimilt baire dıot nó šo dıiġčea
čuġat féin ! Mo ġparoin ču, a dúine boičt, bad čearc
dam 'řior a beic ašam šo paio ġiorra análaiġe orc ir
ġur b' éiġean duit tamall ruamınir 'paġáil rap a mbead
na řeadoın řeıřočiġčea ašat !

D.—b'řeıřir nář ġad duit an maġad. Táın cım
řláınčeaıail leat féin, molađ le Dia, ačt, ř'řeır pař
coıřıřeacčea 'dčeanam i n-aġarō na ġaoičea ašur a beic
a d'ıarřarō culađ 'ġur claonađ anonn 'ř anall ó
čřucaıllı 'ř ó čarpáıřčı do břaičear me féin beaġán
ġeóčálta, řuo a bainřeā duit-ře cım maič liom.

S.—Nı'ı don amřar ná řuil an čearc ašat, a čapa,
ačt, nuair a bıonn dıine šo čóřčalač le hair na teıne
nı mčāđann řé in' aıġne šo mbıonn an uaim cım dona
larřuič.

D.—Do čepar ná paio řear 'ra čačair nář břaič ašur
ná břaičean na řcalaı 'ġur na cam'-řeočainı, na

ceatanna rneactaró ašur flieŕneactaró atá aš ríor-
tuitim.

S.—A' nŕeieann tú liom go bfuil ré cóim dána ran ?
Níor éuar ar a' ttaob amuic den doŕur inŕiu ašur
ní luša ná 'innir don'ne dām go ŕaib ré cóim ŕear-
tannamail.

O.—Maŕa mbeaó go bfuileann tú boðar nó go ŕaib
ŕlaod éoŕlata oŕt, ní beifeá aš bŕaie ar don'ne éun
é innrint duit.

S.—Domuišim go bfuil beašán a'liburŕe oŕm, aét
i bŕáirt an éoŕlata, táim im dŕieaét ó ŕearš-maŕdean,
ir níor ŕamuiš ré dām go ŕaib a' lá ar meón, maŕ
aŕeieann tuŕa.

O.—Ar meón ! ná labair air maŕa bfuil dā éuntar
ašat aét maŕ rin. Cá beaš duit de éuairŕe air go
bfuil ŕreanša na eaŕŕac eaite ar muin maile a éile
anonn 'r anall roir ašur ŕiar ir ŕan ŕcéala le ŕašáil
ó don áirŕe ré látair aét ó beašán de éeannŕaib na
héieann ašur ó ŕíor-beašán ir eaó é.

S.—Má tá ré cóim dona ran ŕašarŕe ré dian oŕta
Toirŕealŕac a éur éioŕlacan inŕiu. Aét tá ré ŕáirŕe
šur “ŕona don anam a cuirŕear 'ra bŕearŕeainn.”

O.—An t-anam a cuirŕear 'ra bŕearŕeainn ! Ir 'mó
tuata éuala aš eaint ŕam, aét ir rin aišnear náŕ
éuala aš don'ne aét aš bŕeallŕún ŕan tuiršint ŕan
eolur ŕan taŕairŕe ré nŕeara air ŕéin.

S.—Boš bŕeaš. Tóš ŕéirŕe a' ŕcéal, dā ŕeirŕéalaige
'taoi. Ná ŕuil 'ŕíor ašat-ŕa cóim maie liom-ŕa náe
ŕéirŕe an t-anam a éioŕlacan ? Ašur anoir, dā nŕeirŕea
šur “ŕona don éorŕ a cuirŕear 'ra bŕearŕeainn ” eaó
a éiallŕŕaó ré ? An amlaíŕe aŕéarŕá ná ŕreŕŕaó an
corŕ 'ran uaiš ? Dā n-aŕarŕá ŕéarŕá ŕearš-éiteac,
a buaéail. ŕan amŕar, tá oŕdearŕaí áirŕŕe éimeáŕann
an corŕ ŕan ŕreŕŕaó, cuir i ŕcár corŕ ŕomnaill li

Conaill (beannaíct na ngráir le n'anam, aít ní hamlaíó d's corp tóirdealbhais bóiét é (go n'beiníó Dia trócaire air).

D.—Sead, go n'beiníó Dia trócaire ar a corp ! Ná déarfá beannaíct Dé le n' anam d'sur do tuisirinn tu ? Ní déarfá, aít cama-bóitiríní 'sac d's paitreoiríeacé pé mar a bíó d's Bálir d's léigead a leabair únnuigíte.

S.—Cad iad na cama-bóitíre iad ro tusaó Bálir air d's léigead a cúro únnuigíte ?

D.—Do bí, nuair a tónnuigíte ar an Airíeann do cáitead Bálir é féin ar a glúine i láir a' tréipéil ir t'orcaluigead a leabair ir le méio na geoiné bíó d'se n' féadfaó don'ne i ngearíacé reacé ríata do paitoir na Cíe a ríad.

S.—Caitimír uainn an capad 'r a' beairíad ro ir téigimír fé déin na roémaríe fé mar a déanfaó Cíoir-taróte maíte.

D.—Téanam oir i n-ainm Dé.

S.—Ó, Dia lem anam ! Tá fáro dam im beataíó n'feaca a leitéio de ríuacáó fácta d's poláí 'r d's ríeangá. Tá pé cúnabairíac do dúine ná do beitíreacé a beit amuic leitéio a' lae iníu. Tá'n troémarí d's déanam oíainn 'r ir áóómaríac marí acá ; áóómarí ní sáó dúinn bpeir coiríreacéa 'déanamí ar ro go tóí an ríuig. Ó, 'ríú, 'Donncaó ! Féac ceann de-r na capail rínte ! Dar ríad, tá pé rínte marí ! N'feadar 'on tráoóal cad mteigí air cóm taráó.

D.—'Neoríad-rá ran dúit. Ceann de ríeangá na teinnírege do tuitim anuair ar órom an capail ir é 'maríad ar a' lácair. Ir cuma é nuair náí caítead an cómra amac ar a' mbótarí d'sur náí maríuigead an ríolla cóm maíte.

S.—Abair sur tuit an tríeang ar órom an capail féin, náé uatbárac marí maríuigead san don ríe haitírege é ?

D.—Náac baot a' duine tu? Ná fuil 'fíor aḡat go bfuil crúba ar a' ḡcapall ir nuair a téigeann raiḡeat na teinntuḡe tḡú nī féirir leir é 'ráḡaint .i. cimeáḡann na crúba é ir dá bárrí ran níl dool ar aḡe ḡan é 'maibáḡ. Baḡ maic coḡuḡte an capall é ríúḡ, ir dá mbeaḡ pé i ḡtíorḡaib eile do bainḡrḡe rúḡlaḡ ar a énáma 'ḡur méitḡar ar a córr. Fé mar atá fé láḡair ir amlaḡḡ tíoḡḡlacórraí fé ḡéin na tráḡa é 'r é 'caiteam le hair rplínḡe éḡin nó taob le enocán ḡunn cun éirḡ rliogánaḡ a coḡuḡaḡ.

S.—A' ḡuḡḡim uait ḡo n-itḡear i ḡtíorḡaib eile na capallaib? B'féirir ḡur ḡearmaḡ atá 'ḡam 'á ḡéanam nó ḡur tóḡar bun or cionn an rḡéal. ḡan amḡar baḡ maic an béile ḡéanraḡ pé do coḡḡairḡ; aḡt, má taḡi 'ḡ'iaḡraḡ a cúr aḡ lúḡe lom orḡ ḡo n-úráirḡeaḡ aon Óríorḡaḡe é cun a cúirḡ féin a ráram, caic uait a' rḡéal. Aḡur, ḡar ḡo ḡeimin, nī mí-ḡea'raḡaḡe an duine 'á húráir ná éirḡeanna, roḡa 'ca béalaib nó rliogánaib a beic orḡa.

D.—Nuair a leḡann tú réim féḡ ḡeangain nī ruiḡrḡe tu 'córr. Aḡt cuiḡrḡ an fírinne béal ḡaḡine ir ḡeaḡ-labairḡa ná tura 'na ḡcomnuirḡe. Tá curḡ ḡ'fearraib oirḡe ḡarana t'réir turuir a ḡabairḡ 'ra ḡearmaim le ḡéirḡeanaḡe ir innirḡ do cáḡ ḡo bfuil feoil na ḡcapall dá húráir ḡo rḡóirḡeḡaḡamail ann—nī haḡ maḡraib, bíḡḡ 'fíor aḡat, aḡt aḡ ḡaḡine. Tá rí dá húráir 'ra bḡraimḡe aḡur irḡiḡ 'n-ár ḡtír féin aḡt rinn a beic cóḡ maol ir ná fuil 'fíor aḡainn. Níor ḡearḡ ḡam a ráḡ ḡo bḡuilimíḡ ḡo léir neamḡolḡaireaḡ ar a leicḡirḡo rḡo 'beic amlaḡḡ. Tá luḡt na ḡaeḡilḡe aḡ teaḡarḡ na tíre nó muinḡir' na tíre aḡur má ḡeinḡo ríad a ḡcomairḡe ir ró-fuaḡaḡ a ḡeḡaḡir an coḡḡrḡíocáḡ dá ḡcurḡ tuilleata ar feoil capall ná búlán. loḡtuḡeann tú mire i ḡtaob a beic áitḡéirḡamail, mar 'ḡ eaḡ,

asur tair féin t'péir a ráð ná hiorrað don tragar éirce
reoil éapall. Ní gáð dam dol tar an earcom.
D'iorrað an earcú 'oir éapall ir fíoruaé iad, 'oir uoin
ir samam asur tú féin 'na bpochari (Dia 'oir rinn ir
an t-ole) dá bfaðað rí an éalað oir, iud supa' fada
so bfaðað.

S.—Ir áluinn iad do guróte, so raib maic asat.
Táimíð as seata na poiligé 'noir ir rtaðaimir den
aighéar so póil. Tá ré ráóte ná faðað don'ne don
loðað ná déarfað a cúro únnuighe ra poilig le hanam
an maib ir ná bhirimír-na an olige. Tá ré coirgite
mar a' scéadna reile do cáiteam amac ar don uaið.

D.—Ir ole a' rár mire cun paiopeoiréadta, aét so
bfeadófainn paioir, Cbé 'sur ábhe-máire do ráð, do
beo nó do maib—ir rin a bfuil ann, ir i bpaire na reili
nóir gáðtar d'aon'ne san muchar san galair iad do
cáiteam amac aét san a beic as dúdail tobac fáro
a beað ré 'ra poilig.

S.—Téanam oir anoir i n-ainm Dé ir, ó tá'n uain fé
dúinn, bórouigmír ceann der na capbadaib teinntuige
le hair an cúinne reo éall.

D.—Bíod ré amlaró. Ir dóca ná deimeann fé don
deirir ceoca ceann bárr-orcailte nó ceann clúduighe
éabharfað iomchar dúinn. Cairpmíð díol ar gac ceann
aca.

S.—So raib maic asat bapamail, a Dónnéad ! Ná
fuileann tú t'péir a ráð “ ná gáðtar d'aon'ne san
eapláinte reili do cáiteam amac, mara mbeað buirici
tobac a beic aca 'a rcaoiléad le gaoic.” Mara bfuil
dúil i tobac asat-ra tá dúil na n-ae 'sam-ra ann, ir
so deimín, ó'r poða dúinn don ceann ir maic linn a
tógáil, tógfaimíð an ceann bárr-orcailte.

D.—Bíod ré 'na maraíð, a mic-Ó. Bhoirtuig oir
anoir, a Séain. Bað éoir dúit 'fíor a beic asat ná

panpað cuird de-r' na biopánnaiḡ ḡiollaí reo leo míctioí. Óá ticéad ainpo, leo toil. Sroé an díol, ir ḡo maib maib aḡat de bárr do cúiptéire—clie ir éun riubail.

S.—Do ḡorcuigear enám mo lupḡan aḡ teacé aníor an rtaighe; acé ón uair náir imtíḡ don ní ba meara oim, ní ceapc dam ḡearpán.

D.—Ná ḡearpán; ní'l milleán le cup aḡat ar don'ne acé ar do cuird ainmíḡeacéa féin. Bað dóil le haon'ne éioḡpað aḡ ḡmapaḡoḡieacé an rtaighe éu ḡur óá éoir aḡmaio a bí aḡat, pain nó ḡo maḡair i ḡterdeat “Tárlaḡ na Seann” ’ḡaḡáil ón ḡcéad lá ruair éinne i nÉimn é. Ir ḡóca ḡur'b é an ruacáð éuḡ a' ḡaoé ar maioin ḡuit a laḡuiḡ do mearmnaigheacé. Dar nḡoíḡ, caḡ ab' áil liom aḡ caimc? Taoi aḡ ḡéanaim ruar ar na tḡí ríctio ir beir aḡ fáir ríor ḡac lá fearca ar nór earball na bó.

S.—Ní cúipeann an t-éiteacé cloḡ ar do éanḡain, aḡur óá ḡcúipeað bað maib a' rceal é. Cé ḡubairc leat-ra ḡo maḡar aḡ ḡéanaim ruar ar na tḡí ríctio? Ir faḡa buíḡe uaim é, aḡur óá mbeinn ar a' leabair ar an neomac ro ḡearpḡóḡainn ḡo ḡruileann tú féin i nḡearpí-acé bliatḡna nó beaḡán ruaracé or a éionn dom aoir.

D.—Ní cúipeann an rcaotaipeacé tapc opt-ra, ir óá ḡcúipeað bað maib a' rceal é. Náé um luḡnara ruḡaḡ éura—ḡ'réir do éirctiméieacéa féin—ra bliatḡain oéḡ céad ḡéaḡ reacé ḡéaḡ ir ḡaicead, ir fáḡann pan i nḡearpíacé reacé mbliatḡna do-r' na tḡí ríctio tu. Anoir cá ḡruil an t-éiteacé? “Ir dóil le fear na buile ḡur'b é féin fear na céille,” ’r ir dóil leat-ra má taoi féin ’oir éiomac ir liaḡaḡ ḡur ceapc don tḡaoḡal eile ’beic ar an airce ḡcéatḡna. Fiannaiḡeacé, a mic-Ó! ḡlac i ḡpáirc maiceara t’aoir ir ná bí ’á cup aḡ luḡe lom oim-ra ná ar don'ne eile cóim maib ḡur fear óḡ éaḡtḡom an taice reo ’o fáoḡal tu.

S.—Dá dtuḡaimn ḡearr-aiḡnear duit do cimeádrá ḡan ḡal tobac ḡo hoiróce me. Ní beaḡ dam mo lupta aḡ cur oim ip ḡan tupa 'beir aḡ méaduḡaḡ ar mo pianta. T'p'om (.i. tabair dam) larán ip cair uait an maḡaḡ. Sláinte cuḡat ip cabair ip deaib ḡo deo ná iabair. 'Sead anoir, cé déarfaḡ ná fuil rubáilcear i nḡal tobac? Má déarfaḡ, déarfaḡ pé b'réaḡ.

D.—Éirir liom-ra ḡo fóil—

S.—Ní haḡ teaét rómat air rin é, éirir ḡo fóil ḡo ḡríócnuḡead-ra mo rcéal.

D.—Lean oir, má'r áil leat é, a rclizeálaróe.

S.—ḡo iaiḡ maic aḡat bapamail! Aét cun leanmáint ar mo rcéal, cuirceann an fóirne d'einear ar a' b'pí a d'earḡaḡ ar ḡcuimne dam ḡaḡa bí 'na cómnuróe i ḡConnrae Córcaiḡe: Do iut pé ḡearr i 'otobac ip dubairt pé le fear a bí aḡ feirceam le beaḡán árouḡte f'peac mar a iaiḡ aḡe nó ḡo d'etḡeadó pé ḡo tiḡ ḡaimbine bí 'ra cómuiranaét a d'iarrairó blúipe tobac. D'fan a' fear mar a iaiḡ aḡe ip d'imcḡis a' ḡaḡa aḡ polácar a' tobac. Irteaé leir ip dubairt le pé d'ine bí 'r'ciḡ cairnín tobac a p'inead 'mac cuḡe. Dubairt an cimeádaróe tiḡe leir ná iaiḡ rcpaiteal pé iadad an tiḡe ip ar leir ḡo tiḡ eile ná iaiḡ ró-far' ó baile. Do táimḡ ḡal-mian air nuair a heitḡeadó 'ran ḡcéad tiḡ é ip nuair a p'póic pé an tapna tiḡ do bí punnaí leir. Irteaé leir ḡo móm'aocharamail 'r ip ar éirín a bí pé car táirriḡ nuair adubairt pé ḡo haic'p'neac tobac a tabairt do. Do fuair pé an f'peaḡra céadna anro do fuair pé ra céad tiḡ.

Dad ceart dam a iaiḡ ḡup fás pé an céaróca ceann-lomnoéta, mar ní iaiḡ an céad tiḡ i b'p'ad uair, aét cun rcéal ḡairid a d'éanam de do lean pé air ó tiḡ ḡo tiḡ ḡan an tobac 'faḡáil nó ḡup p'póic pé caair Córcaiḡe. Irteaé leir ḡo tiḡ an céad tobacadópa do carad 'na

•flúige ir rceán buile 'na raðaric, a şruaiz 'na taitib
anonni 'r anall ir allur şo flúirfead le n-a şruaðnab.

Do ráinnş raişioúir irtiş ioimur ir o'fiarşuiş ré oe
ar mioroe oo a éar 'innrint oo. Dubairt an şabá şo
raib rceal ait aize le n'innrint ir o'innir oo ré mar
innirfar-ra duit-re. Ar an am şcéatna oo bí an
riopadóir aş şearrað an tobac ir dubairt leir a'
nşabá, dá méio an coinnite bí air éuize, şo şcuirfeað
ré púnt tobac i şcoinne 'fiaca ná hóirpað ré lán na
pípe oe. Do cuirfeað a' şabá an éarpoða leir şo
nóéanpað ir oo líon píop nuað ruar şo barra ir o'aðam
i. Ré faille a ruair a' raişioúir ar fear a' triopa, oo
éogair éuize an şabá ir dubairt leir i 'óearşað şo breaş
boş ir cúpla pluc maié a baint airé ir i éógaint ar a
béal ir a beir aş coméaint leir féin ir leanaíaint oi
ar an nóir ran, 'á plucuişéal ir 'á baint ar a béal nó şo
ótarraizeað an luait airé. "Nuair a beir ran óeánta
'şat," ar' eirean, "bual ar éioirde oo óearinnann i ir
rúiş ruar io íróin an luait, ir beir an şeall buairóte
'şat."

Do óein an şabá mar ar comairliş an raişioúir oo :
oo buail ar a bair an luait ir oo rúiş ruar 'na éuinneín
i ir le n-a linn rin oo éur cúpla rraoé áluinn ar.

"Donar duair ar t'oirde múinte," ar' fear a' triopa.
"Níor carað duine fóir ruam oim a buail amac me áct tu.
ir," ar' eirean, "mara mbeað an teaşarc a ruair-re,
ní şeobað oo leiréio oe éuamánac an ceann ab' fearri
oim." "Boş a' t-aishnear," ar' an şabá, "ir caité
amac rreannóda óen tobac ran éuşam." Do şearri ré
an púnt tobac ir oo éuş şo torrairteaíail oo é ir
éun bóéair şo trioiş-éarcaró leir a' nşabá.

D.—Deannaéct Dé le hanmann rceíl şan daic. Áct
reoca píor nó áirféirfead é níor şáótar duit-re ná don
şabá éuram a' tobac a éarraac oirab mara mbeað şo

na bhabair araon 'n búr n dailtínib. Dá gcuirfeadh aitheascá 'sur máitheascá na ndaoine rmaect oirta i dtorac a raoşail níor şáđtar dā lān aca 'beit fé şlapaib āsur fé bolltaib. Inneorpar-ra duit-re, fé mar innirir-re dóm-ra, rceal dočpardeac a bain do şappún āirite. Do tuz fé a baile rpionōş şleoite cun a mātari, ir níor b'ire an bean ar an am rain cun é 'čpuarō-čeirtiuşā, ir nuair nāi dein do şlac fé bog an rceal. Bađ şeāpp 'na dīarō ran şur tuz fé pluro ní ba luačmaire leir ir do rcaoil an mātari lairtari rior di é mar a dēin leir a' rpionōş. Do čuair fé ní ba dōimne ir ní ba čpoime 'ra rceal nō şur beirēā 'ra bpoşail air i ndeire na dāla. Do dāorā 'na čorita é ir d'iairi fé d'atčuinşe ar čeannair na dlişe rior a čur ar a mātari do i dtreo 'r şo bfeātorā fé beaşān pocai a rāđ lēi rari a rcairarōir şo deo le čēile. Do haontuişēā le n' atčuinşe ir čāimş an mātari bočt ir i i n-annračtaib. “ Ō, 'ruū 'mātari na şcapā, ' ar' eirean, “ dpuro liom a leit ir ráčuiş do teanşa 'rteac im bēal; ní řāireoşāđ aon ní bađ luşa me 'r a' cion čari rōiri atā 'şam oit.” Do dēin an mātari bočt mar dpuirş fé di, acēt do bi malairic na ceana i n-aighe an mēic. Cóm luač ir bpaic fé an teanşa 'na bēal do luis fé uirči ir čait an bairra rcun rcan di. “ Anoir,” ar' eirean, “ dā mb' āil leat-ra ciorāđ 'čabairic dóm-ra an lā řolāčruişēar an rpionōş čuşat i n-ineāđ me 'şlacāđ şo macnairēamail, níor şáđtar dam a beit 'ra treo 'na bfuilm.”

Níor şāđ duit-re čuram a' tobac a čairrac oit leir mara mbeāđ nāri rmačtuişēā it őişe ču. Ir dōčā şo ndēarpari şo raib fé rāori ar an am 'n-ar čairraişir de čēirō čuşat é, acēt, mara mbeāđ fé acēt pīşinn a' čromāđ, fé mar a bi 'ra treana-řaoşal, do beāđ fé řō-dāori. Cađ é an mait é? Níl fé řiačtanac cun cočuişče čuirp nā anaim? Níl fé řiačtanac 'oir lō nā d'oirōče?

Féad ar an ádhann atá fé láthair mar gheall ar an ádhghaó 'tá curtha air féin 'r ar uirce beatha. Do ceap llaith-geoirre ná cuirfeadh an cáin reo puinn teannair 'na meabóis nó do leos fé air go háirithe. Aét féad c'onnur mar atá an rceál. Deir daoine deas-ádhairtí riar go bfuil dá milleon de bheir curtha ar éire. Admuisim go ndéir a tuille 'ca sup áitféir é reo, ir ná rroiríó an bheir ceathraíó curó a ndéir luét na háitféire.

S.—(T'féir tírplacan dóib) A' bpeacairí an bheir iú do bí 'na ríóde ar ár geimne 'nonn ?

D.—Do éugar fé ndear iad as cur cruite 'r gocharóe oirca féin. Ir áirithe sup curó de feoníní an bheir iad.

S.—Do cuirfead an ceirt éugar féadaint a' rabadair cóim gead-cúiread ir a leosann tú oir é, ir éim go bfuileann tú. Naé aic na daoine 'tá ra tír reo ? Daoine lán de gíad 'sup de sean do nóraib a tóire ; daoine goirfead le sol ir do gáirfead le gáire Cáitlín ní hullaicáin ; daoine eile boigéiread ar a ceapnuighe asur daoine eile fór náé luíga oirca an féit fann ná éinne mólfaó a teangá, do maorífead a tréite ná do cuirfead puim 'na háiríad.

Do éualairí cad a deir an leatós nuair a gáib Naom páorais ear an ádhinn ?

D.—Níor éuala, mure. Cad a deir rí ?

S.—Lá dá raib Naom páorais as gabáil ear ádhinn áirithe do ráinís le leatós a beir as pileáil ran uirce ir cóim luat ir éuair fé ar a' bpoir anonn do cur an leatós cor 'na beal ir dubairt “ Siú é rall páorais ! ” “ Go bfanaró do beal mar atá fé ! ” arpa páorais ir o'fan ó foin.

Mará mbeadh ná fuilim-re tugtha o'earcainíóe do gurórim doib ríú ó éianáib an oiréad a bí oirca o'fan-áirínt oirca.

D.—Do ghuiréa! Dia linn, is móir a' muinisin atá 'sac arat féin! Aitnigim má fuair Naomh pádrais a ghuiré don leatóis náir móir duit-re do ghuiré 'fašáil do-r na peomíní. Do daineaó Naomh pádrais míorbailtí is má daineaó tá ačairušaó tašaithe ar a' raošal ó n-a pé ram so d'í ro. Ní'l míorbailtí tá n'óanaim anoir—polluac so háirite—is tá mbeoir féin do beaó do baitear-ra cóim sear le rneacáta Čarráin Tuatáil, roša 'se spuaig a beir air nó óe, rap a bfašá ghuiré duit féin ná d'aon'ne eile, bíoir ceannra nó mailíreac.

S.—Mar a mbeaó so bfuil deaó a baile éun mo d'innéir oim do čabarráim rneasra sear sonta ort so mb'féidir ná rašáó ríor ró-mait leat.

D.—Ní šáó duit doí a baile. Šabamír irteac so r'poinnteaó na n-šlarráir mar nušaóč asur seobamíó ar ráit ann cóim mait le n-a málairt.

S.—Pé mar aoubairt an ríota le n-a máčair:

“ Mar a bfuil irna flaitir acé amšil is ceolta,

C'onnur a seobaó bolš bočt polam don r'pórt ann ? ”

Má'r šabáirte, cairéadaí, meacain, prátáí is mírleám is mar rin doób atá le n'íte 'šam-ra, éirigim do' lom arta. Tušair is seoir šlarráir do madoaib is do muceaib na cačrac nó d'amadoánaib na cačrac, má'r éil leo é, acé 'on deamhan rígin rašó d'iolpar-ra leo arta. Tá mb' í Doine an Čearta nó Čeadaoin a' luaitirig í dearráim rašó éigin leir a' rceal, acé ní maó, is ní'l troršaó ná tréirdeanar ann, nó ar a' lá 'noiu, baó čearc dam a ráó. Lá mait čušat.

D.—So n-éirigíó do bóčar leat, a šeám. Tá aitreacár oim náir deašair im r'óčair. Ná dearráio šlaóac i mbáireac féin óeim, as teanšmáil ar a čéile 'oir meádon lae 'r tráčnóna.

AN TARNNA LÁ.

Donncaid.—Cad é do mhear arí comhárú an lae 'nóé ?

Seán.—Tá mear mí-éadóraf a sham oim féin i rudaibh fuit do bheil a reaoilead leat. Uad d'óil le duine oir sup b'iad luét caite an tobac ir luét ólta na biotáille bí aš réadóad éirte llaoro-šeoipre. “Ir pleamain iad leacača na n'aoime móra,” 'deirtear. Ir pleamain na lánai 'r na leirgí talman atá 'ca leir. Ná fuil cáin 'á cup oirca ro ? Ná fuil cáin le cup arí an uóacé a 'óanraio ríad ? Tá, 'sur arí uirad 'sur arí banna cóm maié.

Ní le 'dailtínteacé a 'tornuigear-ra arí tobac a 'caiteam, acé me beir bog méir ionnam féin ir le hóirougaó an doctúra do éromar arí gal a baint ar a' b'píp. “Ar an obair fáctar an fošlum,” 'deirtear, 'r ir ón mbeašán a 'tánaš-ra 'rteac arí an sceaéramad púint do 'caiteam 'ra t'reacémain.

D.—Arí b'raicir don maiéar aige 'á 'óanam duit ?

S.—Ná dubair leat sup do 'aoime ramra méiré tá ré óirouigé ; ir ó táim cóm rím leat-ra 'noir, ní fuláir nó 'dein ré maiéar 'dam. Marra n'oeinead ré don maié 'so 'deo 'dam, ní eiteošáinn píop aš roéirio ná aš tórram. Té tobac ceapuígé arí tórramí a 'ó'fonn ir 'so n'guiréad 'aoime le hanam an maié iméir arí rúige na píunne. Bíonn tórramí p'ióbáiréaca ann ; glaraib arí na 'óipre 'sur comáiní nó clárača arí fúinneošaib. Ní bíonn tobac ná rnaoir oirca ro ; ní bíonn sol ná maié 'na n'oiaró acé 'oiréad ir bead i n'oiaró an beiréirig aingciallta. Síriad na 'aoime móra, rlan mo comáirca !—'aoime 'gaeóealaca do 'cail nóríab ašur tréiríab uairle a rean ašur a rínnrearaib a 'ó'fonn aicir a 'óanam arí a' rumatac Seán Buiré.

D.—Ní tuigim cad é 'n 'gnó 'tá aš 'aoime aš tabairt tobac ná rnaoiré uaca aš tórram ná aš roéirio, ní

luḡa ná tuisim cao ba bun leir an céao lá maí a ceapao é.

S.—Cion do d'earmaio aḡat. Ní maí rin doí-ḡa, tá 'fíor aḡam cao ba bun leir. Baintreabac boct d'eaib sup táinig fiabhar butac (rlán maí a n-innrtear é) ar a' t-aon mac a bí aici ir doob' éigean oi é 'cónnlae i mboctáinín fuaíac irtiḡ i bpoirtac, maí aició tōḡálae ircaó an fiabhar ro ir do beaó ré contaḡarac moiu ná an lá ran imearc baile daoine. B'é eíioe a' rceíl sup cailleaó an mac ar a' mnaoi mboict ir ḡo maib rí ḡo bñónae aonaiac aḡ fairie na hoíoe ari nuair a ríneaó an ḡeas irteaé tar doíur ir ḡo nouḡairt an suḡ sup "b'fin é luib an uaiḡuir." Ar an am ḡeáona do leoḡaó pláta tobac ir píop in' foḡair ar a' mbóro. Do d'earḡ rí an píop ir do rcaip a cuirteaḡtanar móran de n-a bñón ir de n-a haonairánaeḡ.

O.—Tá ré maíote supab é an fiabhar "fuae na b'fíor-earao" 'r ir fíor é. Mo ḡmaíoin an baintreabac boct, do fuaí rí boḡ-reamíao—má'r fíor tura. "Ir móar a' a ḡcuimniḡeann an té bionn oíomaoín," d'oirtear, ir ḡo deimín féin, nuair a leaḡann tura ceaó maíoe leo teangain, ní'l aon coinneam le n-a ḡcuimniḡeann tú ari. Oirtear ḡo ḡcuimniḡeann daoine meirce ar a' fuo ná maib maí amlaíó, aḡ ní ḡaó duit-re meirce ná míciail a beic oíe cun deimíne 'd'eanam den rceal "d'ouḡairt bean liom ḡo nouḡairt bean léi." Tá ré aḡ d'eanam ar am oínnéir ir maḡaimíó ḡo tiḡ itteaéain ná beíó ppiáta ná meaca ann, má'r áil leat dol ann.

S.—A d'fóinn ir tu 'ráram, téanam oíe.

O.—A d'fóinn ir mire 'ráram! Aitniḡim ná fuil aon earba ná amniḡar oíe-ḡa aḡt a d'fóinn mire 'ráram! Baó earc ouair a eabairc duit i otaob an rmaoinmín rin! Aḡt tá rliḡe eile cun a d'eanata. Oíolpaó féin ar a' bpoíonn. (aḡ bualaó irteaé 'r aḡ ruióe) Ppoíonn do beirḡ annro, a f'neartalaíoe?

An fhearatalaíde.—Cad ír meon lib' fáisáil, a daoine uairle ?

O.—Ainbhuit ghirfíad, comhín, cúpla naorcad, fearóis ríeibe, rtiail de cábún fhuinnead, rtiáice de lúbán, rciobalaic de laos biaóta, téi 'sur 'ján mine coirce.

An fhearatalaíde (as tochar a éinn).—Ír fada óam as fheartal ar daoine, aic a leicéio de míniúad éun oínnéir níor éuala fuam ! Soup, fearóis ríeibe, a whistling slough !

S. Tá ré curta 'rac asat cómh mór ír cuiréad fuam é. Féad a' ghuine éiríóte 'tá air. Ír dóca ná tuiseann ré leat ar ainmníshir do !

An fhearatalaíde — Seo oib iad ír so ndeimro riad maítear oib, ír ní hé meafar a riad lib. Seo 'ján bán ; ní'l min coirce le fáisáil.

O.—So ra' maic asat, a fhearatalaíde. So deimín, tá ré ceadaishte o'don'ne a roga biaó 'óruisad, 'ré rin, má tá a póca fé do.

S.—Tá, aic do óallair le hainmneaca nári éualaró fé fuam é. So fíunneac, n'féadofainn-re iad o'denare.

O.—Ní'lim-re 'á iarraró orit. Ic do meón ír rcaoil tarat iad. Marra mbead aicreaca 'sur maicreaca na ndaoine, níor gáótar oib san fíor maic a beic aca orca féin ír ar ainmneaca 'tá imtíste amuša uata. Tá na céadta daoine i n'éirínn inoiu ná raib ailm ná beic as á muinir. Cad a labhair na daoine rin ? Do labradar Gaedlainn blarta, 'mic-ó. Tá móran den teangain as á gcloinn aic so bfuil ré rúóte aicishte orca sur mí-éirídeamaint oib i 'labhairt. “Gac aicte mar oiltair,” aicreair, “ír an laca ar an uirce.” Do hoilead mí-náóurta iad ro ír tá a fuam so daingean orca.

S.—Ír deag-blarta an téi é rin ; ír dóca sur ó éric na Séineac a táinig fé, cé so bfaigfirde i oitíorcaib eile

adhbair bhaoin maith. Ba d' gheall-cúirleadh an buachaill é li-húng-treaning an lá 'cuairt ré 'mae' air d'úil a beir d'g teacht d'g an gcoitcéionntacht ann. Is fada rómpa féadann a lán.

D.—Taoi d'g reilige annan fa' na haimprie is ní tuigim leat a ndeiréann tú. Ce hé an fadair beiridís nó duine li-húng-treaning nó cad a bí 'ge le déanam le téi?

S.—Hú! rin a bfuil dá cúntar d'gac d'réir dealliamh. Duine éar d'aoime le gheall-cúir ab' ead é, a Donncaó. Do bí ré in' óise ar a' d'caó isreig de cúntúirt 'na éleirleadh is, nuair a tús ré fé ndeara so faib óiruidhte an téidh méaduigad ó ló so ló is ór gacáir do den éruime, do gléar ré ruar riopa beag ar a fion féin. Níor mó ná rocair ann é nuair a méaduig na hóiruidhte is nuair a háiruidhte a fíada cóm maith. Ba gheall so bfuair ré toirt 'na póca cun feirmead a ceannad is ba gheall eile sup ceannuig ré long cun na hearra do bpeir éar lear. Fé ceann beagáin aimprie do bí cablad loingear d'gur leirgí talman 'na feib. “Duine gan rtor,” adreirtear, “a glór ní meirtear i gceill,” is nuair a bí an rtor aise-rean do táinig mear ar a glór is urram d'á céill i d'ceó sup toigad 'na príom-cómairleadh ar imprieacht na Séine é. Aet do bí baimprie i feib na corómead ar an am gceadna, is, peoca bí d'g do d'á meabair nó ná faib, do mear rí sup b'feair de cómairleadh do féin ná don tír é is níor cúirce rin ná an clairdeam díogaltair bainte ar a léim is é curca i bpeiril a gnotha. Aet ba cuma do, ní faib beann ar níg ná ar baingíogáin aise, mar d'fág ré naoi milleoin ficead in' údaet lá a báir.

D.—Tuigim. D'fág ré curca aigíto 'na díad, aigíto a fuair ré le húgar d'gur le hallur folá 'baint ar na reládbairde bocta. Tá a lán dá fágair ar a' raogal, cuirpéig ná fuil mear ar díad ná ar duine 'ca, is má

tuḡaird beaḡán dás dteacét irteacé doḡ na boctairb baḡ dól leat ar luét páiréar supab iad aicneaca na cine daonna iad.

S.—Domhuigim go bfuil an ceart aḡat i dtaob luét na bpáiréar. Níl páiréar i nÉirinn ná fuil dpeam áiríte 'á leanmáint nó aḡ curduḡaḡ leir. Ní faḡaim loét orḡa 'na taob ran, acét 'ré an áit faḡaim an loét orḡa, cóm luat i nÉirinn ir faḡana an muintir sup leo é iad féin neartuigḡe iompuiḡir ar a moḡa rliḡe ir ní tuḡaird toiraḡ an tpuim ar an muintir a curuig ir a cabruig leo 'na mboctaineacét. Ní ḡáḡ dām don éann aca 'ainmniḡaḡ, táir ríad fóirleiteadomáil.

D.—Seo do díol duit, a fhearatalaíde ir, a—

An fhearatalaíde.—Go ra' maí aḡat, a dúine cóir. Go deimh, ir triaḡ ná cartar do leicéir go minic orm, cé ná tuigim puinn den aighear atá ar riuḡal aḡat.

D.—Ná bac an t-aighear. Dá mbaḡ fear ḡeapóiréacé tu d'féadofá aicneamáint ar mo éannaiḡḡe caoé 'n t-aighear nó an teanḡa do labhairt.

S.—Níor móir do ríor a beic aḡe cún a d'éanam amac cao í an teanḡa ir dual duit a labhairt.

D.—Éirḡ do béal, a tuata. Dar nḡoig, ní dubairt-rá go n-aicneoaḡaḡ ré cao í an teanḡa baḡ dual dam a labhairt. Dubairt, aḡur deirim arír, go n-aicneoaḡaḡ fear nó bean ḡeap supab i teanḡa na ḡaeḡilḡe ir ḡnáḡaḡe liom a labhairt.

S.—C'onnur, aihu? An ḡa x a beic 'na póca ir a beic de ríor aḡ féacaint trío (fé mar atá réiḡeadóirí aḡ fairḡe ar réilcín an earbaill ré láḡair) a d'iarrairḡ a d'éanam amac cao í an teanḡa ir dual nó ir ḡnáḡac leat a labhairt! Níor cuala a leicéir d'aighear riam.

D.—Dob' oic é do ḡnó 'rna Cúnráblairḡe. Tá línḡeaca i n-aḡairḡ ḡac n-aom a labhairn ḡaeḡlainn ná fuil i n-aḡairḡ nó i ḡeannaiḡḡe na nḡaome ná labhairn

áéτ βέαρτα. 'Sé ír bun leir rin, a d'fónn ír an ḡaeðlainn a labhairt 'na ceart caiteirí do éarbal a reiríobad' ar uairib; caiteirí baíirí do tēanḡan a b'púḡad' i ḡcomne an t'reanair i 'torac' do b'eíl ar uairib eile; ír a'pír, pur a éur oir féin marí a éuiríead' uan a bead' aḡ enám'tairt. Tanuḡeann ro na pluic aḡur caoluiḡeann an rmeiḡín i 'torao ḡo 'otaḡann lín'oeada timceall loḡalaib na rúl ná beir' ḡo deo le tabhairt fé n'oeaia ar aiḡtib fúiríead' leanaíma Séain b'uirde.

S.—Do taḡmar ó éiairib do péil'tín an eap'baill. Vad' maíτ ab' fíú 'óúinn tamall a éaiteam' aḡ rmaoineam' ar a m'óir-fíubal.

D.—Tá na péil'tíní rin aḡur neitib 'd' raḡar ar a' 'otaob' amuic dem éuiríent-re ḡo léirí. C'onnur ír f'eoirí le haon'ne 'meap ḡo raib' an ceann a éáinḡ i mí Eanáipe naoi milleoin de m'iltib ar faro, a ḡluairead' t'p'io a' ḡeunne milleon míle 'ran uair a' éluḡ, ír éeíre milleoin rliḡe 'oirí é féin 'r a' ḡuan? Tá cún'tar i n'Annálaib Ulað (o'p'eirí t'omáir Uí Nualláin) aḡur i leabhair'taib náé é, ná feaca'tar maíτ ceann aca áéτ le 'oroc'-éuarí éiḡin .i. eiríτ p'ioḡad'eta nó b'ár áir'or'p'ioḡ. Ní'l rí—á'ro ná í'peal—aḡainne, p'ó'p'iorí! le cailleam'aint, áéτ tá t'p'í aḡainn ír ḡo deimín féin ní'l lá ó fuaí'tar aítne uir'etí ná fuil eap'caí'p'oeap' 'oirí a élainn ír uir'ce fé éalam' aca 'á 'ééanam' ar a ééile. Ní hé rin an áit ḡo b'fuil 'donar a' r'eíl áéτ nuairí a lab'p'ann ḡac aítme 'ca ḡurí 'óóil leat oir'eta ḡo rí'p'roír an b'raon deiríeanaé rola 'tá ionnta a d'fónn í 'raor'ad' ó b'uirí.

S.—Marí a'oubairt Eoḡan Ruad' leir a' raḡairt ḡur "oume boét le Dia ab' ead' é." Ír 'óóil le luét cáinte a ééile i n'éiríinn ḡur 'daome íad' atá ceap'ait'e aḡ Dia (molað ḡo deo leir!) éun p'e r'onair'marí a éabairt éun a 'otíre, 'fé rin, má'r 'd'á'p'íuib a b'íto ríad' 'á ríad'.

D.—Ní heaḁ ná dáríuib ná cuir de dáríuib. Iḁ dóiríge 'bḁaḁ supab amháir a bíonn a dteanga 'na leat-pluc aca 'á iá. C'onnur baḁ dóil leat go mbeaḁ an fírinne aḁ an té 'dubairt fíce bliadán ó foim "go mbeaḁ d'éanamh ári noliḁte féim aḁainn cómh d'eimniḁteac iḁ a bí ḁuan ari aer" foim d'eiríe na bliadóna?

S.—D'éarḁainn ná maiḁ don trúil aige le n-a leicéir a tuitim amac. D'éarḁaḁ ari an airtíe ḁcéadna rari ari tórnuiḁ luét na ḁaéḁlainne ari a beit aḁ teasarc na nḁaoine go ḁcḁeḁeāḁ fupmóiri Élainne fódla sup b'i an fírinne ḁlan a bíor d'á hinnriḁt aca. "Sinn féim amháin" an poirt iḁ ro-tuirceanta féin d'taice reo.

D.—Iḁ fupirte é rin mari poirt a tuircint, acḁ iḁ deocairi d'éanamh d'á d'réir. Abair go d'tuirḁimíḁ-na go maiḁ caḁ iḁ bun leir, tá d'aoine eile 'r iḁ amháir ḁáirífoir fút i d'taobḁ don éluara 'tabairt do. Duail irteac i riopa iḁ loirḁ ó d'ion go húrláir é, caḁ a ḁeḁbairi ann, an dóil leat? ḁeḁbairi earriarḁe iaracḁa, 'mic-Ó. Fiaḁruis d'féar a' tige caḁ a baineann "unn féim." Fieasḁróḁarḁ ré sup cuma leir; go maiḁrḁó ré 'noir mari a mairi fé iuaí. Abair leir ná riéḁtíḁeann ran do céirt; go bḁuil d'aoine de ḁac cḁeḁeāḁ iḁ de ḁac cineál aḁ cup go d'lút le céile cun a d'tír 'feabaruḁarḁ; go bḁuil rí taorḁaite 'mac nac móri ó d'aoine, iḁ é rin de báiri ḁan eiréan aḁur d'aoine d'á raḁar a d'iol na n-earriarḁe d'einteap 'na d'tír féim. Má labḁann tú i mḁéarila leir tabairḁarḁó ré raḁar éirteacḁa duit, acḁ mo truaḁ móri tu má labḁann tú i dteanga na tíre leir. Tá'n fáill faḁḁa 'ḁe oir; do d'einir peacāḁ mariḁac, iḁ baileoḁarḁ Conall iḁ Eoḁan fé d'eim a' d'orair iḁ clab go éluara oirḁ aḁ ḁáiríde aḁ éirteacḁ leir a' ḁcóiḁuḁarḁ tabairḁarḁó ré don ḁaéḁilḁeoiri boét.

S.—Níori móirḁe go mb' féiriri go labairḁaḁ an ḁaéḁilḁeoiri ana-énearta le féar a' triopa! Nó

b'féirí supab amlaíó éualaró fear a' triopa as labairt
 béarla le daoine eile é, is annsan iompáil ar a'
 nSaeólaínn éise féin! Is minic a éiríonn ro
 fearbhar as daoine naé iad ar na Saeóilgeoirí, móir-
 móir Saeóilgeoirí supab é a ngnó a beir as cairteal
 na tíre. Abair go bfuil pot-óine de fásar an fíor atá
 ainmníste 'sac-ra, ní'is ríad go léir cóim dána ran.
 Tá aicne 'sam-ra 'sur asac-ra ar fearaib a éiríonn
 móraínn duair órta féin éun earraíde na héiríonn a
 díol. Croíad ríad an t-éadac ar a' ttaob amuic den
 doir, is má bíonn don mion-ruad ar a' ttaob iriú a
 éarfaísteann ó luét a sceannaíste is oll é éun a
 tair'ednta is éun a n'óirle, má'r féirí.

O.—Duailmí amac ar a' ríad, a Seán. Táimí
 níora éarfaíla 'noir ná bí an "Sárlac Coileánac"
 t'féir a éoda 'éaiteam.

S.—Is diadail a' fear do feda-naiteanna é. Cad
 é'n oirí-eilígear a fuair a' Sárlac Coileánac?
 Deirb'ísteann pé náé rí-máit é t'féir na ríge 'na
 ttaíann tú é.

O.—Leir-mac ab' ead é is ní faib puinn toirí as
 á leir-máir ar a' b'fear mboét. Do bíó na leir-
 deirb'ísteanna 'á ríor-loétuá le n-a máir, is
 nuair iarraó rí oirta don ní 'deannaí do báiríoir ar
 a beir amuic. Ní bíó ceat teirte ná toiríar aise
 aét dol is an gnó 'deannaí, is rí a tteígead pé 'éodlad
 do éroctad an leir-máir gráinne mine ar leir is do
 fínead éise í i t'pao 'r sup díol leir sup cannta
 'ráin a bíó 'á fínead éise. Do bí an ríeal ar an
 airte rin ar fad i b'fear, an t-áir deimnísteac ná faib
 don earba ar 'r an gráin boét as deannaí an ríeal
 ab' fearí de. Tríádnóna de-r na tríádnóntaí do b'fear
 ar a' b'fóirne 'se is duairt: "Dob' fearí liom go
 mbead mo leirín líste, mo éora níste is mé im éodlad."

beasán 'de bliadantaib' gearra. I' beas a fadóileogadó
 píce bliadain ó foin go mbeadó Saeóilgeoir—agus
 rclábdaróe air rin—'na comairleac conntae. Ní beadó
 ro amháir mara mbeadó suí a tabairt do-r na rclábdaróte,
 áct do tuilleadair é, adúar b'iaó an rpeam ba tír-
 ghrárdóige i nÉirinn iad. Ba beas a' maítear a beir as
 loir Saeólainne ran loircoil mara mbeadó é 'beir de
 comácta 'ge-r na Comairleoirí reo an rpeangán a ólúit-
 ceangal móir-otimóeall na rpaigíní i' san cionós ruad
 'tabairt arta nó sup meon leir na Sall-Éireannais reo
 i (an Saeóilge) cupi ar cóm-rían le teangtaó eile.
 Ní'l amhar ná sup enáróte an rceal don muirir a bí
 i n-uadair ríam le n-ár geimne éirteact a tabairt
 'na n-dearig-aingeoir do glóir na nSaeóeal.

D.—Ná bí as rcealla-máasó fút féin. Ar léigir
 don páiréar le déirdeanaige, nó an dallaó púicíní 'tá
 'gat 'a cupi oir féin?

S.—Tá ruo éigin eile le déanam asam i n-éagmar
 a beir as léigeadó páiréar. I' mó ruo ná bíonn ra
 páirir a bíonn i' na páiréarib' 'r i' mó ruo i n-éagmar
 na rírinne a bíonn ionnta in' fódair.

D.—Ní gáó dúit-re rírinne 'déanam ar éiteac. Áct
 go b'póiró Dia orainn, tá b'péir den rírinne fé láair
 ionnta. Do bí ruidéacán aige-r na Seanaóóirí—tar
 laeteanta an domáin—Déaródoir Deargabála cun
 maclaóa tárrac ruar ar éirteanna na hloircoilé,
 i' caó a deimeadó, an dóil leat? Do deimeadó, a mic-ó,
 cáirde trí mbliadán a tabairt do éirte na Saeólainne.
 Do táinig ruicliocáin ar mo fúile nuair a connac é.
 Do beinn rártá—fé ghuaim—dá mbuaróci ar na tír-
 ghrárdóigeoirí. Áct caó a túit amac? I' deocair
 dam é 'innirnt 'r i' deocair dúit-re é 'éirteamaint.
 An Craoibín féin a túg ceirte na cáirde fé n-a geóir.
 Mo mácaill i' mo cúmadó ná tráigfíró 'r i' fada dúinn

féin ír 'don rceál ro i n-aiṡeanṡar a céile ! ír 'dearbṡac
le mar adreíeāṡ fear an óil é :

“ Ír leannán ríṡe é 'tá maíṡ im cōinnleācṡ
‘Do cúir ran oíṡce ar rṡae me,
Ílár leos ṡam cūmíneamṡ ar beān ná ar éloinn
Íl ar anacmaróib an ṡraoṡail reo.”

S.—Téanam írṡeāc ṡo ṡiṡ óṡa, a ‘Ṣonnēāṡ.

O.—Ír áim liom ír ní hám liom é. Téanam oṡṡ.

S.—ṡ’íom ṡá buṡeāl beoṡac, a fíir óiṡ. ṡo maíṡ
maíṡ aṡat. Síṡe an díol. ṡo deimín féin, a ‘Ṣonnēāṡ
—do fláinte !—do meārṡar ṡeācṡ írṡeāc fear ó aṡṡ ṡo
maṡar i ṡcár ‘oír ṡá cōmaíṡle ceoca maṡainn írṡeāc ṡo
ṡiṡ táṡaíṡne nó ná maṡainn. Aṡṡ i nṡiaṡṡ an méiṡ
atá cloirṡe ‘ṡam, ní’l aon ṡarṡna huíṡirṡeār aír. Ír
mar reo ‘cuāṡṡ a lán náṡ rínn ‘na leirṡeṡ reo ṡ’áit. Ír
móir a’ leirṡeār ar céarnuigṡe ‘ṡur ar ṡeapánṡa ṡaoine
“ ríṡṡ oṡṡ ír ṡiṡṡ oṡṡ an bṡaon ro ír beimíṡ ṡo léir
ṡo maíṡ fór ” a beir aca. A ṡiṡeārṡna, an fériṡṡ ṡur
beaṡṡ ‘faṡáil ran loircoil do míniṡ an Cṡaibín ? Ír
ṡeocair liom a éreíṡeāmáinṡ ṡur’b eāṡ. Aṡṡ ‘na díāṡ
ran, nuair a cūmíniṡṡm ar pléirṡe an ṡá ṡliaṡṡan,
n’fēāṡar eāṡ ír maíṡ ṡam a maṡ. Ír ṡeocair ṡúinn
méirṡeācār a cúir ‘na leir, ‘r ír ṡeocair ṡúinn amíṡán
a’ ṡeíl ṡúnta ‘ṡéanamṡ de. Tá aon ṡráṡm amáin aṡam,
ṡur fériṡṡ le cōmaíṡleācāib na ṡConnṡaeṡe eirṡeāc ír
ṡiṡṡṡāṡ táṡaíṡṡ ṡóib fearṡa.

O.—Tá. Aṡṡ níoir ṡóiciṡe muṡ a ṡéanṡāṡ na
cōmaíṡleoirí ná éiríṡe beāl na ṡclár ar an rceál. Ní
ṡóil liom ṡo ṡṡuil aon cōmaṡṡa áṡalta ar é ‘cúir
ṡ’fíācāib oṡṡa cáin a cúir oṡṡa féin. Ar maíṡe leir a’
nṡaeṡṡainn ír le clann na nṡaoine mboṡṡ a ṡí an
ṡiṡinn féin ṡṡúnt ‘á cúir aca oṡṡa féin ír ar ṡaoine

eile. Nuair a éiríonn ríad an Šaeðlainn fé tóin cáirtaíde ran lóirceoil cao ip dóicéige dóbí a ráo ná “iméigeaó rí fé mar atá rí aš iméaó le ciantaib,” .i. ríor so dótí an áit íocótar. Cúin na ríunne ‘innhínt duit, a Šeáin, ip é mo baramail féin so bfuil rí tráigste fé láctair. Éirí leo ran éall. Cao ‘tá ar ríubal aca? Šac don ní deoranta, ‘míe-ó. Teighe ar a’ dtráen; teighe ar rían-éarria; teighe ríú ‘máin so dótí r-na ceanntaraib Šaeðealaca ip ní éloirpíó túb aó ríor-beagán de éangam na tíre reo. An méio a éloirpíó túb ‘á labairt dótí rí cóin truailligste le huirce ábann na lípe. Déarparó túb so bfuil múinteoirí ‘sur timéirí ar a lán-dóicéall a d’iarrparó í ‘aitebeóótaint, aó deirpíre leat-ra sur aš tuingcéiréaó léi atá a lán aca. Tá aite ‘šam féin ar cúio aca ip tá Šaeðlainn blarta ‘ca, aó táb a éuille aca ‘r ip amlaíó ‘táio ríad a d’iarrparó í ‘fošluim ó ríeandaoine so bfuil “cor ar an uaiš ip cor ar a bpuac” aca. Cao é ‘n máitear a leitéirí rín cúin Šaeðlainne do múinead? Ní heaó. Má ráimigeann leo eirínniugaó ‘cup ar bun ipé an béarpla ip caitearímaige leo ‘labairt; ipé ip ríarar a éuifpar, ‘r ip ar atá an glaoóac aš šac n-aon aó aige ‘n té sur cuma éall nó ‘bpu é.

S.—Teap na beorac atá aš éiríge it incinn. Níor éuala fóir ríam aš cáinead na teangam tu fé mar ataoi fé láctair.

D.—Ca’ ná cáinrín í? Náir imígeaó cleap cóin cam le cleap na lúb ipna rcoileannnaib anuirpíó uiré? Cé ‘áirpíge a šlór í dtaob an ríell a deinead uiré? Níor éuala šruaim ar áctair ná maríš ar máctair ‘na éaob. Níor caitead r’léar, níor ríeabao fálla ip níor leonaó duine de bárr na calaoire do deinead ar na macaib léiginn. Do éualaróir cao a deinead í mbáile mhréala’ amirí pléiróte éirte na talíman. Dubarpar

le cúirtáblaíte san a beit mó-ghéilleamail dá scoinn-
riaraib, áct púdar a dóḡad ar fíge fíge. Cad é'n
trúis a fuair an príomh-rúnaire 'sur a máigheirí an
bliadain rin? Do fuair: tionóntaróte beit as
árouḡad a nḡoḡa cun iad féin 'fuarcaile ó ama na
daoirre. Abair sur marbuiḡeas duine nó beirt de
báir na plétoeála, ná fuil pé de fáram aige-r na
feimeoirí cíoraib a beit laḡeasduiḡte 'sur a lán de-r
na talmaintí 'beit ceannuiḡte 'mac. Féac ar an
mhúilleac, cara na héimeann (?), asur ar an bfeair
lmo an tḡearna abaróin (ir beas a' t-aḡdar ḡo
nḡuiróinn do san mainḡil ná torḡar ná abaróin a
beit aige).

S.—Tá'n áit reo bpoḡalac. Téanam amac ḡo fóil.

O.—Ní maḡamíto ná ḡo fóil eile. Áct cun leana-
máint ar mo rcéal, do ceirtḡ Tomár na Domnaill
feirre an bhúilleac i oḡis na feire i oḡaob na
ḡaeḡlainne irna rcoileannaib meádonaca. Do
torḡuis an bhúilleac ar ḡáirde ir do tḡs focal bog
i n-aḡaró an focail éruaró do Tomár. Do éualaróir
teacḡ ear ḡáire an tḡacronaḡ, ir tá pé cóm fíor
inḡiu ir bí pé don lá maí. Cé ḡo bḡeasḡaró an bhúilleac
an ḡaeḡlainn a cun ar cóm-rían le ḡearmáinir nó le
ḡrainneir níor deim, asur donḡuḡeann an feair lmo
le ḡac a nḡeimeann pé, ar an airtre reo: "Sinne Seán
Cambéal."—

S.—Seán Cam-béil. An diaḡal ainm maí a fuair
feair ir oirdeamnaḡe ná í, mar san don amhar ir plómár
éitḡ leac a n-abrann pé. Ir fao ó maí a ḡeallár maḡ-
laḡóirí oúinn ḡo maḡlóḡfíre rínn o'péir ár n-éirumí
féin, ir nuair éilḡmíto orḡa deánam de péir na
ḡeallamna ir amlaró ionpuiḡtear cluar boḡar éuḡainn
nó ḡáire leam a leḡaint fúinn an neomat ionpuiḡmíto
ár nḡom leo. Níor imḡis ḡearánta na bliḡna 'nuiró

i dtaoib na Saeòluinne san an fear inro 'a sctor. Siodé an t-oidear atá fadta 'sainn d'áir ngearánta—
“cuirigim le-r na maḡlaḡa poimháróte.” Cuirigean
san amhar, mar níor dóicéige ra domhan é ná sup b'é
féin a ceap iad ir an milleán a mar.

D.—Ariú, a duine, cad a bainfadh go bfaḡaimir-na
ionnainn féin cup irteac ar ḡnótaróe an fíir inro ?
Ná fuil pé níor daonnaḡtamla 'bfaḡo ná mar a ḡḡaimíto
cperoeamaint do ? Cad 'féadfaḡo an duine boct a
d'éanamh aḡt an Cúntaoir meacanta 'cup ar fuar na
tíre 'na raḡar aingil coinnleacḡa cun rinn a coraint
ar aicéib tóḡalaḡa ? Ir uirḡi rin ir fearir a díol i
'rcailead amaḡ. Ir uirḡi ná fuil tuitim focail nuair
a ceartuigean uairḡi rinn a feolaḡo ar áir lear. Éirḡ
léi aḡ cup ríor ar cad baḡo ceart dúinn a d'éanamh le
n-áir mboḡánab. Ir cuma ceoca falla cloicé, falla
rtailce nó falla peróin atá d'á n'éanamh, órduigean
rí dúinn iad a féabaḡo anuar ir finneoḡa móra fairprioḡa
ḡloine 'cup ionnta ir iad ran a coimead ar dian-leacḡo
'oir ló ir d'oróce. “Coḡóḡar an ḡaoḡ rinn,” aḡeir rí,
“i dtreo ir go mbeimíto cóim ḡḡim le capall páir ir cóim
maḡar le dam.”

S.—A' dtuḡann an fear inro don aigḡeado do-r na
daoine boḡta cun na n-aḡairuigḡe rin do cup ar a
otigḡe ? Ir doḡa náḡ ḡáḡo dam 'fiaḡraige go nveineann.

D.—Dá dtuḡaḡo do ḡeobairóir ḡnó de, aḡt ir beaḡ a'
baḡḡal go dtabairfaḡo. Órduigean an Cúntaoir do
daoine daonnaḡtamla lám cónḡanta 'ḡabairḡo díob
ir go n-oilpíó rí féin i nḡaḡ a bfuil maḡtanaḡ cun a
caicḡe iad. Tá pé innrigḡe de d'ó ir de ḡrḡi d'í féin ir
do daoine náḡ i go bfuil ruar le ḡrḡi milleóin aigḡio
'a díol ra mbreir aḡ muintir na héireann ḡaḡ bliaḡain.
Má innirḡear, 'ré an t-oidear a ḡuḡar dúinn : “Ir
ḡmaḡ liom buir ḡcár, aḡt ir ceanamla beḡo ríob ar an

nóliḡe beaḡán o'fúlaḡ." Abairṑar an méio rin rap a mbíonn pé o'uain aḡainn a máo sup éaric aipoc a 'óéanam ar éuro de éun cuanta na típe o'féabapugaó, éun tigiṑe pláinteamla 'óéanam do luṑṑ ḡalaip ip bpeoiṑteaṑṑa ip éun bádaib ip líonta do éeannaṑ do iarṑaipi aṑá aḡ imṑeaṑṑ 'na plaodaib ṑar muiṑ.

S.—Ip cumín liom ḡo mbíóṑ leaḡa, doṑṑúipi aḡur 'daoine éipeaṑṑamla eile bliáṑanta ó foin, ó máidean ḡo hoṑóce 'r ó fíogaṑ lae ḡo lá a o'iaṑiaṑó a 'óéanam amaṑ caṑ ba bun le haeb temne (ḡalaṑ na n-aeb), neammeabair aḡur eaḡantaṑṑ. Do bíóṑ a bápaṑail péin aḡ ḡaṑ n-aon aca 'r ip annam a bíóṑ aon beipṑ aca ar an aighe ḡeáṑna. Do éuḡ tuine den aicme ḡo háipiṑe bápaṑail aḡur poṑaoṑo léi .i. ḡo paṑaṑar 'daoine aṑmuinneaṑa meamnaṑa pláinteamla na oúitṑe aḡ imṑeaṑṑ ṑar páile 'na pṑaoṑaib pé maṑ a ṑaḡann na oṑuioe, ip oá báip, ḡo paib ḡaṑ oṑeam oá paib aḡ teaṑṑ 'na noiaṑo aḡ ool, ní hamáin "i mine 'r i mbpéaḡaiḡe" aṑṑ i laigeaṑṑ 'r i bpainneaṑṑ i ḡoṑip, i n-aighe, 'r i n-éipim. Sin i an bápaṑail ḡo oṑabairpaime an toṑaṑo uipṑi. Áip-o-éioṑ, oṑoṑ-éigiṑe 'ḡur oṑoṑ-eiligear na hoṑeapái bí 'á oṑabairṑ don muinṑip a bí aḡ meaṑluḡaṑ ar a' ḡcuma ran. Ionḡnaṑ 'r ailitaṑṑ aṑá ar a' bṑear inṑo 'r ar a' mbaintigearṑain (maṑ 'ó eaṑ) caṑ 'imṑiḡ i n-aó' éoṑ ar muinṑip a fuair an ainm a fuairṑaṑa ainṑip na nḡéanna fiaṑaine ip ḡo ceann a bpaṑ 'na oiaṑo.

O.—ḡlacaiṑip boḡ fearṑa rin. Tá fear ar leigearṑa ar paḡáil i noeipe na oála. Tá liam ua bpaian feipṑe aḡ imṑeaṑṑ ar fuair na oúitṑe ip bóipṑ poṑa an áip ar a oṑom aighe. Ní'l oáṑ péin nḡpéin ná fuil ar a éúoáṑ ip ní'l áit pa píoḡaṑṑ ná himipeann pé cluiṑe aip. Ní maṑ ba ḡnáṑ leip na paḡamálaṑoṑe eile a mbóipṑ a pṑeipugaṑ a pṑeipigeanṑ liam a bóipṑ.

Ní headh go deimhin. 'Duir aer i'r talamh ar r'táit're
 fúnapcamail a ceapcuigeann pé é, i'r dá mbeadh pé a's
 capadh an bharraig go lá p'huib a' cleite do t'aspa' a' g'ob
 ar teorainn éigin dá iolud'annaib. "I' iongan'taig'e
 de b'óir go móir é seo," a'oir pé, "ná an lampa úo
 a b'i a's alad'oin, mar ní b'ra'gadh don'ne don ní de bárr
 an lampa a'et an té go ráineo'gadh pé 'na feilb. Ní mar
 rin do ro, i' me féin an o'ma'io'ead'óir i' ní'l a'sam a'et
 r'méir ar a' rluag nua'ir a baileo'gair r'ad 'na t'm'ceall
 i' nua'ir a' g'eobair r'ad leigear ar a' g'ceapnuig'e. Do
 cáille'ar a lán poime seo," a'oir pé, "de bárr
 m'ama'dántam'la'et'a féin .i. a's cúinnib r'rá'oeanna
 'r i b'ruinneo'gaid t'ig'eib ó'roa do cúinnib 'na fearamh
 é. A'et t'agann ciall le haoir i' ciall ceannai'g'e d'óm-
 ra 're'ad i. Ba'ó m'ait a' r'ceal d'Éire i' d'fearant'ar
 f'óola an lá 'ru'gadh m'ire, a'obair do be'ad bo'et'án'ib
 na tíre uile gan ra'oir 'fa'gáil go b'rá'et' ar r'ceimh
 aing'ide na huapal-m'ná abair'oin mara m'be'ad an
 le'agadh 'tá 'ci féin i' a's uair'ib na tíre liom. "féad,"
 a'oir rí, "mar a' g'oilim le sol i' mar a' g'áirim le
 g'áire na n'daoine m'bo'et." "féad," a'oir na t'igearna'ide
 tal'man, "mar a' d'iolama'ir ar real'ba'ca'ir'ti (geall
 leir ar am'pán) i' g'Co'ra'ig, móir-móir le corp bá'io'eam-
 la'et'a don fear a'luinn i'úo liam u'a b'ruain. Cúin na
 p'p'inne 'inn'rint," a'oir'ro r'ad, "níoir ceapama'ir sup
 mar m'ait'e linn a' b'i pé, a'et i' r'oiléir do cá'et go ra'ib
 é'ag'óir a'sainn 'á cúir air, a'obair ní'l r'ocal a' lab'ruann
 pé ná féad'aint dá d'ugann pé ná tabair'pá pé n'oe'ra
 gean d'úinn ionnta. 'b'féir'ir, a'oir pé, 'sup
 d'óil leir a' rluag sup r'ca'ot'air'ead'et nó ráiméir an
 t-a'ig'ne'ar ro? A'et cá b'ra'gair'oir int'le'ad'et i' b'pla'ore
 nó é'ire'ad'et i' g'cloig'eann cúin ceir'teanna am'p'ér'ot'ig'e
 na r'io'g'ad'et'a ro do tá'et'ad' ar a' céile 'r an t'p'ra'et'ar a' cúir
 ar a' g'capall g'óir? Sp'et'ar na hain'oeire 'tá cúir'ta,' "

'deir pé, 'd'uallac ar na trí míogáclaitib le raon-éad
Éireannaic ir le claoitacét Sacronac.' "

S.—Tá riá 'ca i n-aíaró gac ceirte cuirtear oréa
i b'feir na Sacron pé láclair i. "Fan le hamair." An
amair a clabairaró rceála dúinne leir ceoca 'ré Liam
lla Buiam nó Seán 'ac Réamoinn atá ag innint na
ríinne i tacaob na cánaigeadta atá 'á cup orainn anoir.
Deir Liam sup b'feáir an cáin a cup ar eairiaib iaraéta
ir deir Seán sup b'feáir riginn a' gloine 'cup ar uirce
beata, ar lionntaib (toub agur riad) 'r ar rógaltairib
eile. Ní áirigeann pé an tobac i n-aó' cor, mar ir
féoir leir na móir-máitib reo dol fan loáil nó go tír
éigin iaraéta eile ir lón d'fílltínib ir de claitínib a
clabairt leo ar beagán díolaidéata. Téanam a baile
'noir, a Dónnac, ir go n-éirigir a bótar le gac n-aon.

D.—Go b'feagairó Dia tu, a Séain gíadómair.

AN TRÍOMADÓ LÁ.

(Ag teangmáil ar a céile 'mbáireac):

D.—Dubhuigir inóe sup ceartuis ón mBuiannac Cirt
Sacrona d'aitclionac le cáin ar eairiaib iaraéta, 'r an
tír reo 'fágaire ag díol na reana-cáine. 'Sé "buail
ra tóin é ir reacáin ra ceann é." Dá n'aoirreogfirde
téi 'sup riúcaire cad a déanaró na daoine boéta?
Ní'l bainne ná bleacair ag daoine boéta na gacáir
ir dá báir caiteiró riad an téi do ceannac. Náir
b'fura go móir an cáin a cup ar rógaltairib na
n'aoine raitóir ná ar an eairia 'tá fíor-riacáinac?

S.—Do b'fura go móir. Tá daoine go flúirreac ar
a' raogal náir ól gal tobac ir náir díús gloine fuirgí
riam ná ní luá ná b'airtíri riad a eairiam. Ní'l don'ne

ar a' raoḡal a mairiḡo ḡan téi nó bainne. Ir don té olann an fuirḡi ir fura an téi 'ceannac ir ní bḡaiteann ré truiḡe na cáine peoca ar téi nó ar biotáille a cuirfear i.

O.—ḡo maib maib aḡeo' tuairim, a Séain! Cad é an rceal aḡ an rclábarde oibḡeann ar laḡ-páḡ? Má caitheann ré coróin ra tpeactḡain ar tobac 'r ar uig an móir é an fearḡarḡáir? Ní clúdoḡaḡ an fearḡarḡáir a baill beaḡa 'bfoḡair a cuirp a cotaḡáil. Má maibḡeann leir bean aḡur clann a beit aḡe—fuḡo ḡur mimi bíonn ná ná bíonn—cad a 'deanfaḡ ré? 'Deanfaḡ ré beit ḡo haindeir.

S.—'Conac ran air féin ir ar a leitéir eile caitheann a ḡuḡo aḡḡo ar an iomaḡ de! Ir cuma ceoca raibḡir nó daibḡir iad ní 'deineann an iomaḡ de reirḡir—do corp ná d'anam. Do b'é an fuḡo baḡ cōra do ḡac n-aon aca 'deanaim ná, nuair a cuirfaḡ an t-árouḡaḡ oḡa, éirḡe beal na ḡclár ar fuirḡi 'r ar tobac. Nioir 'deineadaḡ, aḡt ir amlaḡ 'méauiḡ a noúil ionnta nuair a daoirḡeadaḡ oḡa iad. Siḡe reana-tairt an éireannaig. Cuir i ḡcoinne aon ní 'ḡabairt do ir éireḡaḡ eiteallac do; aḡt bí aḡ rinḡeam aon ní air ir ní ḡabairfaḡ ré toḡaḡ an truiḡ air.

O.—Ir maib a' comairleac ar do beal tu. Mapa n-oitci fuirḡi ir mapa noḡiḡci tobac cá bḡaiḡrde an t-aḡḡeadaḡ cun cablac de 'úbḡlánuigḡe do cup ar poll? Cá bḡaiḡrde aḡḡeadaḡ cun coróin ḡléigal ra tpeactḡain a ḡabairt do fean-daime na ríḡaḡta? leḡann an ḡearḡánaḡ air féin a beit "dārac 'oḡlārac ḡo leor," aḡt tá "rúil le bḡeit" aḡe ar nōr an cearḡḡabaiḡ. Cad air ḡo bḡuil ré aḡ fairḡe, an 'oḡil leat? Tá, a buacáil, rúil aḡe bḡeit aḡ míoḡarḡaiḡ nó 'na ruan ar ḡaerona. Ní 'deanfaḡ ré an ḡnó do réilḡeanaib a ḡearḡaḡ cun aḡḡioḡra na mapa dá loingear

san inneallaiú eiteallta 'd'éanam i dtreo so mbeaó fuil anuap aise opaimn ar nór fí na sealaíse. Ní cun báirtíse ná cun teapa do feaóad 'nuap cuíamh atá ré as cama-feolcóipeaó ar ár gcionn. Ní heaó so demh, ná cun a beic as faipe ar móir-riem na réalcaib eapballaó. Tá a malairt 'éirim so léir aise ip 'rí éirim i ná cit de flioíánaib pléapca do pcaoilead anuap cuíamh má camaimí an deatac air. Do marbuiígead Cúculaimh na héanlaite ba láirpe 'sur ba meannmaíse le neap an upcair do caitead ré ar a éiamh triubail. Ní gáó dam a ráó so marbuiígead ré daoine leir an úilip scéaona, mar ip fura duine 'marbúad ná éan. N'feapad an éiamh triubail a marbúad aó duine leir an t-aon upcair, aó do marbúcaó flioíán pléapca rluas daoine. Do 'éanpáó ré bloótpaca de capleánaib ip de póitcaib dá dáingne, cóim maic le daoine 'marbúad. Dá mbeaó aon mí-áó so bpaíaróir an lám uacair ar Saconna ead a 'éanpaimí-na? Do 'éanpaimí a beic so haindeir, a mic-ó. Ar an aóbar ran níor éapit duinn an beagán a díolaimí a máoideam ar ár scorantóir ip ar ár scapa!

S.—Tá pot 'éanta 'gat dem éann as éirteaó let éuro fiannaióeaóca. Bolgán béic supab ainm do blatchpoto, Saconnaó tinnitíde, do cuí an méro rin teagairc duit. Ip ionann blatchpoto le blaóapálaíde ip tá gaó móir so leor réirte aise-pean le trí nó ceatair de bliáóantaib. Náó baó asur naó tréic atá na Saconnaí cun 'leogaint do-r na Seapmánaócaib éiríse 'n-áiríde opca? Ní'l focal 'ár labair blatchpoto ná líne 'ár reibí ré ná fuil ráruíge as ceannaib uppaio Saconna. San ampar tugair ríad áro-molaó do i otaó a éir-íráócaó ip a díogair, aó ar an am scéaona deirí ríad sup eagla san aóbar atá air.

Tá lonḡaib̃ aeiṛ ṽ maṛa aḡ Sacerona cōm̃ maic̃ ṽ t̃á aḡ an nḡearm̃áin ṽ ṽaoine cōm̃ toilt̃eanaḡ aṛ iad̃ a ṽōp̃oḡaḡ 'ṽ aṛ ṽp̃oio ionnta, aṽeiṛo p̃iaḡ. An ṽóil le haon'ne ḡo ḡcuiṛp̃oṽr a ḡcluaṛa 'na ḡcoṽlaḡ aṛ m̃uaintṽr ḡacerona ṽá mbaḡ ṽóil leo ḡo mberṽr i ḡcontab̃airt? Ní f̃aḡa ó ṽub̃airt Arquiteḡ ḡo p̃iaḡ a leic̃eṽo p̃eo ṽe cōm̃luḡt i mbaṽr na hōiḡe 'ṽ a leic̃eṽo p̃iṽo ṽe cōm̃luḡt aḡ f̃aḡáil a ṽp̃iacal—ṽipeaḡ maṛ ṽá mbaḡ naṽṽeanaḡin iad̃—ṽr iad̃ uile ḡo léir “i ṽfuiṛum̃ cūn p̃iṽḡaíl.” Aḡt aṽiṽ, caḡ é p̃in maṛ f̃óḡairt aṛ an ḡcl̃ár pañ ṽall? B̃ár an p̃ioḡ! Inṽiu an ḡoine, 'ṽ ṽr minic a c̃uala ḡup̃ ṽ'é “b̃ár ḡoine, ṽioṽlacan Saṽairn, ṽr ḡuirḡe ṽom̃naḡḡ” an b̃ár ṽr f̃eáir a f̃uaṽr ṽuine p̃iam̃. ṽo ṽ'é an p̃i ba c̃apaḡaḡm̃la ṽ'éipe é ṽ'ár f̃uirḡ aṛ a' ḡCoiṽm̃ le-ṽ na ciantaib̃.

ṽ.—ṽioṽlacan Saṽairn ṽr maṛ p̃in ṽóib̃. Ní ṽioṽlacōḡf̃ar an p̃i ḡo ceann corṽcṽr ó 'nṽiu 'ṽ ṽr coiṽnta an p̃eéal f̃é'n am̃ ḡo mberḡ f̃é 'á c̃up̃ p̃ioṽr pañ uaḡḡ ḡo mberḡ p̃eilt̃c̃in an eap̃baill le f̃eip̃c̃int aṛ a' p̃p̃eṽr, má'r c̃p̃eioic̃e ṽúinn caḡ aṽeiṛ p̃eḡeaaḡoṽrṽ 'ḡup̃ luḡt p̃áip̃eap̃. ṽub̃airt an l̃á eile leat ná f̃eacaṽar “p̃ealc̃ monḡaḡ,” maṛ a tuḡc̃i aṽr, aḡt le ṽp̃ioḡ-ṽuaṽr éiḡin. ṽp̃ioḡ-ṽuaṽr ṽo ḡacerona ṽo ṽ' eaḡ a ṽteac̃t an ṽliaḡam̃ p̃eo, maṛ ní'l aon ní ṽr ṽeap̃ṽṽaiḡe ná ḡup̃ ṽ'iaḡ ba ṽun le b̃ár an p̃ioḡ. ḡo ṽeim̃in f̃eṽn, ní haon ṽeiṛe ṽo'n ṽom̃an m̃óṽr a b̃ár. ṽ'p̃eṽr na n-ollm̃uḡḡe aṽá ṽeanta aḡ náip̃iṽnaib̃ f̃é l̃áṽair i ḡcōir coḡarḡ ṽo ṽip̃ceoḡairṽr a c̃eile i nḡearp̃aḡt aṽp̃riṽe ṽá mbeaḡ f̃é ṽe m̃i-aḡ ḡo ṽṽeḡḡoir 'na ṽun. Nioṽ ṽeap̃rouḡḡ aṛ ná éip̃leaḡ ón p̃eaḡṽm̃aḡ h̃eaaḡom̃oñ, 'ṽ ṽr 'na ṽaṽ ṽo ṽr mó ṽp̃aiṽf̃ar aṽuic̃ é. ḡo ṽtuḡarḡ ṽia m̃óṽr toṽaḡ a p̃aoṽair ṽo luḡt p̃ioṽc̃ána an ṽom̃ain.

AN CEATHRAMHÓ COMHRÁD.

(AS TEANGAMHÁIL AR A CÉILE I SCÉANN A' CORÓCÍR) :

S.—Ih' dÓca, a Dóinnéad, ná feacaídar leitéir an éirinnighe 'tá i lúnnodain ó túir a' domáin. Tá sí saé náiríúim ann aét sí beitearaid na Rúire. Tá pmonnparde so flúirpead ann asur teactairde ó náiríunaid san iughe. Onóir a tiopáint don níg 'tá mteighe ar flige na ríunne do rpuuc saé duine 'ca teact so lúnnodain éun na roémarde. Do toileošainn féin lem béal a éimead ó'n b'íunne glain a ráó pé látair, aét ní toileošainn le teactairde 'dól ó éirinn anonn éun na roémarde. Do b'an-fuirte do focal maic a ráó nó seallamaint a éadairt d'éireannadaid—i scosar nó i ngut áro —an lá bí pé as glacad na coróimead so mbead pé 'na éapa dóló nó so mbead báro aige leo. In' mead ran ir amlaio 'dubairt pé sur paca de pášánadaid ab' ead fupmóir muintire an oileáin reo 'sur luét a scóméperoin. Aét níor b'é féin a éum an adairt ir dá bárr paoilpead toim é.

T.—Ní haon maitear duit-re ná dóm-ra cad adéar-paimio 'na éad, ní'l rlat rmeirlice ra éatair nár ceannuigead mar éomairta cómhóin. Ní'l gíobal éadaiš duió—pé áit a deimead é—ná fuil ceannuighe ar an airde scéadna. Aét ní haon maitear do duine leanamaint ar a' sceirt reo, do seobaimir adbar cainte so ceann máite 'na éad asur ní bead pé epiócnuighe an uair rin leir. Tá don ní 'máin ana-foileir so háirte, .i. ná beró eapad iughe oiminn. Féad an dútpaet le n-ar léigead rósarai oirneacta an nioš nuair. Dá ngurdead na léigheoirí cómh dútpaetad ar ron a n-anama féin ir gúirdear éun Dé (céad molaó leir) paogal pado ronarmar a éadairt don éirgeamhó Seoirre bad díaguróche na daoine iad.

“Ar maite leir féin a d’oineann an cat crónán”
 a’deirtear. Ar maite leo féin a’áiríad ro leir a’
 boiríad le hómór ip le díleacét don pí’g. Dá scailli-
 ceann aca a’ac don bliadain do bea’ an pioct céadna
 oir’a a’g umlu’ad go talaín don píog’damna.

S.—N’ f’acatar píeltín an earbaili mar a f’ogruigea’
 dúinn. D’péir deamíam ip amlaí’ cúir pé éicliop’
 ar d’aoine ip móir-móir ar píe’geadóirí. Acét ip d’óca sup’b
 amlaí’ leis na tóirneaca ’sup na rplannaca é, mar
 do tuga’ar lán-treac’tmáin a’g roillriuga’ ’r a’g d’ár-
 láma’c ó Síonainn go life. Nó b’féirip, pé mar
 “umluigea’ an geala’c le a’pá’” do “bean dub a’
 gleanna,” sup amlaí’ cúl pé cun deir’u mar onóir do
 pí’g Seoipre ! Dá ndeinea’o, ip go d’otóga’o pé na tuar
 maiteara é, ba’o cóir go mbogfa’o pé an t-ama de
 mhuintip na héiréann.

D.—“Ip móir ar a gcuimni’geann an té bíonn díomáoin”
 a’deirtear, ’r ip rin é an cuimneam ip aite ’cuala ’a
 d’éanam a’g don’ne le fa’da. Ní hé Rí na n’Dúl a cúir
 cun deir’u é ? Ó, ní hé, acét le a’pá’ do pí’g Seoipre
 d’foluig pé é féin ! Tá d’aoine ar fuair na hlúróipe
 ná ta’barr’a’o toira’o an trala’cáir a’á ar bonnaib a mbí’og’a
 ar don pí’g, ip d’á mbea’o pé de mí-a’o oir go gclóirfead
 duine ’ca a’g a’á na cainte rin tu do cáitea’o pé
 pléarcán leat a cúirfead do cóir a’g feadui’geal ran
 aer ip t’anam ar loir’g an píeltín. Ní móir sup
 b’fearra duit pu’o ’imteo’c’a’o oir mar d’á b’fag’tá gheim
 ar earbaili nó ar mhing air, níor d’óir’de r’geal de ná
 go d’otóga’o pé ar neam tu !

S.—Labhrann d’aoine ar uair’u an pírinne glan san
 coinne leo féin. ’Sa t’reo ’na labhrann tura ar méir-
 leacaib na hlúróipe ’r ar a ngníomáir’a ní d’éarpainn
 ná go b’fuil leaga’o móir a’gac leo. Tá rúil a’gam-ra
 bá’r ’fagáil ar mo leaba’o ip m’aic’p’ge d’éanam le Dia
 le toil a móir-g’ar’faib.

D.—Doimuiḡim go n'heimro. Tá sí páirṑte 'ḡat féin, cé sup' d'óca ná haomóḡairi é. Dubart an lá eile leat go raḡair aḡ tuitim go tiuḡ cun doipe, ir féac mar 'tá an airtuḡe aḡ d'éanam buabail duit. Ná tioráimeann ro go raḡair aḡ folac na fíunne oim. Ní hoim amáin a b'ir 'á folac ir d'á b'air tá ḡáḡ le hairtuḡe 'ḡat. Do b'féairi liom an té 'buailead' tarna an b'eil me ná duine breaḡac. Aét rari a t'et'ḡmíro níora fia ir rari a ḡcaillimír cunime air, a' b'eadairí leirir t'omáir lí D'omnaill f'airir i b'áiréar an lae 'noé i t'aoḡ an m'eadoin-oideair?

S.—Do éonnac, aét má éonnac féin caḡ tá le raḡ aḡainn?

D.—Ní'l reoro, mar ní haon maitear dúinn a beir aḡ foilliuḡad' ar nḡeairánda. Aét 'ré an airt go b'uil an eiaḡ eioirde go b'uil daoine foḡlumta timceall oimn a cuirpead' méar it f'uil d'á n'earpa go b'uil don eúir ḡeairáin aḡainn. Tá lán cléib' d'airḡeado aḡ an m'beatain m'bis ir aḡ a deirb'íri móir ir aḡ an Albain 'á f'áḡail eatorpa cun léiginn a t'adairt d'aoḡḡaib' na tíre, f'ieann ir boimeann. Dia linn! náe móir an f'airir ar tír é go ḡcait'ro sí i féin 'folmuḡad' cun tiorpa eile 'eotabáil ir a t'eaḡarc! Náe áluinn an t-oidear a t'adairt d'áirí dol ir é féin a f'eadad' le f'uirḡi cun a éainne do t'eaḡarc? Náe ḡleoite an t'ruḡe cun táille rcoile do díol é? Ir d'á t'eaḡad' daicead' míle de d'eorairtib' na h'éieann ir de púnn-cánaib' go tír a noútair i mbliadna ir go raarair beaḡán de púnniúnaib' f'uirḡi ar fuaro na tíre—fé mar ir ḡnáac leo 'd'éanam—náe ar ar ḡcomairra Seán a bead' an t-ácar? Do bead' ácar air i n-éaḡmair an ácar a bionn oimne, amtae. “Á!” ad'airpaḡ ré, “náe ḡlic na buacailli iad muintir na h'éieann? féac an t-iomlán airḡio a díolair raḡ ar f'uirḡi 'r annan

a leogaint oirca linne sup rinn atá 'á gceadach! Tá talmhaíntí raora (ró-raor) fadta 'ca trí n-ár noliúgte-na ir 'conáe oirainne nár fás mar a bíodar iad!—ní beirir as dainar le teardach mar atáio mara mbeadh ár n-amadántamlaét-na. Féad an tiomáint atá ar bulánaib ir ar éaoirigh 'ca ir ár scorantóirí na ríochtmaraiú boéta tndáitte marú san éotlaó san ruan as faire ar a nroicé-ghíomharíca. Féad cad a d'eineodar le n-ár dteanntóir Tigearna báile na hAire! Féad ar an nroead atá ar Tigearna Cloinne Riocairó trí n-a beir cimeadóta i n-uirce beirbíte 'ca ar feadh a fadógaíl! Tá dait na liaíte-buidé ar an nrouine mboét ir é cpiomta go talam. N' fheadaó pé a tionótairóte déet an t-aon uair muam le corp reamharó dol 'na mearc." Féad nó fan as éirteadé le Seán ar a' gcuma ro ir do éabairá an leabair ar do béal—maria mbeadh a mhalairt d'fíor asat—sup b' i an fíunne glan a bí 'ge.

S.—Do éuirpá teimneap cinn ar éommaróteoirí dílip a beir as éirteadé leat. Dá labraó luét féaríanaé na leirgí—a éeannuigeanh 'oir bulán ir éaoirí go daor iad—cad adéarparóir i tdaóú muaise an eallais? Ná d'éarparóir go bfuil fuiréad leanaímaigíte máire Nic Suirí as imteadé coitcéann 'ra tír reo? Do d'éarparóir, 'r do beadh iomlán a' éeirt aca. Ná fuil pé roiléir go leor, nuair a tiomáinpar 'trí nó 'ceatáir de míltiú bulán a bí 'na lunge go pártá as cogaint a gcíoraé, go scaillpíó ríad feoil ir seir? Féad a' fuiréad 'r a' réabadh bíonn aca as dol go haonac, déet ní'l annpan déet neamní 'gcomórtar leir an umfaoéar a bíonn oirca nuair a bíonn an trail éneir 'á baint arca as coll na méirleac. Ní haon deire—duir-re ná dóm-ra—a leicéro reo 'beir amlaró. Dá mbeadh feoil iomaíamail 'ra éatáir reo do gceadairí raor í, déet ní'l

D.—Do cuirpheadh do cuir aighnir-re rait ar éiríde ar éirídeannad. A' bfeiceann tú gabáirte cómh daor le "dā uib ar a' bpriginn" ar a' maršadh šac lā? Cionn tú uinnmún ir uibla iaraéta šo flúirpheadh ann. Cionn tú, áct má cionn tú, ní fiafhuigheann tú díot féin ar b'féirir a leitéirí 'fár ir na leirší reo. Mar a n-deimeadh fear claidhe ná féadadh ré a pád 'tuilleamh 'ā šcuri féin ir toršta náč iad? Náč maič an mairš a d'éanfaide ar na hubla? Náč 'mó áir atā 'ā daint ar uinnmúnad a čašann čar lear? Níl don ní čun duine 'corš ar uiblóirš a čur 'na čuio talmán féin ir ppiúnánad ir péirínib i bpočair na n-uinnmún. Nuair ná beadh oiršta teadč i bpad čun na čatmac ro ní beadh an coršar ro ró-čiom ir do díolfaide raor iad. Bíonn dúil aš páirtí na tuadā, čloirim, ir na toršta ro. Má bíonn, ir readč mó an dúil atā 'še rna páirtí čomnuigheann 'ra čatair ionnta, mar ní'l don doil aca ar čeann aca 'fašáil áct le díol aršta. Čad ar šo bpašad páirte 'ra čatair fiača na n-uball? 'Neoršad-ra ran duit: D'éan-amh 'na n-éašmair. Ní beaš dā čatair díol ar é 'čotabáil ir ar é 'šléar i n-éadac ir šan a beič aš čaitčamh mion-šiginní čuige šac am a loirššeošad ré iad. Ar a' dčadob eile, šac ní ir féirir 'fár ra tír šeošaimíš oiršad ar šiginn fearšta ir 'fašaimíš ir fuairčamair pioime reo ar réal. Do čeapamair šo dčí le d'éirčeanaiš ná b'píú dúinn labairč ar feiršmeoir ná ar beičiršeadč, áct, le beašán teašairč, ir pollur šo raiš deapmad ošainn. Mara bfeicimir čaoirā ná muc ná bulán 'ā dčiomaint ré d'éin na čatmac, baš mór é ar dčeadč irčeadč 'ra mbliadain mara fluišpheadh fiača iaraéta é. Áct č'onnur, aršra čura, d'éaršā é rnn, ná fuil feoil raor šo leor aš teadč čar lear .i. cóm raor le feoil na h'éirídeann? "T'pér šac beairč a čuigeatšar," dčeirčear. T'pér na feola 'ite leir a čuigimíš čad é 'n rašar i. Čad a

cuirpeann an daic mí-líthead ar a lán dá bfeiceann tú, an dóil leat? Cuirpeann mí-folláinead na feola 'r a' plúir ašur mōte nác iad úráirio ríad. Má fāšaro ríad feoil i 'otig nó ar a' maršad leatpīginn 'ra pūnt niofa fāoirie ná i n-áiteannaiḃ eile, ir dóil leō so bfuil a' t-āō orēa, aēt caillio ríad le doētúirí 'r le máinliaig a dā oirlead ir éeannōšad feoil ir plúir follám na hÉirpeann. Aēt déarparō daoine ná fuil ann ro aēt éitead ir ná fuil ann ariḃ aēt curo de énáimpeáil na hÉirpeannad. Baō máit a' rēal dá mbead ro fíor, aēt tá 'fíor aš doētúirí ná fuil ré fíor 'r ir fāda dōib 'ā mupint dūinn. Tá fíor maic aš daoine 'tā ar lóirtín 'ra éatari reo šur fírinne í. Ir minic adubriadar liom so šceannuišead an máiširtpeár šamba feola deig-fericeanta, mar 'ō ead, ašur fíor maic aici í 'beit so hōle aēt so rāor.

S.—Tā ré i n-am dōl a baile 'r ir baogal liom ná berōpar rō-baoḃad dōiom-ra t'réir a' lae. Táimio cōm taiticead ar a éile ir nác šad dōm leitir ná teataripe 'ēur ēun a' tige 'tmaill oraiḃ ēun šlaōḃad aš tmaill orainn-na 'mbáirēad. Berō fáilte mōr aici féin rōmāc féin ir joim nōra.

1 LĀR AN LAE DŌIB.—[AN CŪIGEAD CŌMRĀD.]

Donnad 'r a bean (Nōra) aš šabáil amac 'oir meadon lae 'r trāēnōna ēun tige Šeám 'r a mnā (Cáit).

Donnad 'r a bean—Dia annro 'rtead.

Šeám 'r a bean d'adon šut—Dia 'r Muirpe 'r páoraiš tōib ir na trucaillí fáiltí rōmaiḃ. Can dūinn ir ná dēin šō, ré mar adēiridōir ir na reana-rēalā.

Na mnā i bpoó fé leit. Cáit—Ar ēualaidōir, ariú

'Nóma, an rcéal s'neannaimar atá leat'ta ar fuair na ca'traic ó mairdean in'diu ?

Nóma—Cao é 'n rcéal 'na t'as'p'ann t'ú 'do ?

Cáit—Cait'p'ró mé é 'inn'p'int i s'co'sar 'duit. Ceannairde an tobac go b'fuil cucól déanta as á m'naoi 'de, ní has b'p'eit b'p'eite uir'te é i'p to'p'ac na b'p'eite as Dia. O'p'eir mar a éloir'm tá pé as 'dol cun na 'ol'ge léi cun é p'ein a p'cup uair'te.

Nóma—A' b'fuil don c'uir amaic ar cé hé b'i 'pa t'p'eir léi ?

C.—Tá pá'p'leáil s'up'b é an s'obair'e beas i'p'ac'ta ran a p'olá'tair a p'ear mar t'air'dealair'de 'tá s'ob le s'ob léi ó luan go Sa'tarn.

N.—Oar n'ó', n'p'éat'p'acó pé b'eit 'na cuir'deac'tain ó luan go Sa'tarn, mar i'p p'ada 'p i'p s'ear'p' a b'eir'eann a s'nó é. N'ior 'óóic'ir'de rcéal 'de ná s'up éit'eac atá 'á c'up ar á' m'naoi m'boic't. Ar don c'uma ní p'éac'ann p'i b'p'eir t'ear'p'ais a b'eit uir'te ac't i 'b'eit beas'án a'p'ac in'te p'ein.

C.—Ní ceap't 'do 'duine s'ac a m'bionn 'p'ior a'ise 'inn'p'int, ac't go 'deim'in p'ein 'duit, a Nóma, cé go b'p'éac'ann p'i mí-lit'eac it p'úil'b-pe 'p im p'úil'b-pe n' p'ear'ar'oir oir'p'e p'am ar a' s'cat 'óóis'te ac't i .i. s'up p'ear'p' i ná a 'deá'p'am. Tá ait'ne mair't as'am-p'a uir'te ó b'i p'i 'na s'ear'p'ac'ait'e, i'p s'ac lá go 'ot'i an lá 'p'ór p'i ní leom'p'ac don ós'ánac t'ead'c 'na s'aoi ná go p'uib m'ais c'up'ta 'na ceann 'p an t'p'úil c'nas'ta a'p. Ní p'uib ceann pé ná eas'la uir'te p'oim ac'tair ná m'ac'tair, c'om'up'ra ná 'duine m'uint'ear'p'ta, i'p ar an a'ó'bar ran i'p p'ó-fuip'p'te liom a é'p'ir'deam'aint go b'fuil c'uir s'ear'p'ain as á p'ear.

N.—Tá m'ó'p'án 'de-p na p'ear'p'uib go r'p'amp'al'ta 's'up go har'muilit'eac le n-a m'naib p'ór'ta i'p s'up 'óóil leat ná leas'p'ac an t-im 'na m'béal nuair a c'ar'tair m'ná eile 'na t'p'ead. Duine 'den t'p'as'ar ran i'p'ead an ceannair'de mar'a

b'fuil deapmádo oim-rá. Cá beas 'uit de tuidiurc air go s'caiteann ré furmóir na n-oidéanta amuic go s'laoidéide na s'coilead ír annan teadót a-baile ír " fut, fuaim ír foctam " aise ar nóir na n-a'tac. 'Dá 'd'féir rin, ír beas an iongnad 'óí gan beic deas-índóac, 'r ír beas an iongnad in' foctair rin go 'otmalparó rí cuirdeactanar éisín a m'eilpead an aimpirí d, iosa 'ca beic ós nó doirca.

C.—Bionn an céad r'ceal go maic nó go 'otagann an tairna r'ceal. 'Dubairt leat ó éiamib go maib aicne maic a'gam uirte ír b'fíor 'am ran. 'Dubairt leat ar an nóir s'céadna náir maic liom sac a maib 'fíor a'gam 'innirint. Adt ó 'taoi cóim móir 'na fabair deapmaró mé leat sup mó de r'caipeadóir ná de éimeadairde tige í. Ceol ír rinne 'tá a'g baint a mead'rac d ír ní hollmúcán i s'coir a rir. An t'ráctóna ma'garó ré 'baile ní beir biaó ná deoc ollam poimir, ír má labhann ré a'ctmalta léi 'na taob b'irpíó t'icóme suil amac uirte. Cad a 'deanparó don fear le hanam ná le p'reib ann adt doir mar a r'caipeadó ré a b'íon. Tá a ruan air, do 'dein ír do 'dein ré ruo eile 'na teannta .i. s'luairdeact ré 'dein a' tige nuair ír lu'ga 'bí coimne leir, ní haon uair amáin adt ré d'ó ír ré t'pí. Ré ní t'us ré ré n'oeira cloirpimio go léir é ré s'earpact aimpire, mar ní'l páipéar ra catair ná leat'paró an r'ceal.

N.—Ní haon maic'ear 'óinne 'beic a'g cur 'r a'g cúiteam ar a céile 'otao' a' r'ceil, adt, 'oir mire 'sup tura, nác d'óil leat go 'otéigean a lán de-r na fearmaib a'g loir' ólige an r'cuir sup react meara iad féin ná na mná bocta. Tá b'iteamnaig eile 'ca do t'arraigean caradair 'oir na mnáib ír fearmaib eile d'adon s'no 'máin cun cúir 'fa'gáil ar na mnáib. Ní b'ionn na mná go léir cóim s'lic le n-a céile ír má tá ré de mí-d'ó ar a' s'ceann baot i 'fa'gáil i s'cuirdeactanar rir—coim'teac nó muirtear'ta—tá éad ar a fear ír ólige ír caibíoil dá

meabruisad 'ge 'na cóir. Níor dóiciúde ruo a d'ein an ceannaiúe ná ríor a cúir d'aon shó rall ar a' bpeap ro 'r annran é 'sháirdeactaint le n-a mnaoi. Ní deirim ir ní deapfad sup tuit aon ní bun or cionn amac eatorca, aét deirim má bí a fear as tuitim corca ói sup b' 'ro é an t'riúge 'b' fura do cun na cúire 'fagáil uirte.

C.—Mara bfuil rí cionntac ní cionntóghar í, ar a fón sup féidir le luét airgid daoine 'bpeabad do leabrógaó go raib an oirde i lár a' lae ann.

H.—Daoine iad ran a foláirpúigean miasaltar Sacrona cun deapbúighe 'scoinne na n'éireanna. Ar a leitéirí reo d' ócáir n'féadfaib an ceannaiúe daoine 'bpeabad—abair go mbead pé toilteanaé cun a déanta—mar beir óligeadóirí i bpadar na mná a deapfad an clúmh de luic le liomtáct. Nuair a bíoltar go maic atúirnaé nó conpiléar ní fágann pé aon lúb ar lár 'ra ólighe san tátaó ar a céile. Tá airgead go flúirpeac aca rúo ir rcaippar ar gac taob é. Cuiréann ran ar gcumne dam rceal a cuala 'dtaob beirt feirmeoirí i nAmérica. Do bíod fogáil as á gcuir rtuic 'á déanam ar gac taob, aét dob' fearr a éimeádaó duine 'ca ruar claiúe na teorpánn ná an fear eile, ir dá bárr do bíod pé as ríor-loctugad an fíir eile i 't'pao sup éirig earcáirdear eatorca. Nuair a tuiteann a leitéirí rin amac ir gnátaé sup'b i an ólighe focpúigean é ir do cuadar ro leir ar a cóir. Do bí atúirnaé ra comurpanaét ir do cuair duine 'ca pé n-a d'ein cun a cúire 'pléirde do, aét do ráimis leir a' bpeap eile 'beir in' focáir poime rin. “N'féadfaínn buir gcúir ardon a pléirde,” ar' eirean, “aét tabapfad leirir tuit cun duine muintearta dam a compúigean 'na leitéirí reo d'áit.” Do gáib an feirmeoir baodéar leir ir d'imtíg cun bócair. As tráct na rúige do do tóg pé an leirir ar a

róca ír do léig í, mar ní raib pí réalta. Do leat a fúile air nuair a connaic pé cat a bí innte, 'r ír mar reo bí: “Óá éaoirigí reamha—beárr-pe ceann aca ír beárrfao-ra an ceann eile.” D'fíll an feirmeoir ar a éoir ír níor rtao sup éuaró pé go tig an fíre eile, ír d'innir a rcéal do. Ní gáó 'ráó sup focruigeadar a noíor-póirpeactaí le céile ír sup máirpeadar san blige fearra. B'feárr go móir do muintir dá rašar ro féacaint rómpa, mar ír í an éuro ír luša den blige ír fearra, san aitéir an rcéil a bac.

C.—Tá pé ráiróte “sup deocair fuil a baincar torrap.” Ír deocair náire 'éur ar a' muintir ná bíonn pí oréa, ír c'onnur a beaó nuair atá ceao raor tabaréa ag an noblige dóib duine 'ca 'šabáil roir ír duine eile riap? Má éuirpeann an ceannaróe i bfeiróil a gnoéa a bean geobairó pí uain go leor ar a cuaca 'éioraó 'r a rcaoirleao le gaoit pé mar a 'deineao an bpué 'ran am rao ó. Ír féiróir léi ar an airte gcéadna rcur na mburóéal a éuimilt timcéall a béil 'r a rmeigín éun bpué a' éait a laigeadušaó 'tá a' cocuigéal le n-a céile éun na máigiririróeacta. Ní dóil léi go rcurgar pé noeara í, aóe rugar, ír ní le déirdeanaige é aóe cóm beag.

H.—Tá 'fíor aige'n raošal, a éait, ír ní fearra óam ruo adéarfao, go bfuilim ag tabairt ban pé noeara le déirdeanaige ír féaróg oréa.

C.—Taoi san amrap. Carópeanna gléigéala do nígtí ír do déintí ruar 'ra baile do éaitéao mná na rean-aímpire. Nataí péacaca éaitéo riad 'ra traošal ro. Clanrap ír rcurpeanna náe é 'tá 'á gcoméao i bfuirim ír nuair a éasraio cíte báirtige oréa ruiréiró an rúglac ríor le fánaio ír ó beir 'á ríor-otiormušaó féin le ciarrúirí go bpašrá balait uata mar a geobao gádar riadaiš ó fionnac—tagann eorapain béil ír féaróg oréa. Mo šrairóin mná na rean-aímpire. Dob' áluinn iad a

gclócaí ír ba mhór í an báirtéac a leogfaí ceann aca
 'rteac. Ar an nór gceádhna do éaditíoir gúnaí plainín
 ír bun-cótaí den earra gceádhna. Ní maðadair piúnáita
 ná manntac aét an oipead, mar d'itíoir biaí polláin
 ír ní ceanglaíoir i bfuinnraí tógta iad féin. Do
 tusaíoir bainne cíge polláin dá gclóinn de bárrí an
 bíó polláin ír do bíó an clann polláin dá bárrí ran
 arí. Buiréil ír rtiupaí arca ar nór baigte an iarcairie
 atá 'a otabairt do leanbái na haimprie reo. Féin am
 go mberí bainne na bó rúigte ó ióctar a' buiréil go
 huáctar a' rtiupa ír ar ran arí go soile an leinb
 maíaró pé trí 'oipead cúrraí ó crúadó é ír a téirdeann
 lionn duibh Sínear rari a n-ólann na fearaib é. Ír
 rarda maí atá pé meáiríte im aigne 'sam sup 'b 'in é ír
 bun leir an nroic-óiol a tusaí clann na haimprie
 reo dá muinir. Cloirim, má deineann tú peata d'uan,
 .i. é 'beaíugaí le bainne na bó, sup 'b iad na baí a
 leanraíó pé. Má tá pé cóim boí ran náduir an uain
 'atarrugaí, ná fuil an eile deá'raí * go n-atarrugaí
 náduir an leinb cóim maí, móir-móir nuair náir blair
 pé bpaon de bainne cíge a mátar maí ó rugaí é.

N.—I gcúntar a' traogail, a Cáit, cloirí na fearaib
 rin ír deánraíó ríad ríobal orainn “le méad ar
 ngleorí.”

C.—C'onnur adrepeann tú “le méad ar ngleorí”
 ar a' gcuma ran ?

N.—Cuireann pé ar gcumne dam truír fear a díbiríge
 eadó ó n-a n-áitreaí ír cuiread de breiteamhnaíar aítmíge
 oríca san don focail a labairt aét uair ír na reáct
 mbliadhna. “Cloirim suí gádaí,” arra duine 'ca i
 gceann na reáctmaíó bliadhna. “Do géim bó,” arí an
 tarra duine i gceann na ceátraímaíó bliadhna deáí

* = an uile deallraíó.

“Cuirfear ar a’ ngleann ro rinn le méad ar ngleoibh,” ar’ an t-íomhaí fear i scean na bliadhna ’r fíche, ir do cuirfeadh, mar chualair duine éigin as ríad na cainte é. Sin i an cúir go ndéirinn go mbeir na fearaibh mí-éadófa linn i dtíobh a beir as áiríúgha ar nsotha.

C.—Áiríúgha-ra mo shúil cé ná fuilim as loirg “sotha” fé mar atá mná d’íoc-béaraí eile. Ní haon díoghbáil do mhnaoi labhairt le mhnaoi eile i dtíobh ceirt-eanna báineann go dlúth leo féin. Mná den aicme scéadna go rabar as tagairt dóibh íreath luét éilíste an sotha. Ceanglaíod ríad ro ruar iad féin ar nór na b’íreáiríse bíonn ar a’ dtíobh aca ir le heagla go scuip-fíoirí don máinle den t-íreáirí a bíonn oiréa ar íreath ríublaíod ríad cóim díreath le ríreáirí. Ní ceannuigíod ríad don b’íreáirí go deo oiréathnuiógann iad, ir ní luá ná tábairfíoir a dtíre do íreáirí. Cad éiríse go ndéanfíoir? Ná beath ’fíoir as an n’íreáirí ná ríad na t-íreáirí cóim cúmtha oiréa ir leogadair oiréa ’beir, ir b’fíoirí in’ íreáirí ríad go dtáiríreath fé poillín nó d’ó fé ndéara i báiríirí na ríreáirí. Ar an adairí ríad cuiríod ríad ríoir go ríora ar b’íreáirí atá ríreáirí as meáiríní ir náir deiríod i n’íreáirí. Nuair a t-íreáirí ar ríubal ionnta ro táiríreath fé ndéara leat-líre oiréa —mar a beath ar b’íreath fé íreol—ar uairíir ir ar uairíir eile as íreáirí fé mar d’íre mbeiríir as ríubal ar íreáirí. Ir íreáirí ríreath íreáirí as tagann ar ná ríreáirí ’íreáirí ar na ríreáirí ’r ar íreath na h’íreáirí ’r na lúiríre ir t’íreíir ríreath coiríreáirí ’íreáirí caitíod ríad ríreath go mion mion ir deáiríreath na b’íreáiríre ir na b’íreáirí oiréa. Áiríir cumá leo; tá’n an t-íreáirí go deíre-fíreáirí múnlaíre ríreáirí ir ríreath deáiríreáirí-eann uatá. Náir íreáiríreáirí ó múnlaíre na íreáirí ir cá beath ríreath?

N.—N' fheicim ir ní luğa ná 'éloirim go bfuil puinn de mhnáib na hÉireann aς loρς "gocta." Ir maiτ a' comairta oρta é rin, aδbair tiopáineann pé go bfuil a bfuirmóρ aς taδairt aipe dā ngnó féin. Marā mbeirir i bfeiril a ngnóta cáitirir cáiteam aimpire éigin a earriac éugta ir cáρ b'féirir leδ aon trliqe 'earriac oρta ir feárr a taδairfaiδ oρ comair na poibliδeacta iad ná an poilitirδeact ? Aςur i bpaip na mbriδς, táir piao aς cpuinniuğat a meabrac go tiuğ cun na nδpoδ-nóraiδ—aδeireann tupa bi 'ca—a cáiteam uata. Tá leatari 'á tñuir i nÉirinn ná fuil oipeamnac ar briδgaib a dÉanam do mhnáib uairle. Tá pé ráirte go minic aς Liam pieto—uactarān Cumann a' Stiuc—go bfuil a fupmóρ lān d'fáirtainib—trí boirte na mbeirirδeact—ir go scuireann ran pé δpoic-mear é. Nāc gleoite an féacaint a taδairfā-ra ar g්රේarirde dā n-δpuiğtā do feirde briδς a dÉanam duit, ir poll nó dō 'teact ionnta i gceann reactmaine ? Nior b' é do loct-ra é ir nior b' é loct a' g්රේarirde é, ir, 'na dīarδ ran, do bīoδair araon mī-fāpta. Mā fōigheann pé dūinn torac a taδairt d'earriarib na hÉireann ní fōigheann pé ir ní oipeamnuigheann pé rin—i nğurtal ná i tōir-g්රāirdeact—ōinreaca dÉanam dinn féin. Mā fağaim-pe an earriac cōir ceannōğat i, act mar a bpağarδ mé ní beirδ milleān aς Dia ná aς duine oρm δpoδ-earriac 'eiteact.

C.—Ir maiτ a' rāp tu cun do taob féin den rceal a coraint, 'ré rin, dā mb' é do taob den rceal é, act ní hé. Tuigim-pe cōm maiτ leat-ra cat a baineann leir a' gcūrra. Ní fēiririgeann fuact ná tear le-r na mhnáib cáiteann na hearriarib iapacta. Táir piao lā aς fiorraδ an ppoğadéarirde ir lā eile aς fiorraδ an doctūra. Taδairfaiδ duine 'ca ola do-r na cora 'r an tarina duine buiréal don cpoirde. Nior gāδ dōirδ ola ná buiréal 'ūráir marā mbeirδ an treominiteact a beirδ daingniğte

go rmiop ionnta. Dá scaitíroir bhróga fairprioza do
 rcéirdeasú an fuil go náóúpta amaé go barruab na
 lúioiní ir dá báiri do beaó tearpaídeasú 'ra colaimn go
 léir. Tá pé máirte sup'b iad na trí mórte ir fuairie
 amuic "Glúin fíri, ríón con, ir cín (cíoc) mná." Níor
 beasú dóib an áit a beir fuair sup' duai do beir amlaíó
 san fuasú na scor a beir as fuir go bhoillac pé mar a
 beaó rcéala teinntuige ó tíri go tíri. Táro ar an nóir
 scéatona ceangailte 'rtis i ngléar na caúlaé pé mar
 a beaó cor bhuirte i sceiríde páirir ir nuair éirigíó
 ríad ar mairíon táro ríad as mianfairdeasú go bheirdear
 ir teinnear ir diaéair i nglac bail dá mbailuab. Téigíó
 annran ir bainíó rclugós ar buirdeal a' doctúra ir níor
 dóicíde dóib deoc bíorógamlaéta 'ól ná ním. Beiró
 lúigíar éasgarí láirdeasú bonn ir doctúirí ir máinliais
 polácaríar ar píar na rúl. Tá bheiríuigíad t'péir báir
 as doctúirí oríar ir coirte an dáiréas as epomíuigíde.
 donrógarí uile go léir sup caillíad an té rin trí ním
 'ól san éoinne, ir cuiríó a scómhíón i scéill dá cáiríde
 saoil. Do b'fuirirte, a 'nsean ó, na dóláiríí reo
 'reacáirí le ríuim láma 'cáiríar do galloacáir ir nóraib
 ir beairíar ar rean ir ar rínnreair a éleacúgaró. Go
 mbeiríó rí amlaíó beiríó gearáiríar náir duai dóib as Clann
 Róirín Duib.

N.—D'féaróamín a lán a ríad i b'raíar na mban, acú
 ir snátaé le cuairíreoirí fuphóir an aigíur 'fágaríar pé
 mmaoi an tíge. Éiríar ariú ! tá duine éigín as bualaó
 's an ndoiríur.

C. (as orcaillí an doiríur).—Dé 'beacá-ra, a b'irigíó.

B.—Go mairíur íc ríáiríte. 'Bfuil m'acáirí ir mo mácáirí
 iríis ?

C.—Táro. Caó í an píaróamín acá orí ?

B.—Donncaó Ós acá go dian donairíde ó 'fágaríar
 a' tíg. Abairí leó, má'r é do toil é, go bfuilín as
 glaoúac oríar.

C.—Déanfao ip fáilte. A dhaoine muinteartha, ip oit liom a ráð lib go bfuil bpiúir aš slaoúac oiaib cun bpiortuighe 'bailte.

D. 'r a bean le bpiúir.—An amlaib 'cuairt Donncaó Ós i nDoonacé ó 'fághamaip a' tigi?

B.—Ip ead muipe. Bpiortuighe a bailte.

D.—Ip n—Go dtuairt Dia lá maic oib, a muintir a' tige.

S. ip C.—Go n-éipúir bpi mbótar lib ip reáala maic' ó Dia cuairt féin ip cuairt féin.

Máire, ingean S. ip C.—Mile fáilte rómat, a bpiúir.

B.—Go maip-re 'bfao, a máire.

M.—Suir aníor go fóil, a bpiúir, ip eadtuighe puo éigin dúinn.

B.—Ip fearra dhá mteacé a bailte i nDialt m'atáir ip mo mátar nó b'féidir ná beidir pío-baoúac díom le hašair an tráchnóna.

M.—Aililiú! Níor cuairtamaip puam a málaip ašat. Baó cóir náir beaš 'uit-re beic ro coimeadairde tige fan a' lae. Tar a leic ra puma ro go fóil go dtair-bánfao mo gúna nua dúit.

B.—Ná maip oim fanamaint i bfao, a máire.

M.—Go deimhin féin, ní déanfao. Suir anhran ip “tós” (fé maip aduipio ríao) “do fúra i n-ineao do fairbhpi.” Féac aip rin maip gúna, a bpiúir. C'onnur a tairtneann pé leat?

B.—Tairtneann pé go dian-maic liom, a máire.

M.—Ip maic liom go dtairtneann, a bpiúir. Sin adbair gúna ná fašfá “déalta i nÉipinn,” cé go bfuil mo éluara boóar ó máidean 'seo mátar 'r aigem' mátar féin aš cáinreoiracé aip eairairde an domáin mhóir acé aip na leigcíní bpiós ip na gíobail éadaiš a deimtar 'ra tír reo. Nác deap 'féacaimip i ngúna tútac

pláinnín ! Nár b' áluinn a siublóghaimir ar flaisí na catraic le fearóire bróis a déanfaid zréaraíde !

B.—Ní'l don ní le clor anoir aet “ earráide na héireann ” pé áit so ngeobair, móir-móir as daoine aorta so bfuil as dol dá meabair 'r as Connradtóirí na Gaedilge.

M.—Ní mar maite le héirinn atá móran aca ro as rcaothaireaet, aet mar maite le n-a brócaí féin a dingeat le hairgeat na n-amadán ip na n-óinreac a éirveann iad. Tabairfáinn éirveamaint don fear a caiteann a culaic éadais de ip a éarann clóca timceall air féin—ar nór na náppal—mar fuilgeann pé amróid 'sur feannair, aet n'feadair 'on traosal cao é an gnó bíonn aise den éleite bíonn 'na coilzfearam ar éúdaic a daicir. B'féoiri sup'b amlaic a mearann pé a cup i n-umail do eac a éionn é sup as aicir ar a' bphilibín míos a bíonn pé ip so bfuil a ceann com folam le ceann a' philibín, rin nó so oteapuirgeann uair an raosal fódlaic a éirveamaint sup laoc éun corcarca é ar nór an lap-lnoiaic Oeirs nuair a téigeann pé ar éarín an air éun fuaitníní cinn a rceallaic 'nuar le n-a tuais. Tá 'tuille 'ca 'r ní labairfaoir eugac dá gcoirpóir sup fearuisir ar úrlár éun don pinnce aet priompail so otugair ríad “ Rinne Gaedlaic ” air.

B.—Táim as féacaint le beagán de bliadantaib ar éur de-r na Gaedilgeoirí as pinnce ip do tabairfá an leabair nuair a bío ríad as fuic anonn 'r anall as pinnce “ coirín ” sup daoine meirce iad. Ip annam a éifid tú i n-orcallaib a éile iad aet iad—'oir fear ip mnaoi—i peactaib an rtaicre nó an úrláir a bpucaic. Dá gcoirpcaic mo mácair as caint ar an aicre reo me ní beac rí ró-baodac díom. Aet, ip cuma liom, ní tréisfead-ra pinnce Sárana so raicad i n-úir.

M.—Cao cúise go dtreispá, mara mbeadh de cúir astat leir aót do páirtíde 'ot bpeit móir-otimóeall 'na baclainn leir. Ná cuirfidh pé i n-uimail go roiléir duit nuair a cuirfidh pé d'iomairt ar a éoir tu 'ioméar ar an nór ran go bfuil sean aise duit ir b'féidir nídeacán den spáid meapcta ar a fuair. Aót ná tráct liom éar pinnci na héireann ná éar an muintir a bíonn as pinnce aót cóim beas. Daó dóil leat sup abhar garb an éulait a bíonn ar na fearaibh ir sup plainscéadaióe eulait na mban. Féad ar an fuan-éarbad ar an té labhrann Gaedlainn 'r ar an té ná deimeann. Féad an mánlact a éabharfaidh tú fé n-deara 'ra b'éarlóir reócar fear na dá éeangán. Leogair na fearaibh Gaedéalaca oirta sup'b iad féin raigdiúirí na héireann ir leogair na mná oirta ar an nór scéadna sup'b iad féin na callairí do rtoinreogad cneadótaí na raigdiúirí. Aót, féad ar a' raigdiúir sup raigdiúiréad a éeair. Féad ar na géaráin rciomairta 'cífir tú ar na rálaidh as cuir aca, ir féad ariir ar an fearaí do-élaonta 'tá as an iomlán aca. Dá mbeiteá 'na scuidéactain ná cuirfeadh na géaráin i n-uimail duit go dtreoidfidh ar do íon fé mar a éomraiceann an coilead ar íon na cínce ir go mbainfidh an trail éneir le n-a scánaibh ar a' té 'féadfaid cam oirt. A' n-deanfaidh pádrais nó Seán nó Diarmaid é íin? Go deimín ní deanfaidh. Má beannuigeann tú i mbéarla dóibh labharfaidh ríad Gaedlainn cúgar, ir do b'féar leat go rcaoilteá éarad iad.

B.—Tá pé i n-am agram-ra beit ar bótar. Go dtugair Dá tráctóna maít dóibh.

Seán ir Cáit ir Máire.—Go dtigir rlan beo, a b'páirde. Abair (arís Cáit) let átar ir let mátar go raíad féin ir Seán as ríorradh 'Donnca' Óis ar maidin i mbáiread—le congnam Dé íinn rlan.

B.—Go deimín, déanfaidh ír fáilte, a máim.

C.—Go raib mÍle maíť aśat, a Bpúťroe. Náć deap cainteac capadmaíal an caílín í Bpúťroe, a Seán? Samluisgeann pé dām go bfuil ana-ćopmaíteacť aici le Máipe reo 'śainne acť sup tairice 'na ceannaigťe Máipe ná í ír sup ria í ná Bpúťroe 'bfađ.

S.—Ír reanfocal é “ sup seail leir a' bfiac' dúb a śeárpac péin.” Dá mb' ingean duit-re Bpúťroe do mólfa í pé mar a mólann tú Máipe pé láćair. Acť ír mító dúinn an ćopóin páirteac a páđ ír dol a ćodlađ 'n-aínn Dē ír dol aś péacaint an leinb iúđ ar maidin pé mar a śeallair.

C.—Tairíđ ar bup nglúinb, a ćlann Ó.

Tar éir na ćopóineac a ćríocnuśađ: “ Má tá don anam boćť aś míteacť ar fán ná ar reacpán go n-iompuiśíđ Día irteac go teampall ćríort é. I n-aínn an acťar, an Meic 'r an Spíro Naom. Amen, a ćiśearna.

AN CEATRÁMAĐ LÁ.

Aś ślaodac irteac ar maidin go dćiś Donnćađ.

Seán 'r a bean—Mópa dób ar maidin.

Donnćađ ír Nórpa—Mór ír Muipe dób ír Dē bup mbeacťa.

S. 'r a bean—C'onnur 'ťá Donnćađ beaś t'péir na horće? Nó cađ é a śeapán?

D.—Aś fpeaśairť—Do bí pé go han-dona ar feađ na horće acť tá bipeac mór inđiu aige. An bpuítćineac acť air ír tá pí curťa 'mac aige.

S.—Tá pé páirće 'r ír fíor é “ sup dā dćman śalair an oirće.” Acť caíťrđ ríđ aipe maíť a ćabairť do ar a' bfuacť. Ní'l don namaid aś lućť bpuítćinige acť an fuacť.

D.—Cađ é an cuir amac acť 'śat-ťa air rin?

S.—Tá cuir amaí maíť ašam air, mar ip minic a éonnac daoine go maí pípíní oíťa ar fead a raošail mar šeall ar fíurdeall bpuíťťíníge 'řanaťmáint aca. Ní pėířťiŕeadó fuaťť ná tear leo, aťť mór-mór an fuaťť.

D.—Mo ċřuaš é an peacać boťť, ip 'mó ní 'ťá 'nřán do ó aoip go báp. Níor ċuirear leať oipead řpėipe 'řa bpuíťťíníš go 'ťí go šcloipim tupa aš ċur říor uipťi. Cao é an t-oířear ip řeářř ći ? Tá a hoířear řėim do šać aicío.

S.—Tá šan amřar. Aťť ní doťťúřř mire ċun a beíť 'á řiařřaíge dıom. Čřóć a ċarřac ar nóř a' řėi ip é 'ťabairť le n-ól dıíb an t-oířear a ċuala-řa 'šcomňairďe řiať ći. Tėiŕeann ċuro de-ř na páipťi do' lom i šcomňe an ċřóić 'ól, ċé nać řuil řé 'řroć-błarťa. An té 'đeimeann é řim ċaiťřar é 'řašáil, ar air nó ar éiřim, ċun a ółťa. Mara břašřar le bladar é ċun a 'đeanta ċaiťřar an báp a bšairť air nó a leošaint oíť řėim go břuileann tú le himťeaaťť i n-'inead. Aťť an řřiŕiŕe řeo 'ťřiail leo šeobřar, šan buille šan bapóis, iad ċun a ółťa. Nuair ółřair řiad an t-oířear ċłřuuiš go maíť iad 'ř ip řeářř go 'ťabairřair řé nřeara ćóťa řřiř amać řřiř an šřoioceann. Šiřé an t-am 'řašair řiad a' fuaťť mara břeaaťřar ċuŕťa. Aťť ip 'đóća náć šáo 'đam a beíť aš řřeadašad ar an nóř řo 'đuit-ře, mar ip řó-ćáipėipeać aťaoi 'šcomňairďe řiať ar do ċloimň, bail ó 'đia oíťa. Aťť, řé mara 'đeipřo řiad, " Ćarťar na 'đaoine ar a ćėile, ip ní ċarťar na ċnoćaíb ná na řłėiřćiř," 'đ'řėřoir go šċarřairďe 'đaoine oíť-řa 'šur ořm-řa ná řeadořad 'điol ar 'đoťťúřř a ċabairť aš řóipřĩnt ar a šcloimň i n-am na šėiřimňe, ip šur maíť 'đúimň an ċúntar řo do ċabairť dıíb nó beíť eolšairėać ar a ċabairť dıíb 'đá mbead an řiaćťanar ċun a 'đeanta.

D.—'Đubairť ćeana go maíť a hoířear řėim do šać aicío. Táo řiad ćóm ĥiomadamaíl ip šur 'đeoćair do

‘Duine shan móráin eolair a beic tuirgionac ionnta go léir. Tá bolgac, deilgíneac, triuc, ruad—acé cad ab’ áil uim ‘á n-áireamh?—ní cumíneošaimn oirta.

S.—‘Tá pé páirte go bfuil éitíre haicíóí pícead ar cionn a’ éapaili ir go bfuil éitíre haicíóí pícead i n-ašairō šac cinn aca ar cionn a’ péacaiš. Nác deocairi ‘oon Ćríoršairōe boét ‘ool ar shan ceann éišin aca ‘dā bualaō. Ir fánač ‘duine ‘šeošpari a beic ‘na beata-šláinte ir, má ‘bionn don šearpán amáin air, beicō ‘dā šearpán air nó, b’féirir, níora mó, mar ir annam a éašairō na šearpánta ar leitliš. ‘Do ‘bí ‘daoine ‘ra éatairi ‘reo ‘ra ‘treana-šaošal a leišearpāō šac aicíō ‘dār áimnišir le n-a n-oioešairōe féin. ‘Do ‘cuirir plúr ‘rcóltā leir a’ ruad, a ‘o’ ‘šonn ir é ‘éimeāō ó ‘fluóán, ir ‘do ‘rcríōšairōir ainm ir ‘ploinneāō an té go mbíōō pé air—ar a’ ‘otaob amuic ‘de—fé ‘mar a ‘rcríōšái ainm na nšaircíōeac i n-ošaim éraob. ‘Do ‘éirir ‘ra ‘trean-aimir nār ‘b’ ‘féirir le haon ní an ruad ‘do ‘éore acé fuil éait ‘duib, acé ‘deanšairō rúšāō an ‘trimnéirō nó ‘duib na ‘rcríōšnóšieacēta an šnó cóm maic. ‘Do éašāō—ir ‘tašann ‘fór ‘eraoršalar ar ‘leandāib ir ‘bíō ‘riad go buadāšēta ‘šur go ‘o-šárta ‘dā ‘bārri. I n-inead oioešairōe na haimir ‘reo ir amšairō ‘šolášriušēti (‘na ‘éporcāō) ‘leandō nó ‘duine ‘doršā ná ‘peacairō ‘āšairi ruam ir ‘trí ‘puēta ‘dā n-anáil a ‘féirōeāō ‘rēac i mbéal a’ ‘leimb ar ‘peāō naoi ‘maioean-āca, ir ‘do ‘bí an leišear ‘deanta. ‘Marair ‘b’ ‘féirir an ‘oic-leacēšairōe ‘šāšāil ‘do ‘deanšāō šan‘dal an šnó cóm maic. Ir ‘deocara an šan‘dal a ‘šolášari ‘ra éatairi ‘reo ná an ‘oic-leacēšairōe, ruo ir ‘cašac le n’innirint. ‘Tašann ‘riabšairēti—go ‘hobann—go ‘minic ar na ‘daoine—ōš ir ‘doršā—‘r i n-inead ain’šuit nó ‘purširōi na haimir ‘reo ‘ēabšairē ‘oóib—a ‘māršuišēann go ‘minic iad—ir amšairō ‘šeimēti ‘meāōš ‘dā ‘šaimne—cóim ‘héā‘otšiom ir ‘ab’ ‘féirir—ir é ‘ēabšairē—go ‘mion ‘minic—malla-šōš le n’ól ‘oóib.

bíonn fámaíll éinneirde ar luét fíabhair ip bíonn a dóctam le déanam aige'n scallaire go mbeir na creáctai boét de dhruim an aithíte. Ip gnátae leo nuair a bío ríad ar fainn-éiríge, go dtasann oípar buile oíra, ip go n-íorfairí nó go n-ólfairí don ní sup b'féirí leo teáct air, ip má tá pé de mí-áó ar a' scallaire go b'fárfaró pí biaó ná deoó—géar ná mílir—'na nsoipe tásfaro ríad air a san fíor di dá dtugairí an leápar di ná déanfairí. Tá pé fáirte "sup meara an t-aíompáil ná an céad fáirar" 'r ip fíor é, mar beir fuphóir do nipt ríadaité éun ríubail aige'n céad bábta, ip las-fear atá dgar—nó dgar an té go mbíonn pé air—é cup de.

D.—'S a tígearna, cad a déanfar ríad? An ar a' nsgaíct a máiríar ríad? An diaáal ruainne díot ná fuil cóim náitféiréac leir an mbaintígearnain abaróin!

S.—"fóil fóil, a míc a' mí," pé mar a deiréad an t-aíac. Sin í an éirí céadna go b'fuilim 'á innínt duit féin ip do dállacánaib náe tu. Ip féirí gheim nó 'dó 'tábhairt dóib i gceann 'dó nó 'trí de laeteantab t'féir an aithíte. Ip féirí é 'dúbailt gac lá ar ran amac go ceann 'ré nó 'reáct de laeteantab ip ar ran amac tá fuil a' fáir leo, mar ip féirí leo a n-dóctam de gac rásar bíó 'íte. Molaó le Dia dá éinn, ní'l an bólgac dgar teáct le déirdeanaige cóim gnátaíail ip a tígéad pí bliadanta ó fóin.

D.—C'onnur a tásfáó? Ná fuil an reannaé 'á gearnaró ar páirctib 'r an oíge le cup ar don'ne go b'fárfar san gearnaró air é?

S.—Táir ríad dgar doil i gcoinnib a' gearnara t'íoráib eile, pé bun atá 'ca le n-a déanam, ip go deimín féin duit ní móir ná go ndéanfarín féin an cleap céadna. Áct ip í an éirí atá 'gam-ra ná an reannaé a tógaint ar lámh leinb ip é cup i ngeis leinb

eile. N'feadair-ra ná beaḁ puo éigin tógálaḁ ar do leaib-ra ir n'feaduiboir-re ná beaḁ mo leaib-ra ar an airtre scéadna. Ir minic a connac leaib ir peimroear muimilte do éapóige 'na láim t'péir oipóic-feannais a fuairtar ar ghéis leim eile.

D.—Baḁ mór a' tpuas gan an doctúir a uéanfaḁ a leicéir pin a cúir le muir ir le mór-fairrige. Aét oream ifeaḁ doctúirí go bfuil “cead uilc ir maiteara” 'ca ar nór ainzil an uabair. Dá dtuicteá de nullac a' tige reo, anuair ar a' bpáil, ní bainfead dume 'ca bhuon pola arat, cé ná fuil don ní eile 'bainfead a' t-ama det éipóide cóm taparḁ leir.

S.—Ir mó an glaoḁac a bí ar a' scuirleoip go dtí le uéirdeanaisge ná ar an doctúir. Ceáro innti féin ab' ead an cuirleoipeaét ó ainpíir úruain bóruihe aḁur a bfaḁ poimír. Náir éualairḁir an t-ainpán a cum file t'péir na pola 'baint ar go ndubairt ré :

“Do táinig doctúir im láḁair 'r ir fáilteac poimír a bíor ;

Do bain ré fuil ar mo láim uéir ir d'fás an t-ama mo éipóide,” gc.

D.—Do éuala an t-ainpán ran aḁur ainpáin náir b' é, a Séain. Daoine cuirgionaca dob' ead na héipeannaisg fairḁ a éimeadadair a oteangsa 'sur a nóraib féin. Do éailleadair iad ran aḁur ir mó d'feairib bpeige iad ná an cuirleoip go dtugann an doctúir “potanálairḁe” air. Tá daoine 'rna hoḁarlannaib 'ra éatair reo ná leigearfairḁ na doctúirí go deo, 'r sur seáir a' moill iad a leigear 'ra treana-faoḁal le ceiríneaca 'deintí 'ra baile. O'iméig rúo ir táinig ro ir ní feáirpóide rinn an t-aḁpuḁad.

S.—Dá doimneacét a maḁaimír 'ra rcéal ro 'fead ir deocara 'r ir aite 'famlóḁad ré dúinn. Féac ar a'

bʰeapɪ ʼimʲtʲɪʂ ʰaɪʲʰeəʰ bɪaʲðan ó ʱoɪn ʂo hʲamɛɪuʲa ɪɾ a
 ɲuʂ ʲeəŋʂa a ʱɪnʰeapɪ ɾall leɪɾ. ʰeəʲʰ aɪɾ i mbɪaʲðna
 nuʲaɪɾ a ʲaʂʰɾaɪʰ ʰe ʰaɪle ʂo tɪɾ a ʰúʲʰʰaɪɾ, le congnaɲ
 ʰé é ʰéɪn ɪɾ ɾɪnn-ne ɾlʲán. ʰeəʲʰ aɪɾ aʰ bʰeapɪ ʼimʲtʲɪʂ ʰeɪʲʰ
 mbɪaʲðna ó ʱoɪn ɪɾ ʲaʰʰaɪɾ an ʰeɪʰeapɪuɪʰeəʲʰʰ ʰe ɲʰeapɪa.
 ɲɪʲʰ an ʂaɛʰʰlʲaɪnn aɪʂe ʼn bʰeapɪ ɲʰeɪʰʰeənaʲʰ ɾo ɪɾ ɲɪ
 ʲuɪʂɾɪʰ ʰe ʰaʰ ɪɾ bɾɪʰʰ ʰʰʰeɪɾ ná ʰʰʰeapɛʲʰaɾ. ʰeəɾɾaɪʰ
 ʰe—i mbʰeapɪa—ʂo bʰuɪʰ an ʂnó ʂo léɪɾ ana-ʲaɪʲʰneəɲaʲʰ,
 aʲʰʰ ʂo bʰuɪʰ aɪʲʰeəʲʰaɾ aɪɾ ná ʰeəʰʰann ʰe an ʲeəŋʂa
 ʲuɪɾʂɪnt. ʰeɪɾ leɪɾ aʰ bʰeapɪ eɪle, nó ʲaʰʰaɪɾ a ʂnúɪɾ
 ʰe ɲʰeapɪa, ɪɾ ʲaʂʰɾaɪʰ oɪʰeəʰ aʲʰuɪʂʲʰe aɪɾ i ʂʰeənn
 neomaɪʰ ɪɾ a ʲaʂʰaʰ aɪɾ aʰ nʂeəʲʰaɪʂ oɪʰʰe ʂaʰɪʰe. An
 neomaɪʰ a ʰʰoɪɾɾɪʰ ʰe aɲɲʲán ʂaɛʰʰlʲaɪnne “ ʰeɪʰeʰʰaɪʰ an
 ʰuɪʰ uapal i n-uəʲʰʰaɪɾ an oʲʰʰa ʲʰe ” ʰe ɲapɪ ʰeɪɾʂeəʰ
 aɪʂe-ɾ na ʰeənn-ləʰʰaɪʰ ʰaʰ ó, ɪɾ ʰuɪɾɾɪʰ ʰe ɪúʂ ɲaʰoɪʰʰe
 aɾ nó ʰaɪʲʰɾɪʰ ʰe a hʲaʲʰa ɾan aɾɪ. ʰaʰ ʼna ʲaʰʰ ʂo
 ɲʰeɪneənn ʰe ɾɪn, ɾɪəʰɾuɪʂɪm ʰɪʰʰ? ʰeɪneənn, “ ɲapɪ
 ʲaɪɲɪʂ ʰe ʰaɪle aɪɾ a ʰúʲʰʰaɾ ” ʰe ɲapɪ a ʲaɪɲɪʂ an [bʰ]
 “ ʂeəʰaʲʰ [ʰo ʰɪʰʰ] ʰa ʰɾúʰ aɲn-ɾaʰ ʂʰeənn.” aʂuɾ
 ʲa ʰaʰɪne i nʰeɪɾɪnn a leʰʂann oɾʲa ná ʰuɪʰ aʰn ʰoɪnnəəɲ
 le n-a ʰɾoʂʂuɪm ɪɾ le n-a ʰʰuɪɾʂɪnt,—ʰɪ i bɾáɪɾʰ na tɪɾ-
 ʂɾáɪʰʰeəʲʰʰaʲʰ, ʲaʰʰaɾɾaɪʰɪɾ ɾɪaʰal ʰuɪʰ, ʰa ʰeʲʰuɪʂʲʰeəʲʰ
 ɪaʰ, a ʰaɲʰeəʰ an ɲeɪʰɾɾeɪɾ ʰeɪn ʰuɪne ʰeʰ.

D.—ɲɪ ʲuɪʂɪm—oɪʰ ná ɲaɪʰ—ʰaʰ ʲa ʰun aʂaʰ
 aɲoɪɾ. ʰʰənnuɾ a ʰaɲʰeəʰ aʰnʰe i nʰeɪɾɪnn an ɲeɪʰɾɾeɪɾ
 ʰʰʰeapɪ ʂuɾ ʰeɪɾʂ an ɾaʰʂal leɪɾ ɲapɪ ʰeɪɾʂ leɪɾ aʰ bʰeapɪ
 ɾo aɪnnɲɪʂʰe aʂaʰ?

S.—ɲɪ ʰeəʰaɾ an le ɲeapɾa ʲuɪɾʂɪʰna ʲaʰoɪ aʂ
 ɾɪəʰɾaɪʂe na ʰeɪɾʰe ɾɪn nó naʲʰ eəʰ, aʲʰʰ ɾeɪʰʰʰeʰʰaʲʰ
 ʰuɪʰ i. ʰaɾɾoʂaɪʰ, ʰɾeɪʰeəɲnaɪʰ ɪɾ ʰaʰɪne ɾoʂʂuɪmʲa eɪle
 ʰo ʰaɲʰeəʰ an ɲeɪʰɾɾeɪɾ ʰe, le ʂan ʲeəŋʂa a ʰúʲʰaɪʂe
 ʰo ʰeənaɲ ɾɪaʲʰʰanaʲʰ aɪɾ aɪʰʰɪɾ i ʂʰúɪɾʰ ʰɾ aɪ ʰɪɾlʲaɪɾ
 na ɾʰoɪle. ɪɾ ʰeʰaɪɾ ʰom ʲaʰʰaɪɾʰ ʰɪúɲ aɪɾ aʰ ʂʰeɪɾʰ
 ʰeʰ, aʰʰaɪɾ ʂaʲʰ am a ʰʰoɪɾɪm aʰnʰe—mʰɪ ná ʰeəʂ—aʂ

faḡáil loic̃t ar áir dteanḡain, cuirfeann ré mo cúro
folá aḡ friuáir̃ fé mar̃ dá mbeaḡ rí i nḡaib̃is an
beir̃b̃te. Cóm̃ dem̃niḡteaḡ ir̃ ḡur̃b̃ i reo an b̃liaḡain
naoi ḡc̃eáḡ d̃eáḡ 'r̃ a d̃eic̃, má leoḡaim̃io d'ár̃ nḡútc̃ar̃
ir̃ d'ár̃ n-oir̃peaḡt r̃ileáḡ t̃rí n-ár̃ laḡraḡa nó ar̃ ár̃
mbéalaib̃, im̃teoḡaíḡ ár̃ ḡc̃ier̃deam̃ 'na foḡair̃. “Ir̃
deocair̃ capall r̃áir̃ a d̃éanam̃ d'ar̃al” 'r̃ “ir̃ deocair̃
ḡir̃r̃f̃iaḡ 'c̃ur̃ ar̃ an d̃tor̃ 'nā b̃ionn ré.” Ir̃ deocair̃,
mar̃ a' ḡc̃eáḡna, cion an r̃ir̃ a ḡar̃r̃iac ar̃ a' dteanḡain
atá fé 'oir̃ic̃-m̃ear̃ le r̃iñrearaḡt. Ní r̃aib̃ “tor̃aḡ 'n
m̃aḡra ar̃ 'aḡair̃” aḡ don'ne ḡo r̃aib̃ don m̃óruir̃deat̃
ann ar̃ an té do lab̃air̃ i. Ní r̃aib̃ don m̃ear̃ aḡ muiñtir̃
a lab̃ar̃ta oir̃ta f̃éin, mar̃ níor̃ c̃ur̃ don'ne r̃iam̃ ḡo r̃aib̃
don r̃t̃r̃ur̃ air̃ i n-uim̃ail d̃óib̃ ḡo r̃aib̃ oir̃peaḡt luac̃mar̃
aca. Do c̃uala r̃aḡar̃t—'oó nó 't̃rí d'uaib̃—aḡ c̃ur̃
r̃ior̃ ar̃ m̃óir̃-c̃om̃aḡt Naom̃ r̃áḡraib̃, ir̃ ní d̃éañraḡ ré
an ḡnó do a' r̃áḡ don uair̃ am̃ain ḡur̃ Albanaḡ ab' eaḡ
é ḡan é 'aḡnarc̃ reaḡt n-uair̃e 'ot̃reo ná beaḡ don
m̃ear̃raḡal ar̃ a' b̃robaḡ caḡ ar̃ ḡur̃ táiñis an c̃ier̃deam̃
c̃uḡta. Aḡt f̃eac̃—mā 'reaḡ—caḡ a c̃uit amaḡ i nár̃o
m̃áca tá b̃liaḡain ó r̃oin.

D.—Ní cum̃in liom̃ ḡur̃ c̃uit don ní r̃uaiteantair̃
amaḡ ann i n-uir̃o ná i mb̃liaḡna aḡt an c̃rioḡ tal̃man
do r̃óḡraḡ a beir̃ i n-ait̃ éis̃in laḡtuair̃ le d̃eir̃deanaib̃e.
Ir̃ d̃óca náe beaḡ 'oic̃ar̃, mar̃ ir̃ r̃cam̃raḡam̃ail an ní
an tal̃am̃ 'ot̃ r̃luḡaḡ nó an t̃iḡ a c̃uitim̃ oir̃t ir̃ tu 'd̃óḡaḡ
(h)it̃ d̃eig̃-beaḡair̃ nó tu 'm̃ar̃baḡ ḡan teap̃raic̃an.

S.—Don b̃liaḡain i n-uir̃o atáim̃-re aḡ taḡair̃t, a
d̃onñeáḡ, nuair̃ a b̃i d̃oir̃p̃óir̃eaḡt na teanḡan r̃an loir̃coit̃
i n-doir̃pe a pl̃ér̃ote. D'r̃éir̃ mo b̃ar̃am̃la-ra, do c̃uḡ
Naom̃ r̃áḡraib̃ r̃oluíḡ m̃aite an taice r̃in do ḡac̃ d̃reañ
aca .i. c̃it̃ pl̃uḡaib̃ a f̃eac̃aḡ 'nuar̃ ḡar̃ áiteanna an
t̃raoḡail i nár̃o m̃áca. An d̃óit̃ leat̃-ra ná le haon'
eile ná ḡur̃ c̃eann dá m̃íorb̃ail̃tib̃ t̃rí ḡr̃ár̃ta D̃é an

éirínn ? Dob' eadh, 'míic-Ó, mar is minic atá ré cloirte 'gáinn "so meilid muilté Dé so péirí rocair déit so hana-míon." Do bíor as faire ar a' gClairdeamh Soluir is ar páiréadaiḃ eile náir ḃ' é 'féadaint ar eus reiríob-nóir ná cainteoirí fé nḃeada sup míoibailt a 'deineadh i bpáirt na teangán í reo, déit an maḃad 'duin' aca 'taḃair beas ná móir 'do, cé náir ḃ' féirí le luét coranta na teangán don úirlir eile 'foláctar a beadh leat cóm héiréactaimhail cun a coranta.

D.—Oé ! má'r do ran acaoi 'taḃairt, ná fuil 'fíor aḃat so ḃfuil daoine i nÉirínn so 'taḃfaḃ an bheiríteadéit móir oirta le maét gáiríde dá gclóirííor as taḃairt do míoibailtíḃ tu ? Aḃur táir maḃ ann, bíor 'fíor aḃat, de ḡad cine 'sup cpeirdeamh cóm maíct.

S.—Ní ḡad 'duit rin 'innínt dam. Déit, ce hiaḃ féin; má 'readh ? Na daoine c'píonta c'píocnuiḡte 'tá as doil i n-aḡair a nḃúctair. Níor móir doib reo tamall a éairdeamh i 'tíir éirín eile cun 'faḡail amaḃ cé'ra' 'oíob iad nó cad ar iad. An té 'deineann is 'faḡann amaḃ náḃ den tír 'na 'táirḡeann fé é, má páinḡeann leir teadéit a-baile so 'deo, is móir a' t-aḃruḡadh 'taḃairfá fé nḃeada air.

D.—Ní móir é ar a ḃfuiríóir. Ná fuil an tír reo na héirdeann beas a 'dóctain dá clainn, aḃeairfá, déit féad an 'píoc-méar atá i gCaineáirde 'r i 'tíoríctaiḃ náḃ í aḡ cuir aca ar éiríe—nó ar luét a háitiríḃ. Dá 'táirḡeadh 'duine aca ro a-baile—sup sup minic a táinḡ—an 'a molaḃ 'beadh fé ? Ní headh, muipe, déit "as caiteamh uirce ar 'fíanncaḃ báirde." Do cáiruiḡeadar féin—ar feadh a 'raoḡail—cun an 'fíanncaisḡ a báctadh nó ḡeall leir 'do, 'r annran nuair ná fuil fé cóm meannnac le n-a leiríde eile—i 'tíoríctaiḃ eile—ní'l aca déit 'píoc-méar a taḃairt do.

S.—Deiridóir ír na reana-rcéalta nuair a bíodóir ag cur an “cóirniúgadh caith” orda—“An té ‘tagfaidh ó iocáir a’ domáin go huadair a’ domáin” ír mar rin doib. Do bíodóir ag caint an lá eile le fear a táinig ó iocáir a’ domáin (.i. Artráile) go huadair a’ domáin (.i. Éire) ír duháirt ré liom go maib aicne fearfanta aige ar duine den treabhadar ran ‘na dtaspann tura doib, a éad go dtí cnuinniúgadh ‘bí ag feirfe ó Éirinn ar óróic-intinn, ír nuair a éadair ré gearánta a tíre dá foillíuagadh go foiléir ar cómair a fúl do máctnamh ré, ‘r íré táinig ar ná a máid ‘na diair rin ná ceadóga ré ar éad púnt gan a beir ar a’ láair. I ngearmáct ainmfe ‘na diair rin do tug ré turur ar a tír ‘r ar a baile dúitair. Do bí dearbhráir do ‘ra baile ír do éad ré cun comhairde in’ focair. Do tug ré peictiúir Rí Liam ré ndeara ar cnoadh ar a’ bfalla ír d’fógaíré ré láirfead bonn d’ingean a dearbhráir é ‘tógaint cun riubail nó é ‘raide ‘mac a’ dorur. Do táinig cnoth cor ír lám ar an ingin ír do fuir rí ré déin a haíar ag puruigeal suil ír d’innir a rcéal go bhrónaí do. Duháirt an t-aíar léi a toil a tábairt do ír go mb’ féidí go dtabairfadh ré féin ar ‘aradhaca é. Aét níod tug, mar ír amlair ‘atarruig seiréan an t-aíar le n-a máid leir dá riubluigeadh ré ír é féin a teagarc i n-éirimí glan-rpprdeamlaícta go scaillfeadh ré cuimne ar Rí Liam ‘r a ngabann d’earcáirdear leir.

D.—Ní har cad a éoirimí do baí ceart dúinn toradh ‘tábhairt. Dá dtigeadh mo dearbhráir-re a-baile ‘r a máid liom peictiúir Uomhail Uí Conaill a cáiteam ‘ra teine nó amac a’ dorur do cuirfinn i n-ainm puillíní an fíir mórí amac a’ dorur é féin. Ar an adbar ran, do beadh ré cóm ceart aige ‘n bfeair éadair peictiúir Rí Uilliam a cnoadh ar falla a tige féin ír do beadh ré agam-ra nó agat-ra peictiúir Uomhail Uí Conaill

nó an pápa do beic ar élaicán an falla 'Sainn. Domnall Ua Conaill 'fuarcaill ó ama na daoirreácta rinn-ne 'sup Rí Liam a cuip ar a mbonnaib aise'n mBóinn an muintir tuair, ir, dá péir rin, do toileo'gáinn le gac n-aon a'gáinn a tabairt onóra d'ár laoc—ac't gan dia beag a déanam de.

S.—Sin í an éaint. Gan dia beag a déanam de gan aithar. Do chasair don éire talman a bí tuair i gCúig' Ulaó tá tamall ó foin. Tá Cúig' Ulaó i nÉirinn ir dá n'oeinead an cnuot talman úo díogbáil fáda dóib do máctnó'gairí beagán ir níor díoirde pur a chasrad ar an máctnam ná é 'foillirigad dóib sup páirt d'Éirinn Cúig' Ulaó ir sup éairt dóib ran a beic meabhuigte 'ca na bliadanta ó foin.

D.—Tá an ceac't foglumta le fáda 'ca sup Éireannaig iad a fuair péim ir ceannar ó ma'galear Sápara 'r ca' 'na taob ná déanraíoir a noiceall éun a éimeáda? Ní bíonn don mear ar daoine bocta, ir cóim luat ir 'éirio riad rinne 'dol i raibíreac't—pur atá 'se-r na banncaib 'á cup i n-uáil go bfuilimid—clonraio riad anall éun ár dtaoib ir fé gearraac't aimpire ní beir pur cam ná meill ar don'ne 'gáinn, tuair ná éar, toir ná éar.

S.—Cuireann ran ar gcumme dam go mbeir cnuinniugad móir i gceann reac'tmaine i halla Cnuinn an báirín a'g Cumanntóirí an báileáir gae'bealaig.

D.—Ce ma' atá le labairt ann?

S.—Tá Mac Socair ó béal feirte 'sup Ó Sáim ó éimceall na bláinan.

D.—Ir dóca go ma'air a'g éirteac't leo.

S.—Ma'ra gcimeádaí don ní gan éinne leir ar me, go deimín ma'ad. Amár, beir-re ann?

D.—Beir mé, le congnam dé.

S.—Tá ré i n-am a'gáinne dol a-baile. Supa' reárr rib ar ár dteac't a'ir, a muintir a' tige, ir go gcairí Dia an tirláinte ar Donncaó.

D.—Súrab amháid 'óib, ir go ra' míle maid astat, a Séam. Ó, ná c'álainn é ionnfuar a' tráchnóna? Uaó ceapc dúinn a beic amac anro le huair a' éluig.

S.—N'feadar cá bfuil na daoine rin go léir as dol, a Úonncaó?

D.—Go dtí an Amarcclainn, a Séam.

S.—Ó, tá'n ceapc astat go díreac. Bí ollam i gcómar na hoíche 'mbáireac go dtugam tuip ar ceann aca.

D.—Bíod ré mar rin. Slán lib.

TURUS AR AN AMARCLAINN.

As teangmáil ar a céile tráchnóna an lae 'mbáirig téigro go dtí an Amarcclainn i bpoáir a céile. Díotcar an t-airgead ir cógair a ruidéacáin. Ní túirce 'na ruidé 'óib ná gluaireann bean aera c'ar brágar ir hata uirte 'b'ar níora leite ná peapapól ir ruidéann cruinn díreac ar a gcóinne 'mac.

S.—Óruir anonn ar ár maóarc, a bean cóir, má 'ré do toil é, a' gcloireann tú leat me? B'féidir sup a'll'uirir atá uirte, a Úonncaó. Óruir ar ár maóarc, a mām, má 'ré do toil é. I n-ainm Dé dúit—ir ní hé 'meapc a ráó leat!—fás ár folur!

D.—Tá'n bean boét boáir pcun pcun, nó b'féidir sup le déiréanaige 'caillead a peap ir sup as maóctnam atá rí.

S.—Fás an áit rin nó caic 'óiot an boóran ran, má 'ré do toil é.

D.—Ní cloirpead an bean boét gáir na n-aóarc. Beir ar miumlte uirte ir tabair p'acáó beag éadrom oi ir bagair anonn ar a' folur uainn uirte.

S.—Féac a leic oim, a mnaoi uapail! A' gcloireann tú leat me, a mām?

D.—Beir timcheall na cablaic uirte 'sur tairraig anall i nÓ caite rall ar a' rliḡe i !

S.—Táim 'á iarraid in' atcuinḡe oir an caibáirí ran a caiteamh díot, má 'ré toil é !

D.—Ná duḡar leat bheic ar éiríor a' cúma uirte 'sur i 'tairraic anall cuḡat 'r annran tuisiríó rí ḡo tteartuigean uainn i 'fáḡaint na rliḡe !

S.—Déarfad a d'fonn ir tu 'fáram. Caite díot an rcaite coranta ran, má 'ré do toil é, nó ḡlan ar ár maḡaric mara ndeimir !

D.—Á ! Ir fada dam 'á élor náir éuarí árairtatail maí amac ar intinn mná. Daintreabac meabrac iread i ir taitneann do rceim léi 'r ir amlaíó 'tá aitear uirte tu 'beic 'á dḡḡilic. Sin i an cúir ná leḡfadó rí uirte tu 'élor.

S.—Mara mbeadó ḡo bfuil 'fíor aḡam sur aḡ maḡadó 'taoi do taḡarrainn freaḡra oir. Ná fuil rí cóim móir ic folur-ra ir atá rí im folur-ra ir ca' 'na taob ná labhann tú léi ir do mí-fáram a cúir i n-uíadil oi ?

D.—Déanfadó, má'r áil leat é. A uarail-mnaoi, mara nduiriir ar ár maḡaric nó an hata annrrianta ran—atá 'cúir éiciríor oirainn—a caiteamh díot, caitefimid-na nó tura an áit reo 'fáḡaint !

An Daintreabac.—Dadó ceairt ḡo mbeadó triaḡ 'ḡ buir leicéiríob-re dom leicéiríob-re. Do tánaḡ annro cun cuirí den bḡón atá ar mo éiríob do rcaipeadó, oíón ! ir ní túirce fáḡaim me féin fuirte ann ná coruigean ríob-re ar énáimreáil i do taob péacaiḡeacé mo hata. C'onnur a ḡeobadó don'ne 'mac sur daintreabac érairíobte 'b' eadó me mara ḡcaitinn an hata ro ? Níor b'féiríor leo 'déanamh 'r ir móir atá le freaḡairic aḡe'n té cúiríob fearḡ ná mí-fáram oim.

S.—Náir díolamair-na aḡḡeadó cóim maic leat-ra ir ná tteartuigean uainn maḡaric 'fáḡáil ar cao atá ar riubal cóim maic leat ?

An Æ.—Maia mbeaò sup òiolabair ní beaò rib ainro, aét 'ré 'faro ar a gearraét supab amlarò ceartuigeann uab me 'òibire ar nò me 'fuirde ceann-lomnocta, ruo ná deanrao oib !

S.—Daò cópa òuit bailiuşaò leat ná leat a òruil as éirteact leat a beit as reiotuigeal şáiruòe fút réin ir fúinn-na !

An Æ.—Ré leir sup cumang pásaò.

O.—Téanam oir, a Şeám. Tá'n cluice geall leir ar leactaoib ir rinn cóm dail ir tán'amair !

S.—Maia mbeaò naé maié liom don trearbar a tarrae 'ra tig reo d'éileoşainn mo éuro airisio ar an mbainirteoir.

O.—Seaoil éorir an cúrra ro é ir b'féoiri şo mbeaò átruşaò tagaité rar a otuitreao a leitéro amaé air.

S.—'Sa òruadair atá 'teact ré mnáib na haimpire reo ní fíor cá rtaofaro ríao ná cao a deanrao ríao. Bainfio ríao ríaoare na hultóra óinn cóm maié le ríaoare an rtaitre. Şo n-éiruio an oirde leat, a Óonncaò.

AS DOI ŞO OTÍ AN CRUINNIUŞAÒ.

Óonncaò.—N'feadair cao tá as moilliuşaò Şeám, a Nóra ? Do geall ré dam tá reactmain ó poin doI şo otí an cruinniuşaò im foéair.

Nóra—Cao é an cruinniuşaò, a Óonncaò ?

O.—Cruinniuşaò Cumanntóirí an Baileáair Şaebealaig. Táro ríao éun innrint do-r na mnáib c'onnur rtoacá 'şur láraí do ériotáil asur do-r na fearaib c'onnur roéaraib do marcaigeact asur şluair-teánab a éiomáint !

11.—Ní déanfaínn dobat díobh! San amhar ní raib na fearaib easantaí a n-óráin roim pé, san iad a teagairc níora bfeárrí eun dol ar a n-aimleap! Agus tá na mná le cimeádh 'na fuíde ó luan go Sačarn as cniotáil rtocháí mašaró ruar tair na morcaoda ar na fearaib a beiró as imteáct fiađain ar nór širirfiadó an máirta!

D.—Má deimio ríad rtocháí—bíoir leabhair nó rciotaišče—ná díolfair arta iad? Ir má deintear níor mó de ročaraib ir de šluairteánaib 'ra tír ná tairibeošaró lučt oibre 'sur lučt céirde dá bárr? Ná himčišeann mnáib cóm maic le-r na fearaib ar ročaraib 'r i nšluairteánaib?

11.—Mnáib cočiuišče teapbamlá bíonn as imteáct ar an nór ran. Ní bíonn cúram tiše ná áite ar a bfuirmhóir áct as imteáct 'r as teáct ar nór na cuaiče. Ní luša ná cuirio ríad don iomairó oiréa péin eun an šárlaiš a bíonn aca—mar ní bíonn aca áct ceann ar nór na cuaiče—do čatušaró. Banarčla šoláčruiščear eun an čréatúirín biš a čimeádh ón mbár, mar do deapbóšfá nári čáinš a ionbairó.

D.—Čaitfiró mé imteáct im donari go rti an cruinnušaró, ón uair ná fuil Seán as teáct.

AN LÁ I NÓIARÓ AN ČRUINNIŠČE.

Šlaodann Donnčaró irteac go rti Seán i mbáirpeac.

D.—Čad a bí oir nári čuadair go rti an cruinnušaró?

S.—Do bí teinnear ríacaile oim ir n'féadfaínn dol ann. Čad 'dubriadar, a Donnčaró?

D.—An amla' meafann tú go rtabarfaínn de šlan-meabair liom šac a ndubriadar ó čorac deirne?

S.—*ἢ ἡμίλειον.* Δέτ το ἑαυταρ σο μβ'έπειν σο
 ὑταυταρὰ βριόξ ἃ νουβ'ωταρ ὑαμ.

D.—Ó, tuigim ! Meapann tú dam ceann a beir orm
 go raibíodh sae a sclaipinn i n-ádhann de pé mar a
 téigheann an pilibín d'ioctar na luinge.

S.—Παὶς μαῖε αὖ ὁμοειδὸς Μαίτερας βοιωτῆϊν κύνταρ αὖ
ἐλθαιρετ' ὅσσιν "τσαοιγρεαὶ" ἀν' ἐσθ' ἀδειρετὶ ἐλλί 1 ὁτ' ἴσ
να φεῖρε νυαῖν αὖ ῥερίοθαὶ ῥέ ῥο παῖθ' ῥέ "campáιτα ἀνν
(.i. ἀν' ἰσ)."

Օ.—Տո՛ւն է՛ ան տ-ամ ատժարտ ան “Նեամբլեօճ”
 “Տօ թա՛ծ ծձ օրթ լե՛կ հ-ար իր օրօ՛ճ-Յալու՛տ լա՛ծ,” իր
 արժե՛տ ! Կիր-ճրձա՛րժեա՛ծօր ժար ծարր ծձ՝ եա՛ծ է՛ ան տա՛լե
 րին, իր տձ՝ յիսն ար, յօ յեմեա՛ծ իրե՛տսն Տա՛լեալա՛ծ
 յե ծձ ծարր !

S.—Իր զմա խոմ քա՞ծ ա ծեյն ինչ, անօր նա ան սարի լին,
 ձէտ շնորհար 'բաճաւ սարի լիւծ ելցին ո՛վ որսածարէ՜ն
 հըրսնուսձո՞ւ արբեր.

Ἦ.—Μὰς Σοφίᾳ δ' ἰαυδαίᾳ δὲ ὁτὺν ἡρ ὁυβδαίᾳτ ῥέ (ὁ' ῥέῖᾳ
mo cūmme) :—

[illegible]

ΤΑΣΠΑ.

P. 1, ἀον τροπ λυάμα, a wisp of bulrushes. They were shaken under our Lord's feet, and afterwards in olden times on the floor of the host's house before the arrival of a *great* stranger.

παρ ἃ μβεαὶ νὰ πεαυάιν πέριτιγίτε ἀγατ, before you would have your lungs ("pipes") clear or freed.

γεοκάιτα, caught in the throat. Asthmatic people are so affected.

P. 2, ἀρ μεόν (μεοῦαν?), out of keeping with *all* its predecessors, out of *all* reason.

βογ βρεάς, take it easy, quell your emotions.

P. 3, ἀττ cama-βόιτρίνι 'ζατ, but on the contrary wandering from the subject with your equivocations.

να cama-βόιτρε ζυγαὶ ὕαίρ αιρ, the crooked ways Wallace would take or practise.

ἀ' capαὶ 'ρ ἀ' beapμσὸ πο, these nagging arguments, *lit.* this twisting and shearing.

'ρ ιρ ἀόθαμας μαρ ατά, ἀόθαμ, etc., and happily it is so, thus (as, because), etc.

P. 5, ὁ τάν υαίν πέ ούινη, as the weather is propitious.

P. 6, beζάν πυμας, "within a measurable distance," very near.

P. 7, ἀς πείτεαν τε beζάν ἀρουίγτε, waiting to be shod, *lit.* waiting for a little raising (of the hoof).

P. 8, ὅο πάνις παϊστούιρ ιρτιζ ποιμυρ, a soldier chanced to be within (in the shop) when he arrived there (or when he got to it and went in).

beannaæt ὅέ τε hanmann pceíl ζαν ὀαίτ, farewell to (God's blessing go with) the souls of a vapid (colourless) story; a sarcastic blessing.

P. 9, ζυμ beipeαὶ 'ρα ὕροζαίλ αιρ, until he was caught in the act (plundering).

το λυίξ πέ υιπέι, he pressed [his teeth] on it.

P. 10, ná cuipeαὶ αν ἐάν peo puinn teannaίρ 'να mealbóiz, that this tax would not cause his bag [of Treasury-money] to bulge much, i.e. would not swell his Treasury much.

νά λυζα ορεα αν πέιτ πανν ná, who do not detest the "lizard" (newt?) more than.

P. 12, ἀτ με βειτ bog méit ionnam péin, but because I have felt myself soft and blubbery.

P. 13, Cion ὅο ὕεapμαισ ἀγατ, a pardon for your forgetfulness, it was no fault of yours.

μά'ρ πίορ τυρα=μά'ρ πίορ ουιτ-πε, if you speak truly. Cf. capαὶ αρ τυ=cáp'b αρ ουιτ (both in Muns.), c'ainm éú (Don.), cia hainm éú (Con.)=cá hainm ουιτ, interrog. form of . . . ιρ ainm ὀαμ.

P. 14, α' ἔμαινε ἐπ' αὐτότε, the painful expression (contortions) of his face.

μά τά ε' πόσα πέ τό, if he is financially able, if his pocket can stand it, *lit.* if his pocket is under it (supporting it) for him.

P. 15, $\alpha\eta$ λά 'ἐκάρθ πέ αμας αἰρ' οὐίλ α βεῖτ $\alpha\varsigma$ τεαέτ $\alpha\varsigma$ $\alpha\eta$ $\epsilon\sigma\omega\iota\tau\epsilon\iota\omicron\iota\omicron\nu\tau\alpha\epsilon\tau$ $\alpha\eta\eta$, when the report went forth about him that the public were beginning to feel an interest in him.

νίον' μὴ νά ποδαῖρ $\alpha\eta\eta$ ϵ , he wasn't more than (he was no sooner) settled down in it.

πέ $\epsilon\alpha\eta\eta$ βεαςάιν αἰμπίρε, within a little while (time); ι $\epsilon\sigma\epsilon\alpha\eta\eta$ βεαςάιν αἰμπίρε, in a little while, also occurs.

κυρτά ι ὕπερθ' α ἔνότης, "sent about his business" (an exact agreement), i.e. dismissed from his position.

βα $\epsilon\mu\alpha$ τό, it was all the same to him, he was left in the same condition.

P. 16, η $\epsilon\tau\varsigma\alpha\iota\tau\omicron$ τοματό $\alpha\eta$ τρυμ $\alpha\eta$, they heed not, no more than they heed the elder-tree. The elder, popularly speaking, bears no fruit, hence no respect for it, its small berries being of no account.

P. 18, βατεοῖσθ' $\alpha\eta$ Conall $\iota\eta$ Eoḡan, *lit.* Conall and Eoḡan will congregate = all without distinction will assemble, an indiscriminate gathering will take place, there will be a "mix 'em gather 'em." Conall and Eoḡan are in reality abbreviations, the forenames of origin being used instead of the tribal names. They of course stand for Cinéal Conaill = the O'Donnells of Tyrconnell and Cinéal Eoghain = the O'Neills of Tyrone. The expression seems to have originated in Ulster and found its way southward, unless we suppose that the famous expedition of the two great Northern clans to the battle of Kinsale has since left their name enshrined in Southern speech. Cf. the Don. proverb $\theta\epsilon\acute{\alpha}\nu\eta\tau\omicron$ πέ τποῖρ $\epsilon\alpha\tau\alpha\eta$ Conall' $\alpha\varsigma$ $\alpha\varsigma\eta\eta$ Eoḡan' $\alpha\varsigma$, he would cause a fight between one of the Cinéal Conaill and one of the Cinéal Eoghain; and the names of the two peaks between which the gap of Barnesmore, Co. Don., stands viz., $\epsilon\eta\mu\alpha\varsigma$ ϵ Conall' $\alpha\varsigma$ (the rick of the Cinéal Conaill men) and $\epsilon\eta\mu\alpha\varsigma$ Eoḡan' $\alpha\varsigma$ (the rick of the Cinéal Eoghain men), the gap having once been the boundary between the two territories.

P. 19 $\iota\eta$ minic α $\epsilon\eta\eta\epsilon\alpha\eta\eta$ πο περ' $\alpha\eta$ $\alpha\varsigma$ $\theta\alpha\omicron\iota\eta\eta$ $\eta\alpha\varsigma$ $\iota\alpha\tau\omicron$ $\alpha\eta$ $\eta\alpha$ $\zeta\alpha\epsilon\theta\iota\lambda\zeta\epsilon\theta\iota\eta$, often this causes people other than they to feel a disgust for (or bitterness against) those who speak Irish.

P. 20, $\tau\omicron$ $\tau\omicron\upsilon\beta\alpha\tau\omicron$ $\iota\eta$ $\tau\omicron$ $\tau\omicron\epsilon\alpha\eta\tau\alpha\tau\omicron$ $\alpha\varsigma$ $\alpha\eta$ $\iota\epsilon\alpha\eta$ - $\eta\acute{\alpha}\tau\alpha\eta$, the step-mother became purple ($\tau\omicron$ $\tau\omicron\epsilon\alpha\eta\tau\alpha\tau\omicron$) and speechless ($\tau\omicron$ $\tau\omicron\upsilon\beta\alpha\tau\omicron$) with rage, or, as Irish-speakers sometimes translate it, "the step-mother became black and red with vexation"; So far no trace of the idiom has been found outside Munster where, however, its variants are numerous: (1) $\tau\omicron$ $\tau\omicron\upsilon\beta\alpha\tau\omicron$ $\iota\eta$ $\tau\omicron$ $\zeta\omicron\eta\eta\mu\alpha\tau\omicron$ $\alpha\iota\epsilon\iota$ (Cork); (2) $\tau\omicron$ $\tau\omicron\upsilon\beta$ $\iota\eta$ $\tau\omicron$ $\tau\omicron\epsilon\alpha\eta\tau\alpha\tau\omicron$ $\alpha\iota\epsilon\iota$ (Kenmare); (3) $\tau\omicron$ $\tau\omicron\upsilon\beta$ $\iota\eta$ $\tau\omicron$ $\theta\epsilon\alpha\eta\eta$ $\eta\iota\eta\tau\iota$ (Wat.); (4) $\tau\omicron$ $\tau\omicron\upsilon\beta\eta\iota\varsigma$ $\iota\eta$ $\tau\omicron$ $\zeta\omicron\eta\eta\mu\eta\iota\varsigma$ $\alpha\iota\epsilon\iota$ (Mid-Cork); (5) $\tau\omicron$ $\tau\omicron\upsilon\beta\eta\iota\varsigma$ $\iota\eta$ $\tau\omicron$ $\tau\omicron\epsilon\alpha\eta\tau\eta\iota\varsigma$ $\alpha\iota\epsilon\iota$ (S. Cork?); (6) $\tau\omicron$ $\tau\omicron\upsilon\beta$ $\iota\eta$ $\tau\omicron$ $\zeta\omicron\eta\eta\eta$ $\alpha\iota\epsilon\iota$ (Cork and Kerry?). The variation of the verbs between the active and passive forms

seems to show that the usage is impersonal and that the employment of *as* is rather to express "on the part of" (cf. *τά πέ κοίη μαίε αἰεὶ τοῦ ἀνν*, etc.) than the agent to the passive, whilst the variant *an* of (3) may refer to the countenance. The idiom is a beautiful one and should be treated with loving and reverent hands by any of the present Anglicised generation who wish either to explain it or use it in speech.

P. 22, *ἀμψάν δ' βέλ τούντα 'ὀέαναι* *oe*, to take it for granted (with a grumble implied), *lit.* to make the song of the closed mouth of it.

βέλ na γελάρ: In this expression the silent or dumb boards (*cláir*) are supposed—for argument's sake—to have a mouth, an impossibility of course. "Irish speakers took it as a *forlorn* case—resigned themselves to the inevitable. In argument 'I give it up.' The arguer says: *τά πέ κοίη μαίε ἄσας ἐπιγε* *ar* 'βέλ na γελάρ,' *μαί τα αν σεαρτ ἄsam-ra*."—*Ο. Ο. m.* The word *βέλ* is used in the same way in this usage as *βόταρ* in *ἐνάας* *α βαίε* *αν βόταρ* or the words *αν τ-άτ*, *αν κλοάν* in the familiar ending of folktales: *το ἄσας-ρα αν τ-άτ*, etc.

P. 23, *πέ τόν κάρταρε*, despised, contemned, *lit.* underneath cards. "As the cards are cut when being dealt out, the cut card is put *underneath* as being of no use, not being dealt out."—*Ο. Ο. m.*

ἀμψιρ πλήροτε σεαρτε na ταlman, when the "Land War" was in the zenith of its power or force, when the Land quarrel was going on.—*Ο. Ο. m.*

P. 25, *oe* *τό νό τρι*, twice or thrice.

P. 27, *αν ιεἰσας* *τά 'ci* (*ατά αἰci*) *πέιν ιρ ἄς* *υαίριβ na τίρε* *liom*, the leaning she herself and the nobles of the land have towards me.

P. 29, *νααιρ* *α υαοιριγεαδ ορεα ιαο*, when they were made dear (enhanced in price) *on them* (i.e. they being the sufferers thereby).

ἐν καβλας *oe* *ὀύβ-πλάνιγτε* *το ἐν ar poll*, to put (launch) a fleet of Dreadnoughts on the ocean.

P. 30, *τά ποτ ὀέαντα* *ἄσας* *οem* *ἐανν*, you have caused my head to be all in a whirl.

πέροτε=πέροτε, blown, puffed out, what the "Yank" calls "hot air."—*Ο. Ο. m.*

P. 31, *ι βρυμim* *ἐν ριυαί*, ready for any emergency.

P. 33, *ιρ μόρ ar* *α γουμνιγεανν* *αν τέ βίονν* *οίomοιν*, "he who is idle thinks of (recollects) many things."

νίος *ὀόciρε* *ρεἰα* *oe* *νά* *σο* *οτόσραδ* *πέ ar* *νεαί* *ἐύ*! "there would be nothing more likely than that it would send you to kingdom come!"

σαν *ἐοινε* *leo* *πέιν*, without at all expecting (fancying) on their own part that they have done so, quite unexpectedly as regards themselves.

P. 35, *νααιρ* *α βίονν* *αν* *τραί* *ἐνειρ* *ά* *βαιν* *αρτα*, when the dandruff is being taken out of them, a phrase used to express

the extreme of ill-usage inflicted on the cattle when beaten with the hazel-sticks of those driving them.

P. 38, τὰ καρτελλί παύτι, cartfuls and cartfuls of welcomes, a very hearty welcome.

P. 39, ἄρτι τερβαίς, too well fed, too hot in her blood.

σο ἡρμυιτέαδ: Applied to "a grumbler who would not be pleased or could not be humoured"—Ο. Ο. m.

P. 41, ἀς τυτίμ κοπέα ὀι, getting tired of her.

ἀς τράττ να πλιζε ὁο, as he was walking along, *lit.* as he was travelling the way or road.

P. 42, ὅαν αἰτίρ αν ῥεῖλ το ὅακ, without mentioning the scurrility which the case would unfold.

ῥά ρίορ-οτιορμουζαὸ πέμ, constantly mopping themselves, always drying their brow, a usage showing transported incidence, i.e., eclipse of α, their, expressed before second member of compound.

P. 46, λιύξταρ ἐάξταρ, shouting and screaming (vbl. roots λιύξ-, ἐίξ- = ending -ταρ), hillohaloo, hubbub.

P. 47, "τός το ῥύρα ι η-ινεαο (η-ιοναο) το ῥαυόβμρ," prov. = *lit.* take your rug instead of your riches, which is applied commonly to a woman who has work to do, but takes the world easy, hence the sarcasm in text.

P. 48, σο ἔρμυι ἀς τοὺ ὀά μεαῶμρ, who are losing their faculties, but in Irish of oblique construction, *lit.* 'to whose faculties is going,' the idiom ἀς τοὺ το in this case conveying loss of the thing affected.

ῥαβαρφαίνν ῥερεαμῑντ τον ῥεαρ, I would respect the man.

ῥαο ἐ αν ὅνὸ βίονν αἰζε τον ἐλεῖτε βίονν ῥα κοίλῥεαρῑν αρ ἐλύραδ α βαίτμρ, what he wants (what business he has) with the feather that sticks up erect out of the covering of the crown of his head. Máire here condemns the extravagant and strange dress of those who tramp through the Irish-speaking districts in kilts which "astonish the natives."

αν ραοῖαλ ῥόολαδ α ῥερεαμῑντ, that the Irish world (or world of Erin=the whole of Ireland) should believe.

P. 49, αρ α ῥυαο, throughout it, with it.

ῥεαδ αρ αν ῥαν-ῥαρβαο αρ αν τέ, look in the tram on him who, etc., the first αρ belonging to the recently coined ῥαν-ῥαρβαο.

P. 50, τὰ ρί κυρτα ῥμαδ αἰζε, he has cast it off, he has got through the crisis and is on the way to recovery.

P. 51, αρ αῖρ νό αρ εἰζιν, by consent or by force, willy-nilly, *nolens volens*. The word αῖρ is now *short* in this, although it was originally *long* (άῖρ) and is so marked in good MSS. of the 15th—17th centuries—in these it is often found rhyming with βάῖρ, etc. Probably αῖρ of ῥαρ η-αῖρ is the cause of the change.

P. 52, αρ λεῖτλις, apart, isolated, alone. In this we appear to have the dat. of a word λεῖτλεαδ, *f*.

P. 54, α ῥυρ τε μμρ ρρ τε μόμ-ῥαῖρμρε, to consign in a lonely boat to the wide ocean, to maroon.

P. 55, ῥαβαρφαοίρ ρῑααλ ουτ, "they would put a tooth in you," *lit.* they would give you a tooth="they would go for you," they would turn on you angrily and abuse you.

Pp. 55, 56, *as pasáil loict ar*, finding fault with ; *loict* is a variant gen. of *loict* which also has *loicta*

P. 56, *cion an fíri a tarrmac ar a' tteangain*, to inspire a love in a man for the language.

P. 58, *ná ceastógaó pé ar céasó púnt*, that for a hundred pounds he would not have wished, etc.

i n-aum puillíní an fíri thóir, in the name of the *pulleys* by which people are hoisted or lowered in hell by Satan.

P. 60, *ionnfuar*, "cool." Contrast the following : *ionnfuair*, *piionnfuair* (Cork), *piionnfuair* (Con.), *piionnfuact* (Don.) which are pure substantives.

P. 62, *'ré [a] fáir ar a searpuact*, the sum (or fact) of the whole matter is, *lit.* its length on (=added to ?) its shortness is.

pé leir sup cumang pásao, whoever finds things tight (or crowded) let him leave [the place], a well-known proverb which Rev. Canon O'Leary has in the more literary form *An té le n-ar cumang pásao*. The gay widow's use of *cumang* here is of course intended to be applied to the "matinée hat" crowding out the view of those of the audience sitting behind her.

P. 63, *ionbair*, time of gestation completed, written phonetically by *O. Ó m.* thus, *unúis*, showing how the Kerry people have kept the word whole without the apocope which is seen in *ionbá'* of elsewhere (*ionú'* in Bere and *ion'ú*, *an'ú* in Co. Galway) ; *nár táinis a ionbair*, that the time of gestation had not been completed in his case.

P. 65, *ná tpuirpúir ruar ó náóúir fíri na blárnan gan cur ve'n plámár a beic aige*, that they would not detach or eliminate from the nature or disposition of one who had kissed the Blarney stone not to have something of wheedling talk, "that they would not exempt (or acquit) the Blarney-bred man from inheriting the gift of flattery (or 'soft talk')." — *O. Ó m.*

ní maib don trlior-bualao 'sam-ra leir a' scluic, I had no contact with the stone (i.e. the Blarney stone, in the way of kissing it).

φocλoιn.

[As regards the localisms contained herein, these are of course explained according to their use in their own habitat, many of the explanations being given even in the author's own words. For the bracketed notes the editor is alone responsible, except in so far as the author is expressly quoted.]

Δoδaμ, thus, 3 ; for, because, 21, etc. ; Δoδaμ το, because, *lit.* a reason for it, 27, seems a fuller form.

Δoδaμαc, happy, lucky, 3.

Δe, *f.*, liver ; *pl.* often used *fig.*=the heart ; οuίλ na n-Δe, heart's desire, fierce appetite (1, for), 5 ; *dpl.* Δeιβ, 26 ; *gpl.*, Δe, 5, Δeβ, 26.

Δeιβ teinne, "sore or wasting livers," "consumption," "liver complaint," 26 ; Δeιβ is *dpl.* of the preceding word.

Διoτiτε, *m.*, crisis in fever ; *gen.*, 53. [Another form of Δοιτεοο, I.T.S. Dict. Both are variants of φαοταμ, φαοτυδαο.]

Διμιλiρeαcτ, *f.*, awkwardness ; το cυτο Διμιλiρeαcτα φeιν, your own awkwardness, 6.

Διν=Διλ, wish, pleasure ; ιρ Διν (Διλ) ιom, I wish, I like, 22. [Also so in Or.]

Διτφeιpeαμaι, droll, jesting, 4. [-τφ- for -τβ-? Cf. Διβeιp, I.T.S. Dict.]

Διτ ιoτται, Δn, the infernal regions, *lit.* the lower kiln, 23.

Διτneαμaιnτ, *f.*, act of knowing, recognising (Δn, by), 16.

Διτpinneαc, sharp-toned ; 5o ηa., sharply, in a sharp tone, 7. [Cf. 55. c. m., *s.v.*]

Δ'λλβυiρe = Δoλλβυiρe, *f.*, slight deafness, 2. [The -β- is silent. Also spelt Δoλλ-Δοιpe, εαλλΔοιn, etc.]

Δλλταcτ, *f.*, amazement, great surprise, mystification ; *gen.*, -Διcτ, 26. [Cf. τΑ ομαοιρeαcτ Δ5υρ Δλλταcτ οpm, I am enchanted and mystified, ο. ο m.]

Δ'λλ'υiρi, a shorter form of Δ'λλβυiρe q.v. ; 60.

'Δm=οΔm, οΔm, to or for me, 40 ; so 'υιτ for ουιτ, ουιτ, etc.

Δma, *m.*, yoke, slavery, 33, 59 ; load, burden, 54. [From Eng. *hame*. Given as *f.* in I.T.S. Dict. and no doubt so in the *lit.*, but it is also *m.* in Uls.]

Δmηγaμ=Δmηγaμ, *m.*, hardship, unsatisfied want, 18.

Δmηρoο, *m.*, distress, hardship, 48. [For Δmηρoο=Δmηρo.]

Δmuic=Δmuig, without, outside ; missed, 31.

Δmηαcτ, *f.*, strait, difficulty ; *dpl.* in ι n-Δmηαcταιβ, "in dire straits," 9. [For Δmημoct, evil plight.]

Δmηpianτα, "obstreperous," "kind of harum-scarum,"

"loud," enormous and too conspicuous, 61. [Perhaps for *Δmηpionτα,=(1) very

thorny(?), (2) very stirring(?), (3) much searched or teased(?)].

Δραῶνας, *pl.*, proper senses, original or natural state of mind; *σο* ὡς ἀβραῶν πέρεν ἀρ [Δ] Δ. έ, that he would bring him back to his proper senses or natural state of mind, 58. [*Pl.* of δραῶν, reins, hence 'self-control'? The -αῶ- is pron. like Con. sound of Δο (i.e. broad-flanked *ί*); cf. εαλαῶς, etc.]

Δρ *le*, "off with," off goes, away goes or went; *αρ* *leir*, "off (or away) with him," off (or away) he goes (= went), 7. [This seems the simplest form of the expression. Other forms are *αρ* *σο* βῆας *leir* (Muns., Con.), 'μας *σο* βῆας *leir* (Meath, Uls.), ἀμας *σο* ῥίον-μαῖος *leir* (Om.)]

Δρμυλτεας; fault-finding, censorious, often without cause; *adv.*, 39.

Δρπα, *m.*, apostle; *gpl.*, 48. [Usually εαρπα, formerly Δρπα.]

Δε-ιompson, *f.*, relapse, 53. [For Δι-ιompson; cf. Δι-λεαζα, relapse (Don.)]

Δεῖμαλτα, *adv.*, stubbornly, 40. [For *σο* ηαῖμαλτα?]

Δεναρ, *m.*, act of repeating a thing after hearing it, mimicking, 14; act of repeating a statement, 56. [See I.T.S. Dict. under *ναρ* and ταοῖναρ, the latter having apparently a stronger sense than Δεναρ. Ταοῖ-ναρ = το-Δε-ναρ, and Δεναρ = Δε-ναρ, hence orig. "re-fastening"?]

f., friendliness, friendship, friendly feeling (σο, for); *gen.* in *le* κορρ βάρθεαμλτα, through sheer friendliness, 27. [But βάρθ is followed by *le*.]

Βαίστε=βοίστε, *m.*, bait, 43. [Eng.]

Βαίμπερ, *f.*, vamp of a stocking; *pl.* -ί, 44. [Cf. *buimpir*, -έρ, I.T.S. Dict.]

Βαντιζεαρνα, *f.*, lady (wife of a lord); *gen.* -αν; *dat.* -αν, 53. [When *ban-* (*ban-*) is prefixed to a masc. noun it changes both the gender and declension, the latter however only if the orig. decl. is solely masc.]

Βαναρεῖα, 63=βαναρεα, *f.*, nurse, wet-nurse.

Βαρμας, *m.*, the spinning bar of a roulette-table; *gen.* -ας, 27. [From *βαρμ*, top.]

Βαρμ-ορκαίτε, "open," uncovered, with uncovered top, 5.

Βéal na gclár, *lit.* the mouth of the dumb boards=as a subject to be dumb about, as a thing concerning which I must for the future keep my mouth closed, as hopeless; εἰμυζῖν *αρ* βéal na gclár, I give it up as hopeless, I'll sing dumb about it, I won't dispute the case any longer with an incorrigible, I'll keep a closed mouth—like the dumb boards—about the subject; εἰμυζε *αρ* *b.* na gcl., to give it up as hopeless, etc., 22; é. *b.* na gcl. *αρ*, to have entirely given up as commodities for consumption, 29.

Βεαρτ, *f.*, post, position, "berth," 22. [In this usage perhaps Eng., though a peculiar application of *beart* 'deed' seem possible.]

Βάρθεαμλτα (-ό- pron. *ς*),

βεῖτεαρ, *f.*, bear; *apl. forms as ppl.*, 32.

βιόουσαῖλας, *f.*, revival, resuscitation; *gen.* -α; θεός βιόουσαῖλας, reviving draught, pick-me-up, 46.

βλασαράλως, *m.*, flatterer, flattering talker, wheedler, "blatherer," "blether," 30.

β [From a *v.n.* (frequentative?) βλασαῖν formed from *v.n.* βλασαῖν.]

βλεῖς, *m.*, dairy produce, especially cream, 28.

βλοῦτρας, *pl.* of βλοῦ, bit, fragment, 30.

βοῦράν, *m.*, dildurn, applied humorously to a big "matinée hat," 60.

βογ-ρεμπαῖ, half-fright, or fairly good fright (if implied so), 13.

βογίρεας, quite easy, in-different (αρ, about), 10.

βόρσα, *m.*, the act of manning, 31. [Orig. to go aboard].

βόρσος ἀν ἀν, "wheel of fortune table," roulette-table, 26.

βόρσις, I board, mount into or "take" a tram; 1, *pl. implv.*, 5.

βραῖς, I notice, often I notice the absence of, I miss (cf. μοῦσις); ἡ μό βραῖς, he will be the more missed, 31.

βρεῖς, *f.*, "belittling insinuating remark passed behind one's back," slur or aspersion on one out of one's hearing, 20. [Hence also an *adj.*, as in ἡ βρεῖς-εἰς ἀν ἑαυτὴν, ní h-'á cyp leir é, he is one who casts aspersion on other people behind their backs, not judging him for it, 7. ó m.]

βρεῖς, *m.*, act of judging; b. τ'έρη βρεῖς, opinion

of cause of death, pathology, 46.

βριόσανα, barbed; ῥεανσα βριόσανα, barbed wire, 36. [From a root βριος- also perhaps found in βριός, an instrument for hanging dead beeves in a slaughter-house, I.T.S. Dict. and βριόσαι, ἡ ῥαῖς τῆς ῥαῖς λείπει, ὅταν τοῦ λ., p. 23.]

βριός, *f.*, mermaid, sea-maiden, 42. [For βριός = E. Mod. βριός. In L.C. βριός. In L.C. βριός. In L.C. βριός. In L.C. βριός.]

βριός, *m.*, soft downy hair or beard; βριός δ' ἑαυτ, "cat's hair," fur or down often so-called by barbers, 42 (used of the superfluous hair on the faces of females).

βυαῖς, *m.*, concern, trouble, anxiety, agitation of mind with dread for the future; *gen.* -αῖς; ἡ βυαῖς βυαῖς, giving you concern, agitating your mind over with dread for the future, 34. [Cf. ἀν βυαῖς, mad, distracted (?), ὅταν. να μίς, p. 21? In Muns. βυαῖς should be a synonym, and perhaps may have influenced the sense.]

βυῖς, *intens.*, very, ever so; ἡ βυῖς βυῖς, I am very very far from it, *lit.* it is ever so far from me, etc., 6. [Prob. the old βυῖς, thanks, gratitude, in genitive: "far of thankfulness," "gratefully far."]

βυῖς, great puff; βυῖς τῶς, "steaming puffs" [of tobacco], 5. [The true spelling is βυῖς, *npl.* -εῖς, a swelling, groaning, superiority, great valour, O'R

The text shows exactly the Muns. pron. of this.]

Bun-cóta, m., under-petticoat ; *pl.* 43.

Caibroil, f., quoting chapters of law, 40.

Cáinpeoiréact, f., "act of belittling, disparaging," 47. [From verb *cáinim*, I scold, revile, abuse, satirise, I.T.S. Dict., where our word is given = scolding, abusing. The variation in sense may be due to confusion with *cáinteoiréact*, dispraising, fault-finding, satirising.]

Caipín, m., mite, small bit ; *c.* tobac, "a little mite of tobacco," 7.

Caipín, m., "cigarette" ; so applied by author ; properly 'little twist,' ; *dpl.*, 28. [Dimin. of *capaó*, twist.]

Callaípe, nurse, sick or hospital nurse, 53 ; pl. -í, 49. [Probably from *calla*, a woman's cloak or hood, the hooded cloak having long been distinctive of the nurse's dress. *Ṫ. Ó m.* distinguishes this from *callaípe*, crier (from O.N. *kallari*, herald) and compares with the latter "*ir ásat atá an callaípeact*" of one calling loudly. He adds "*buime' peaó an nurse atá fé lácaim' ra cozaó.*" *banaltara* (*banaltara*) is a children's nurse, esp. a wet-nurse.]

Camá-bóirín, an equivocation, prevarication ; npl. -í, 3.

Camá-feoltóiréact, f., aerial manoeuvring (*lit.* zigzag sailing), 30.

Cam'-feócaní, pl., whirlwinds, hurricanes, 1, 64. [*feócan*, *feócan*, breeze, wind, is a

word in common use from Don. to Kerry.]

Campálta, "camped," en-
camped, 64.

Ca' ná for cao ná (=nac), why
so or for what reason that
it should not be so that, 23.

Cánaigeact, f., taxation ; *gen.*
-a, 28. [Cf. *cánaact*, I.T.S.
Dict., a form probably not
as true.]

Capbas teinntuige, electric
(tram-) car ; dpl. -aib t.,
5. [A new "scholar's"
word.]

Capabuaic, f., concern, anxiety,
trouble of mind, 36. [Also
found as *capabuaif* (Mid-
Cork).]

Cearp=cáip, f., bark, outer
skin ; *'oiri cearp éroiceann*
=oiri cáip ir éroiceann,
both *bark* and *skin*, but now
loosely rendered "both body
and bones" (prob. to get a
corresponding Eng. allitera-
tive phrase), 20. [Cf.
rgeap, a common form of
rgaip, loud shout.]

Ceann uirraio, captain, leader ;
dpl. ceannaib uirraio, 30.
[*uirraio* for *uirraio*.]

Cimeátoiré=coimeátoiré in
c. tige, housekeeper, 40.

Clanóar, m., stiffening in cloth
like starch, 42. [Perhaps
a derivative from Mid. Ir.
clandaim, 'I thrust or stick
into,' hence, 'what is stuck
into cloth.' The medial *-o-*
may have been due to the
influence of Mid. Eng. *lan-*
dar, lander, later launder,
'one who washes and starches
linen'.]

Clíc=click, used to express the
tram conductor's signal for
starting, 6.

Clúouige, covered in ; ceann
(=capbas teinntuige) c.,
covered one (electric car), 5.

Cocúigeal, f., act of "colloguing," hobnobbing (le, with), 42. [For *cocúail* from *coc*, cock's comb, sort of head-dress ?]

Coilteapam, m., act of standing erect; 'na c., [it] standing erect, 48. [Pron. *coilteapam*.]

Coinne, f., meeting; *ar coinne* (for *ór c.*), opposite to, in front of; *ar a gc. amac*, right in front of them, 60.

Comneam, m., bounds, limit, (le, to), 18, 55. [This in text is distinguished from *coinne*, *comnib*, meeting, expectation.]

Comnute, m., a wistful desire, teeth on *edge* (*ar* of person, *cun* of thing); *an c. bí ar cúige*, the wistful desire he had for it, 8.

Coínnleáct, f., act of accompanying; *gen. -a*; *aingeal c.*, guardian angel; *gen.*, 25. [Muns. form of *coinnleáct*.]

Cóimúgao catá, "run" or passage of embellishment in a folktale; not inflected in first part as is usual in spoken usage in a genitival phrase, 58.

Coll, m., hazel, hazel stick, 25. [Cf. the old proverb: *Coll ir cuileann Roḡa na coille. —O. Ó m.*]

Comla, f., door, shutter; *pl. comlainí*, 12. [Properly 'leaf of a door.']

Comnuirteoir, m., resident; *c. óir*, loyal subject, i.e. one of the "faithful garrison" residing in Ireland (*O. Ó m.*), 35.

Cóm-mian, m., equality of treatment; *ar c. le*, on e. of t. or on equal terms with, 21, 24.

Cónnlaç, m., act of concealing, stowing away, 13.

Connraðtóirí (properly *Connaðtóirí*) *na ḡaeóilge*, Gaelic Leaguers, 48. [Recent]

Conḡairc = conairc, f., a pack of hounds, 4.

Coru, m., hornpipe; *gen. coru*, 48. [A Revivalist term; the English word is the only one in the Irish-speaking districts.]

Corónta, remarkable, significant; *ir c. an rcéal*, "it is a remarkable story, a very significant omen," 31; *na daoine c. críochnuighe*, the very much over-educated people, 57. [Pron. *c'rónta*. Evidently an idiomatic sense of *p.p.* (or *p.n.*?) of *coróndam*, I crown.]

Corra-míol, m., midge, gnat; *pl. -míola*, 65. [*Corra-* for *coru-* = *coru*, bill, beak, O'R. ?]

Cóta ḡr, rash, eruption on skin, 51. [*ḡr* is *gen. of ḡr, embers, hot ashes, heat, fire, hence eruption.*]

Coḡabáil, f., act of supporting, sustaining, 29, 37. [For *coḡuḡao*. A curious parallel to the Northern verbal nouns *tréigheáil* for *tréigean*, *tuigheáil* for *tuigir*, etc.]

Cḡann triubáil, a folk-etymological modernisation of cḡann tabáil, a sling; 30.

Cḡaor-ḡalar, m., thrush, i.e. the disease so called, 52. [Cf. *cḡaor-ḡalar* (Con.), *ḡoc an leaḡa*.]

Cḡeoirce = cḡeoirce, p. nec., to be believed, 31.

Cḡior a' cúma, waist-belt, 61. [*Cuma* is *gen. of cúm, com, m., waist*. Cf. *ḡún a' cōma*, Dunmore Head, in *Corea Dhuibhne*? On the

- other hand the gen. *cúim* (v. I.T.S. Dict.) is oftener heard.]
- Cróc, m.*, "saffron, a butter dye," 51; *gen. cróic, ib.* [Cf. *cróc, cróac, saffron, luibleadbrián* (Hogan). *Cróc na scaoraic* was used also = sheep droppings, *U. Ó m.*]
- Comhbrión, m.*, sympathy, 46, etc.
- Croinnairíde, m.*, coroner, 46. [Eng. *crowner*.]
- Croimín béil, moustache, 42.* [Mid. Ir. *crombél*, later *croimméal*. The form in text seems an analysis of this into two words which may show mixture of **crom-poinn* *béil* and **crobdáing* *béil*, as if 'curved part of mouth' and 'mouth-cluster' respectively.]
- Ċuad̃ = ċuad̃, went*; only used before a broad word *go* in *a ċuad̃ go* *utí*, 58. [*Uo ċuad̃* occurs in *dán díreach* as well as three other forms.]
- Cucól, m.*, husband of an adulteress; *go bpuil c. véanta as á mnaoi óe*, whose wife has been unfaithful to him, *lit. of whom an adulteress' husband has been made by his wife*, 39. [Cf. *cocól* and *cocóil*, I.T.S. Dict. From Eng. *cuckold*.]
- Cuireac̃tanar, m.*, company, society, 13, 40. [From *cuireac̃ta, gen. -an*.]
- Cuinncín, m.*, nose, nozzle, 8. [Often a humorous word.]
- Cuir amac̃, remedy, cure* (*am, for*), 50, 51. [*Cuir*, a common colloquial form of *cuir*, putting. *am* as after *leigear*.]
- Cuirleoir, m.*, "blood-letter," barber-surgeon, 54.
- Cuirleoirac̃, f.*, the trade of a blood-letter or barber-surgeon, 54.
- Cúntúirt, f. (?)*, counter of a shop, 15. [Cf. *cúntar, cúntúirt*, I.T.S. Dict.]
- Cúntar, m.*, account, "sake"; *i sc. a' traos̃ail*, "for the sake of the world," for all sakes, 43 (used in order to avoid God's name being mentioned).
- Cúrra, m.*, time (of repetition), occasion; *an c. ro*, this time, on this occasion, 62.
- Uaib̃is̃, ds. of uab̃ac̃, f.*, a vat, cauldron; 56. [Usually *uab̃ais̃, uaib̃is̃* being a re-formate from *gen. uaib̃ce*.]
- Uait̃íñteac̃, f.*, mannishness (contemptuously), precocious manhood, 12. [Cf. *uait̃íñeac̃*, impertinence, foppishness, I.T.S. Dict.]
- Uallãõ púicíní, lit. blinding of masks = blindfolding*; used with *cuir*, putting, 21. [Cf. *uallãõ - púicín* (Muns.), *uallãõ mullóis̃* (Con.).]
- Uár-lám̃ac̃, m.*, act of bombarding, thundering, 33. [A very old word, *U. Ó m.* Perhaps compounded of *uáir*, "bulling" and *lám̃ac̃*, shooting, firing, the latter element, indeed, being palpable, and the former analogous to *go p̃ireann* = "energetically" (Kerry). Cf. *uár-uál*, storm, tempest, severe broken weather, I.T.S. Dict., from *uáir* and *uál*, state?]
- Uárac̃, "mad," 29.* [This word apparently occurs in *Uuan f̃raoic̃ : fear ba uárac̃ neart in utroio*, 'a man of mad (fierce) strength in fight (= of berserk's rage). I have not otherwise met it. Cf. I.T.S. Dict. 'violent, bold, presumptuous.' It is

no doubt connected with
 ὄραατ, ὄρααττα.]

Θεαξ-ἰνὸῦαδ, of good or
 healthy complexion, 40.

“Θέατα 1 νέμυνν”: An
 Anglicism disseminated by
 the notorious Irish trade-
 mark which should have
 read either 1 νέμυνν ὅ
 μυνναὸ or Θεάντῦρ να
 ἤμειανν: 47. [In text
 probably “ὅ θεάντῦρ να
 ἤμειανν” should be the
 truly native reading.]

Θεά'ραμ and θεάμ'ραμ =
 θεαλλ'ραὸ, *m.*, in sense ‘likeli-
 hood, probability’, 39, 43,
 44. [But θεαλλ'ραὸ = “glis-
 tening,” ὅ. ὅ. *m.*]

Θεαῖβταδ, certain, likely;
comp. ἱρ θεαῖβταῖζε, 31.
 [Perhaps really θεάραμ-
 ταῖζε for θεαλλ'ραὸταῖζε?]

Θεαῖς-αἰνθεοῖν, *f.*, utter un-
 willingness; 'να νο., with
 utter unwillingness on their
 part, 21.

Θεαῖς-μαρθεαν, the first dawn
 of the morning, 2.

Θεῖς-φεῖρεαντα, of good
 appearance, 38, 44. [Θεαξ-
 +*gen.* of φεῖρεντ (φεῖρεντ).
 Cf. θεῖς-φεῖρεάλα (Con.,
 Clare I.).]

Θεῖς-γίναδ, chicken-pox, 52.

Θεῖς-γνεαδ, thorny; barbed,
 36 (*v.* ῖρεανς).

Θεοαῖρ = θεοαῖρ, difficult,
 hard, 56; ἱρ ὅ. νομ, 55;
comp. θεοαῖρα, 52, 54.

Θιαγυῖτε, devout, 32. [Θια-
 γαντα (Con. and Don.); cf.
 ριοργαῖτε and ριοργαντα,
 κυρτα and κυρναντα, etc.]

Θινγῖлт, *f.*, act of tickling,
 titillation, 61. [Cf. θινγῖлт,
 I.T.S. Dict. From Eng. *vb.*
tingle? Θινγῖлт could be a
 Gaelicisation of *tingles*, *pl.* =
 “pins and needles,” thrill-
 ing sensation. Cf. *a-dinnlin*'

with *could* (Uls. Eng.). No
 doubt *tickle* and *tickles* (from
 O.E. *tinclian*, to tickle?) have
 had influence here, esp. in
 sense.]

Θίρσιγμ, I destroy, annihilate;
 3 *pl. cond.*, 31. [From θίρσ,
 drying, draining dry; τά αν
 τοβαρ ας ουλ 1 νοίρσ.]

Θο-ἔλαντα, upright, erect, 49.

Θοο'ραυθεαδ, hurtful, painful, 9.

Θοίλ = θοίς, supposition,
 thought; only in ἱρ θοίλ
 ἵομ, I think, suppose; 39,
 etc. [The -l of θοίλ is due
 to that of ἵομ; cf. the -ο
 of μιτ'ο, αἰτ'ο, etc., from
 the expressions ἱρ μιτ'ο θαμ,
 ἱρ αἰτ'ο θαμ, etc.]

Θό ἵομ, “completely,”
 “entirely,” 51. [Stress on
 ἵομ. Elsewhere in Muns. =
 purposely, on purpose (esp.
 S. Cork). It seems in some
 places to be identified, if not
 confused, with ὀ'εαν-αμ,
 ὀ'αον αμ, on purpose (*v.*
 I.T.S. Dict. *s.v.* αμ). Perhaps
 it is for θοίς ζο (or 1?) ἵομ
 opinion entirely [for it]; at
 any rate ἵομ seems adverb-
 ial.]

Θοναρ ουαῖρ for θονα 'ρ
 ουαδ'αῖρ, “pains and aches,”
 “maledictions” (αρ, ον), 8.

Θοραυθόμρεατ, *f.*, act of
 climbing, 6. [In various
 other forms in the dialects].

Θρέμ for πέμ in τά ὀρέμ ριν,
 accordingly, 40. [The form
 ὀρέμ for νο πέμ again
 taken as a root.]

Θρογασέαμαρθε, *m.*, druggist,
 45. [From θρογα (?), Eng.
drug. The ending is from
 -αυθόμ crossed with -έαμαρθε
 (Eng. -*er.*)]

Θροῖς-εἰγέαρ, poor fare, bad
 food and treatment, 19, 26.
 [εἰγέαρ is a very obscure
 word.]

ὄρνις-ῥεανναῖς, bad inoculation (of cow-pox); *gen.*, 54.
 Οὐβήλάν, *m.*, defiance; ὅς τις πέ αὐτὸν ῥέ, he defied him, he dreaded him not. [Slán is also in use in Iveragh: mo ἵλάν ῥύτ, I defy you; “mo ἵλάν ῥέν μάργα,” ‘I am independent of March’ (said the old cow).]

Οὐβήλάνουζαὸν, *m.*, a Dreadnought; *pl.*, 29. [Application of an old word to a new thing, by addition of -ουζαὸν.]

Οὐτόαι, *f.*, act of smoking strongly and continuously; αὖς οὐ. τοβὰς, smoking tobacco with voluminous blasts, 5. [Cf. οὐροῖν, a small clay pipe; οὐτόος (Don.), also οὐροεὸς, a tobacco pipe; the root-word οὐτο, *ib.*, also exists.]

Εἰς ῥηγεῖς, I relate, narrate; 2 *S. imptv.*, 1, 47. [Orig. = I narrate a tale of adventures; cf. ἀρρηγεῖς, I tell, relate (Or.) orig. I narrate an old story.]

Εἰς ἀνταῖς, *f.*, “light-headedness,” state of being a little touched in the head, fatuousness, 26. [Synonym ἐὰς ὁπιομαῖς céille].

Εἰς ἀνταῖς, light-headed like a “March hare,” fatuous, 63.

Εἰς τὰς, *m.*, shouting, crying, bewailing, 46. [From εἰς, I shout, cry, bewail; -τὰς suffix.]

Εἰς αὖς, *f.*, chance to attack, unguarded moment (ἀρ, at), 5. [For ἐλαῖς, orig. flaw, weakness.]

Εἰς ῥαῖς, *f.*, substantiality of mind, sound understanding, 27.

Εἰς ῥεαννα, for εἰς, *npl.* of ἰαῖς, fish; 4.

Εἰς αὖς, *f.*, flying; flying into a rage; εἰς ὄργην ε. ὅς, he will fly into a passion, he will get into a rage of temper, 29.

ῥαῖς, *m.* (?), scale, covering, “wool”; *pl.* in βαῖς, ῥαῖς, ῥαῖς, the scales (“wool”) will be taken off the shoneens’ eyes = “the thing will be brought home to them, they will be disillusioned,” 20.

ῥαῖς-εἰς, weak rising, i.e., when recovering from sickness, being on tottering limbs, weak and emaciated; preceded by prep. ἀρ, 53.

ῥαῖς ῥεοῖν, sod-wall, 25. [See vocab. to εἰς. ῥ. ῥεοῖν.]

ῥαῖς ῥεοῖς, concrete wall, 25. [ῥεοῖς is gen. of ῥεοῖς = stubbornness, obstinacy, but also, if memory serve correctly, ‘any thick or caked substance’ (Uls. ?). ὅς m. would now prefer to write ῥαῖς ῥεοῖς, from ῥεοῖς, being caked or clodded, e.g., τὰ ῥεοῖς ῥεοῖς, that cake is clodded = uneatable].

“ῥαν ἰε ῥεοῖς” = “Wait and see,” 28. [Asquith’s famous saying.]

ῥαῖς, *f.*, warble in leather; *dpl.* -νῖς, 45.

ῥεοῖς, *pl.*, “pipes,” lungs, 1; [Pl. of ῥεοῖς.]

ῥεοῖς, 2nd *comp.* (of μαῖς, good) with 2nd agglutination of ῥε, of it; ῥεοῖς ῥεοῖς, and we are not the better of (or for) the change, 54. [Cf. ῥεοῖς, also in W. Muns.]

ῥεοῖς, rainy, 2.

ῥεοῖς, *m.*, member of parliament, 26. [Recent.]

féic fann, "lizard" (= newt?), 10. [Perhaps=lit. weak sinew, but it is also called éir fann. Secondary senses seem to be "a weak liver or consumption."]

fiabhaircí, *pl.* of fiabhar, fever; 52. [Cf. áhaircí from ápur. etc.]

fiabhar butac, black fever, "a frightful scourge," 13.

fige, *f.*, a fig; ar fige fige, for "a fig," for a trifle or trifling cause, *lit.* for a fig of a fig, the apparent repetition being in *gen.* (?), 24. [Cf. Eng. use of *fig.*]

pillín, *m.*, "cigar," 28; so applied by author; properly 'little roll'; *dpl.*, 28. (Dimin. of pillead, roll.)

ríoghar, *m.*, verge, brink, edge, 26. [Cf. Lá breáas doibinn air ríoghar a' gleanna, a grand beautiful day on the glen's verge, *old song*; ro cuairt Seán amac air ríoghar rciuta na foille, John went out to the very verge of the cliff, *U. Ó m.*; ó ríoghar lae go lá, from the first dawn of one day to broad daylight the next day, from dawn to dawn; i bhríoghaib cnocuib, on the verges or ridges of hills, *An C.L.*, p. 86.]

róir, *f.*, relief, help, aid; cion tar róir, love beyond measure or compare, 9.

róirleiteadomail, very numerous, abundant, 4, 16. [Intens. prefix for- (Eng. cognate over-)+leiteadomail; cf. leiteadac, abundant (Don.).]

ruaitín cinn, scalp (properly the roof of the skull); *pl.* 48.

ruiréac leanaimna, followers, following, *lit.* stay of following, 17.

ruiréac leanaimnaighe, *pl.*,

followers, following, 35. [A variety of the preceding expression, showing *gen.* of a v.n. leanaimnaighe=act of following a leader in a body? Cf. canaimnaim, I pronounce (Muns.) from canaimain.]

fulas=fulang, *f.*, act of enduring, 26.

funarcamail, substantial, 27. [Probably a compound, fo-'sub-' or 'around, about' +narcamail, 'fastening together.' With fu=fo- cf. rcun (rcun rcan)=rcon, etc.]

fúnnra (for fonnra), *m.*, hoop; *pl.* in fúnnraí tógta, "stays," crinoline, 43.

put, *m.*, noise, raising ructions, 40. [In Mid-Cork riot (*v.* vocab. to fionn asur loicán, etc.). The present Kerry form has been assimilated to ruaim, etc.].

záirteoir, *m.*, a crier, with "more noise than action"; *pl.*, 36.

zálltaoar, *m.*, "foreignism," 46. [Recent. Scarcely a necessary coining, as zálltaoet, zálltaoet already existed in the literature and dialects.]

zállúnac, *f.*, soap; *gen.* -aighe, 36. [Cf. zálluanac, I.T.S. Dict.]

zál-mian, a desire for a smoke; ro éainis z. air, he felt a craving for a smoke, 7.

zamba, *m.*, a lump of butter, meat or tobacco, 38. [From E. Mod. Eng. gamb, gambe, 'leg of an animal' (heraldic), gamba, 'leg of a horse' (1607), whence gam, 'a leg' (slang), used in Ireland in a "gam of bacon."]

zeoac, having a compact spot on the hide; as subs.,

- f.*, a cow having such a spot, 55.
- Ξέαρᾶν, *m.*, spur; *pl.* -ᾶιν, 49. [Properly a folklore word = sharp thing: Δ' ἔφαιλ na ξέαρᾶιν αἶσατ? was addressed by the πύκα to one who had dug his spurs into him on a former occasion.]
- Ξεαρῖαὸ ἀν τρεανναῖς (τρῖον-ναῖς), inoculation of cowpox, vaccination; ἀν ρεανναῖς ᾶ ξεαρῖαὸ, vaccination being performed, 53; *gen.* (abbr. form) ξεαρῖατα, the expression ἰ ξκοιμῖβ Δ' ξεαρῖατα being for ἰ ξκοιμῖβ ξεαρῖαὸ ἀν τρεαν-ναῖς, as colloquial usage always has the full form, with only final *gen.*, 53.
- Ξεαρῖ-αἰςνεαρ, short talk or answers, back-answering, 7. [Cf. ξεαρῖ-ᾶιντ, ξεαρῖ-ᾶνδαὸ.]
- Ξεόκαλτα, "caught in the throat," asthmatic, wheezy, 1. [Perhaps formed from Eng. *yoked* = not free in the throat (?)]
- Ξλαοῖοῖο, *m.*, call, crow of a cock, 40. [Cf. ξάιιο, laughter, for termination -ῖο.]
- Ξλέαρ na καβλαῖ, stays, 46. [Lit. trunk- or body-harness, with καβλαῖ, *gen.* of καβαῖ.]
- Ξλιοννοαρ, *m.*, joy, cheeriness; ξ. μεῖοῖο, joy of merriment, mirthful joy, 65. [Also used in S. Muns. and Con. At Clohane Castle = "noisy boast." O. Ó m. compares the synonymous phrase Δ' οὐλ ἰ ηḡλινντιβ, "beside one's self with joy." As the latter = lit. 'going into firmaments' it is like the Eng. 'treading on air.' The comparison makes clear that ξλιοννοαρ is derived from ξλινν, firmament, sky, with suffix -οαρ for -ταρ?]
- Ξλυαρτεᾶν, *m.*, motor, automobile; *dpl.* 63, as *pl.*, 62. [Recent.]
- Ξοβαίρε, *m.*, "beaker," i.e. long-nosed fellow, 39.
- Ξπαῖοεᾶτταιντ, *f.*, act of bringing by nefarious means into companionship (i.e. with), 41. Often applied to lambs whose dams die or to sheep whose lambs die.
- Ξπαῖνε, *f.*, the snarl of a dog; Δ' ξ. ᾶπαῖοτε, the painful expression or contortion of one's face, 14.
- Ξπαῖρέαρ, *m.*, a cattle-buyer; *dpl.* -ᾶρᾶιβ, 36. [Cf. ξπαῖρεαρ, a "blocker," rarely a cattle-jobber or dealer, *m.m.*, *voc.* Apparently the Eng. *grazier* with sense very much changed.]
- ηḡιγῖτεᾶρ, *m.* (*neg. word*), "thoughts," opinion, 'word'; níτ δον ταῖνα ηḡιγῖτεᾶρ αἰρ, "there is no appeal to second thoughts," there can be no second opinion ('word') about it, 22. [From Mid. Eng. *hog-gester* (1483 A.D.), also *hok-ester*, etc., now *huckster*, but probably influenced by *higgler*, a synonym of *huckster*. The verbs *higgle* and *huckster* have a secondary sense 'to chaffer, keep on bargaining, reject offer after offer, etc.' which comes close to the idea in text.]
- ἰννεᾶλ εἰτεᾶλτα, flying machine, "aeroplane"; *dpl.*, 30.
- ἰομῖαοῦαῖαῖα, out of breath with exertion of hurrying; ξο ηḡ., in an excitable hurry, 7.

τονηψαμ, *m.*, cool, cool part
or time, 60. [Adj. as subs.]

λαγ-πάω, small or poor pay, 29.

λαγ-ρεανρ, a small or poor
chance, 53.

λεαβμυζιμ, I swear to a thing
in court; 3 *S. cond. (rel.)*,
το λεαβρόζαο, 41. [From
λεαβαρ, book; cf. ραρ αν
λεαβαρ.]

λεαζαο, *m.*, leaning towards
(le), partiality or penchant
for (le), 27, 33. [Hence per-
haps the slang word *leg*,
so common in Dublin, e.g.
"he has a great *leg* of them"
(from *τά λεαζαο μόμ αζε
υατα ?)=they are so partial
or favourable to him that
he can obtain any request
of them.]

λεατ-λιорт, half-list or bending
to one side, 44. [λιорт is
Eng *list*.]

λεϊζcín, *f.* (?), a weak worthless
article (of foot-gear only ?)
that is not durable; *pl.* in
λεϊζcíní βρύς, weak boots
resembling paper through
their not being durable, 47.
[λεϊζcín is probably for
léicín (cf. ρεϊζτε for pérote,
etc.) a dimin. of léic, leak
(in a ship, etc.), weakness,
failing, etc.—see I.T.S. Dict.
s.v.—but it has no doubt been
influenced by λεαζαο, melt-
ing: "boots that would
melt off one's feet," as one
sometimes hears.]

λειψι, *f.*, plain; *pl.* in λειψί
ταλμαν, plains of land,
ranches, 15; λειψί, ranches,
37.

λεομψαο, 3 *S. cond.* of λάμαμ,
I dare; 39.

λίνε, *f.*, line or wrinkle in the
face; *npl.* λίμρoεcα, 16, 17.

λίύζταμ, *m.*, shouting, hubbub,

hillabaloo, 46. [From
λίύζαμ, I shout; -ταμ,
suffix.]

λοζαλ, *m.*, eye-socket; *dpl.*
form as *gpl.*, 17. [Cf.

λογατ, the hollow behind
the eyes, I.T.S. Dict. Per-
haps λογ influenced by
μοζατ, the apple of the eye.]

λοιμψεοζαο, a form due to
mixture of flexion; it is
for λοιμψεαο, 3 *S. cond.* of
λοιμζιμ, I seek, ask for; 37.

lom, bare; as *adv.* (for zo
iom ?) in α cυμ ας λυζε
lom ομ, convincing me
against my will, 4; also in
τό' lom, completely, en-
tirely, 51.

μαcναρεαμιατ, loving, fond-
ling; *adv.*, 9.

μαιρεαηαcα=μαιρoηαcα, *pl.*
of μαιρoιν (μαιρεαν), morn-
ing; 52.

μαιτc=μαιρc, *gen.* of the old
word μαρc, a horse, a steed;
αμ μυν μαιτc (μαιρc, Bere-
haven) α céιτε, topsy-turvy,
lit., on the back of each
other's steed, hence con-
fusedly, mixed up, topsy-
turvy. Evidently originally
used of a cavalcade—it is
very interesting to find some
survival of μαρc=Britannic
march, 'a steed, horse.' 2

μάμτε, tackling, gear, or
rather a single part of it, 44.
[From μάμ, hand? Cf.
s.v. μάμλιαζ.]

μάμλιαζ, *m.*, surgeon, 37.
[μάμ, the hand, Lat. *manus*,
O'R. + λιαζ, leech, physi-
cian].

μαιρo, *m.*, pie, 37. [From
prov. Eng. *must*, a kind of
paste of bruised fruit, i.e. the
pulp of apples or pears after
the juice has been pressed
out in making cider or
perry, Oxf. Dict. No doubt

the Irish form has been influenced by *mash* = 'hash,' etc., hence -αι-. It may be added that both *must* and *mash* ("bran-mash") are used as food for cattle, therefore confusion was easy.]

μάριτιμῶεαῖτ, *f.*, mastery, dominance; *gen.* -α, 42. [A longer form of μάριτιμῶεαῖτ, cf. γιολταῖῶεαῖτ and γιολταῖτ, etc., I.T.S. Diet. gives our word (μαίριτιμῶεαῖτ) as *v.n.* of μάριτιμῶιμ, I master, domineer.]

μαλλα-βογ, (of water) lukewarm, "soft," 52. [Cf. *uṛṣe bog*, lukewarm water (Corca Dh. and Or.)]

μάμ, *indec. f.*, "Mrs.," ma'am, madam, 60. [From *ma'am*. To be distinguished from *mam*, *m.*, mother.]

μεακαντα, of respectable or reputable title, up-to-date, "ripe" (as Irish speakers often understand it) 25. [From *meacan*, any tap-rooted plant?].

μέαροτε, pondered, weighted, 43.

μεανμναίγεαῖτ *f.* vigour, 6.

μερόριεῖρ, *f.*, mirth, merriment, 55; *gen.* -ε, 65. [From *meōaiṛ*, *merōiṛ*, mirth, joy, with suffix -έῖρ which, though usual in all the dialects and in the MS. literature, has hitherto not been given in grammars.]

μεῖτιμ, I spend, pass; Δ *meiṭpeō an aimpṛiṛ* τοι, that would help her to pass the time, 40. ["I waste (time)," I.T.S. Diet. Cf. *meṭaiṛm*, I spend, enjoy, *m. an tol.*, *voc.*]

μέριπεαῖ, *m.*, rebel; *coll na m.*, the rebels' hazel sticks (see under *coll*), 35.

μέιτμαρ, *m.*, fat, blubber, 4. *meón*, *m.*, disposition; Δ *meón*, out of all reason (often spelt Δ *meōan*, as if containing *meōan* = *meōón*, medium, moderation); sufficiency, satisfaction (of food), 14.

μί-οεάματαῖ, unlikely, improbable; *comp.* -αίγε, 4. [For *μί-οεαῖματαῖ*.]

μί-πολλάμεαῖτ, *f.*, unwholesomeness, unsoundness, 38.

μίμουδαῖ, *m.*, menu (*ḥun*, for), 14. [An Irish word of similar sound used to represent the English pronunciation of a French word.]

μιτῖο, *f.*, time, high time, late enough; *pl.* -οί; *λεο μιτῖοί*, on your convenience (of waiting on another's convenience or time for doing a thing), 6.

μό = *iomōa*, many; 37.

μόριμῶεαῖτ, *f.*, high-mindedness, often = acting above one's station in life (*ionnam*, etc.), 56. [Cf. *mōraiōe*, *mōraiōeαῖτ*, I.T.S. Diet.]

μουῖτε = *mumcille*, *m.*, sleeve; 54, 60.

μύνταῖτα, moulded, 44. [From *múnlaṭ*, act of moulding, which is from *múnla*, mould.]

μουτῖαῖ, *m.*, a wheezing accompanied with phlegm, 5.

μεανμεαῖαῖρ, *f.*, loss of memory (applied to people supposed to be of unsound mind), 26.

νουαῖαῖτ, *f.*, newness, novelty; *μαṛi n.*, for novelty, as a change, 11.

Οḡaiṛm ḥpaōḃ, *f.*, branch or virgular ogham (the most

ancient Irish writing), 52.

[Now pronounced in Kerry as if *uʃaim* *čpaob* or *uaim* *čpaob* (Valentia I.) and in other parts *uʃaim* or *uaim* *čpaob*. It may be that the words *uʃaim*, harness, traces, *uaim*, embroidery, joining together, *uaim*, alliteration, verse, and *uaim*, a cave, grotto, have had a disturbing influence. The *ogham craobh* may have been written at first like the Norse twig-runes, though even the oldest monuments do not show this method.]

Oireap (pron. *eireap*), *m.*, receipt, recipes, cure, 51; *pl.* -áí, 2, 26, 52. [Originally = instruction. Cf. *teasap*, cure, recipe (Don.).]

Oit=*otc* (Fr. Dinneen); *ir oit* (*otc*) *tiom*, I regret, 47. [The -c is omitted on account of the piling up of consonants; cf. *ní bea' tiom* for *ní beas tiom* in the same linguistic territory. The -t merely indicates an unvoiced -l as trace of former presence of -c. The slender *oit* is of course due to *caol le caol* with *tiom*.]

Oll, generous; *ir oll é cun*, he is generous about (*lit.* towards), 19. [Cf. *τά πέ oll fén mbiaó*, he is generous about food (Bere).]

pacáille, *m.* (?), a large soft lump on the foot, bunion; *pl.* -áí, 44.

páirt, *f.*, part, relationship, regard; *i bpáirt*, in regard to, as regards, 55; *i bpáirt maiteara*, in good part, in a good spirit, 6.

péacaisgeacht, *f.*, beauty, neatness, gorgeouslyness, 61. [Also

"gaudiness, showiness."

From adj. *péacac*.]

péacac (pron. like *pianac*), "notably bad," 36. [*o.ó m.* seems to reject any connection with *pian*: "There is no pain in the implication." O'R. has *péanáro*, pain, punishment, contraction, which may be the same as *peanáro* quoted by him from Cormac.]

píleáil, *f.*, "wagging under the surface," sporting or frolicking in the water, 10.

pilibín, *m.*, barnacle, 64. [Also "green plover, lapwing."

Orig. little Philip? Cf. *siobáinín* *buíde*, yellow-hammer, etc.]

pípíní, *pl.*, wheezing, gurgling, 51.

púnáilta, puny, delicate, 43. [Cf. *púnáilte*, perished (Sligo), *cúnáilte*, perished, "starved" (Don.). The Kerry form seems to show that the Eng. *puny* is the origin.]

pléarcán, *m.*, an explosive shell, 33. [Recent in this use. Properly=the sound of an explosion, *e.g.* *gunna pléarcán*, a child's pop-gun; *Ceann pléarcán*, Pleaskin Head, Co. Antrim.]

plérote, *f.*, act of discussing; *gen.* *plérote*; *i n-aoirote* *Δ plérote*, at the height of its discussion (or being discussed), 56. [The gender and genitive seem incorrect in I.T.S. Diet.]

pluc, *m.*, mouthful; *pluc maic* *Δ* *baire airt*, to smoke a good mouthful of it, 8. [*plaic* (Mayo), *bpaic* (Don.) The present form (from **plac*) seems to have been changed under the influence of *pluc*, *f.*, a cheek.]

- plucurígeal, *f.*, act of taking flaming red and large mouthfuls in smoking, 8. [For plucígeal, *placígeal. See pluc.]
- pluroac, *m.*, mud (as a shower), 56. [Cf. pluroa, puddle, I.T.S. Diet.]
- plúr ríoltá, flour heated with hot water, 52.
- póirt, *m.*, fort; *dpl.* póirtaib, 30. [Cf. ro méabrad póirt (S cl. mac U.). It is a more recent borrowing than porit=fort.]
- potanálaíre, *m.*, "a cannibalistic quack," a quack "using rough or untrained means," 54. [Cf. the *p.p.* potanála, attended to by a quack, quacked, especially applied to a cow in labour, if dealt with by a quack. Hence there is a verb potanálaím, I quack, with *v.n.* potanáil, from pota, pot, jar, with a medial -n perhaps to be explained as euphonic like that of le n-a, ó n-a, etc.; cf. final development of ro n-a for oá in Kerry and S. Uls.]
- pullín, *m.*, pulley; *pl.* -í, pulleys, tackles, (so known to sailors), 58. [From Eng.]
- púinriún, *m.*, a puncheon, a cask; *dpl.*, 34. [From Mid. Eng.]
- puruigeal (for purígeal), *f.*, act of blubbering, pouting, 58.
- put (pron. puć), *m.*, puff, breath; *npl.* putá, 52.
- night oil, keeping late hours at night, dissipation.]
- raíre, act of casting, 58; hasty or unchecked motion, unrestrained use of; ceao raíre le, full rein to, full uninterrupted scope to, 13. [Cf. tá raíre ort ag imteact, you are in a great hurry away (Bere)].
- ráirleáil, 39 = rárláil, *f.*, rumour, gossip, I.T.S. Diet.
- ráimáil, *f.*, raving; *pl.* éinn-tríre, violent raving, 53. [Pron. ráil with nasal á.]
- réalte mongac, comet, 31. [A literary word.]
- Ré haicírige, time for repentance; san don mé haicírige, *lit.* without time for repentance, but, applied to a beast in text=sudden, summary, 3.
- Réiríctíge, clear, freed, 1.
- Réigeadóir (also réadóir), *m.*, astronomer; *npl.* -í, 16, 33. [A popular word: "táim á clor raio atá cuimne agam," O. Ó m. Perhaps from mé, the moon, this having attracted the earliest attention of "star-gazers." If so, better réadóir.]
- Réilín an earbaill, comet, 31.
- Reimíreap (pron. míreap), *m.*, thickness, stoutness, 54. [Connected with meimíre, thick, stout.]
- Réimre, *f.*, a ranche, prairie; *pl.* -í, 36. [Seems a formation from réim, like tuigre, meimíre, etc., hence=*lit.* 'place of wide scope, great extent of land,' but may be only ranche itself influenced in form by réim. I.T.S. Diet. has, with other meanings, "a tract of land" which is the use of the word by Micheal Breathnach in Stair na hÉireann, I., 10
- Rasamáláire, *m.*, spendthrift; *pl.*, 26. [From a *v.n.* rasamáil which again is from a noun rasam, probably related to the root and prefix ras=burning the mid-

(wrongly explained in vocabulary). The influence of *range* is perhaps negligible, as that should have given a vowel -á-, not -é-].

ΡΙΑΣΤΑΘΌΗ, *m.*, ruler; *pl.* -ί, 24.

ΡΙΟΒΑΙ, *m.*, exposing to scorn; *οέανπαο ρισο ρίοβαΙ οπαμν*, they will expose us, or hold us up to scorn, or refer to us sarcastically, 43. [From Eng. *ribald*.]

ΡΙΟΕΤ (pron. ριοέτ), *m.*, state, plight, condition (*αρ.* on), 33; mood; *dpl.* in *ι* *ρεσέταιβ*, "in the mood to, etc., through being beside themselves with joy," fit to do a thing through "exuberance of spirit," 48.

ΡΙΟΞΘΑΜΝΑ, anyone of a royal family entitled to immediate succession to the crown, not necessarily heir-apparent or crown-prince, though used so in text, 33. [Literary word.]

ΡΟ-ΘΑΟΘΑΕ=ΡΟ-ΘΥΡΘΕΑΕ, too or very thankful or pleased (*οε*, with), 47.

ΡΟ-ΕΑΜΕΙΡΕΑΕ, too careful, 51. [Cf. *κατομέιρεαε*, careful, circumspect (Corca Dhuibhne).]

ΡΟ-ΞΕΙΛΕΑΜΑΙ, too obeseant; *μ. οά* *ξοομνριασιβ*, too conscientious; *ξαν α* *βειτ μ. οά* *ξc.*, "to treat their consciences as a minor factor in the performance of their duties," 24.

ΡΥΤΙΟΕΑΝ, *pl.*, swimming sensation in the head ("the head in a swim"), "a kind of dancing maze"; *έαμνς μ. αρ* *μο* *ρύτε*, "I could scarcely believe my eyes were seeing rightly," 21. [From a sing. *ρυτίοεάν*=*ποίτεαςάν*, twirling, wheeling, rolling, I T S. Diet.;

cf. *πέτιοεάν* and *πέτεαςάν*, etc. It is clearly the pure Irish for the *ραιοίεαίλ* (wheeling!) of which some Kerry "Irishmen" are so fond].

ΣΑΙΙ ένειρ, dandruff, 35.

ΣΑΙΝ ΝΟ, either that or, 6.

ΣΑΕ, *m.* (?), heartburn, 37. [Perhaps the same as *παε*, leap, O'R.]

ΣΑΙΡΕΑΕΤΌΗ, *m.*, squanderer, extravagant person, 40. [For *ρσαιρτεοιη*.]

ΣΑΛΑ, *m.*, *squall*, sudden gust of wind (perhaps orig. shrieking storm, howling blast); *pl.*, 1. [If from *squall*, with which it seems to be associated popularly, the word must have been borrowed before the vowel became long in Eng. There is, however, a word *ρκαί*, *ρκόί*, a shriek, cry, which, if not the etymon, may have had some influence. If it be from *ρκαί*, we should expect *ρκαλαο*, and a *pl.* *ρκαλαοέ* (-άί) would not be unparalleled (cf. *οέαντύραί* from *οέαντύρ*, etc.).]

ΣΑΜΠΑΘΑΜΑΙ, startling, frightening, terrifying, 56. [The -ο- =-ε- in sound. For *ρσανηπαθαμαι*.]

ΣΑΟΕΑΙΡΕΑΕΤ, *f.*, enlarging upon the truth or falsehood of a thing, as the case may be, 6.

ΣΕΕΜ, *f.*, form, also beauty of form, 65. [Cf. *τ. Cl. na b.*, *s.v.*]

ΣΕΙΟΒΑΕ, *m.*, a junk of meat, 14. [Cf. (of a dog) *ο'άρουξ* *ρέ* *λειρ* *α'* *ρc.*, he made off with the junk of meat.]

ΣΕΙΟΜΑΡΕΑ, burnished, 49.

ΣΕΙΟΤΑΙΞΕ, short, skimpy, 63. [In reality *p.p.* of *ρσιοταίμ*,

- I clip, I shorten. *Synonym* : *ḡiorḡat* (Mayo).]
- Sciortuḡeal* = *ḡciortḡail*, *f.* giggling, tittering, 62.
- Scḡise* (-e for -eao?), act of chattering, talking senseless gabble, 15.
- Scḡiseálaroe*, *m.*, chatterer, 7. [From *ḡcḡise*].
- Scḡusos*, *f.*, dose, sup, draught, 46.
- Schaitéal*, *m.*, a scrap, little bit, 7. [*Sḡheatal* (Bere, etc.)].
- Scun ḡcan*, "wholus-bolus," entirely, 9, 60. [Cf. from Corca Dh. *maḡuḡeao ḡcun ḡcan é*, he was killed outright (= *amao ḡ amaō*). Perhaps abbrev. and assim. from an orig. **ḡoir ḡconn ḡ ḡcann*, both skin and membrane. Origin perhaps (1) O. Ir. *scind* (Cormac, 134), *ḡson* (Don.), 'skin' (*cunḡeao amaō 'mo ḡson mé*, old song), from O.N. *skinn*; (2) *ḡcann*, membrane, O'R., now *ḡcannán*. If this explanation be correct, it is similar to *ḡoir cait ḡcuniceann*, *ḡoir peoil ḡ leaoḡar*, etc. and, more remotely, to *'ḡoir coḡp anam*. The change of -nn to -n may show that the phrase became stereotyped (hence loss of *ḡoir*) before the development of diphthongisation.]
- Scun*, *m.*, act of divorcing (ó, from), 39.
- Seaoao*, *m.*, act of casting as a jet, squirting, 30. [See vocab. to *ḡ. ḡ.*, s.v.]
- Séaoao* (pron. like *ḡiaoao*'), *m.*, act of swelling, enlarging, floating, distending, 12, 34. [From *ḡeao*, jewel?]
- Sealḡaoḡarḡí*, *pl.* of *ḡealḡaoḡar*, *m.*, possession, property; 27. [Cf. *áḡuḡarḡí*, *pl.* of *áḡuḡar* (= *áḡaoḡ*), etc., in Kerry.]
- Séalta*, sealed (of a letter), 42 [ḡá *ḡealta* is also frequent for this, esp. in songs.]
- Seana-cáine* for *ḡean-cána*, *gen.* of *ḡean-cáin*, *f.*, old imposts or taxes, 28. [Cf. *láine* (Mid-Cork) = *lána*, a lane.]
- Seana-ḡḡosa*, *m.*, an old hack; *pl.* -*ái*, 36. [Cf. *ḡḡosaḡe ḡeanuḡe* (Corca Dh.), *ar a ḡḡosaḡe*, on his hunkers (Gal.), and senses of *ḡḡosa* in I.T.S. Diet. All are perhaps from *ḡḡos*, haunch.]
- Seana-naiteanna*, "old adages or customs," 19. [Cf. *naō*, *naōán* (Don.), I.T.S. Diet.; O. Ir. *nath*, 'poem.']
- Séanar*, *m.*, the separation or space between the front teeth above, or below; *gen.* -*air*, 17.
- Seanaō* (*ḡionnaō*), *m.*, cowpox as an inoculation in vaccination, 53. [It has been suggested that *pox* was mistakenly translated as if it were *fox*. This could have happened through the first usage having been "*ḡeapḡao an phox*." See under *ḡeapḡao an ḡeannaḡis*.]
- Séilteán*, *m.*, canal; *pl.* (*dpl.* form) -*naib*, 29. [Probably from *chenell*, a 16th cen. (1535) form of *channel*, with metathesis of -*n*- and -*ll*-. The -*él*- may be a writing of unvoiced -*l*-.]
- Sínḡeam*, *m.*, act of forcing (urging, pressing) a thing on (ar) one, 29. [A synonym of *ḡaoant* (Muns.), *ḡánaō* (Mayo), *caiteam* (Don.).]
- Síotmaoir*, *m.*, peace-officer, policeman; *dpl.*, 35. [Recent.]
- Slaoaíe*, robbed; *p.* *cun ḡuḡail*, taken away, lost, 53.
- Slaoo*, *f.*, sloth, slothfulness (1); *ḡlaoo coḡlaoa*, slothful

- sleep, sluggishness, 2 ;
 swath ; 'na p̄laot̄aib̄, in
 droves (crowds), 26.* [From
 Mid. Eng. *slæwth*, *slæwthe*,
slæwthe, *slæwth*, etc., 'lazi-
 ness, sluggishness, indolence,
 idleness,' now *sleuth*, '(1)
 sloth, laziness, (2) track,
 trail, path,' and *sloth*
 (through influence of *slow*).
 Slaot̄, besides that of text
 (1), has the senses (2) a
 swath, layer, pile, (3) a raft,
 float, trail, (4) a fool, a dull-
 witted fellow (Om.). Of these
 (4) and (1) are from Eng.
 sense (1), and (2) and (3)
 from Eng. sense (2). From
 p̄laot̄ (3)=Eng. (2) again
 comes p̄laot̄án (often p̄laḡ-
 t̄án, Muns., Con.), a cold,
 with which cf. the Omeath
 word *teannán*, a cold, from
leanaim, hence='a thing
 that follows or sticks to one,'
 as colds commonly do in
 ordinary parlance.]
- Sliogán pléarct̄a, an explosive
 shell, 30. [Sliogán is recent
 in this use, and properly=
 shell of shell-fish.]
- Sluro, anything got by theft, 9.
 [Seems *m.*, as it is referred
 back to by é, but the usage
 may be generic ; should be
f. by rule. Cf. p̄laot̄, *m.*,
 theft, robbery.]
- Smérl̄ic, *f.*, mourning cloth,
 crêpe ; *gen.* -ce, 32. [Cf.
 t̄án oíoc̄e 'na r̄mérl̄ic,
 "the night is as black as a
 sloe," O. Ó m.)
- Sóḡalt̄aib̄, *dpl.* of róḡalt̄a,
m., a luxury, 28. [Cf.
 oéant̄aib̄ (from oéant̄a),
 etc., also in Kerry.]
- Soiléir, clear, plain, evident,
 58, etc. ; with intens. an-
 f̄oitéir, 32, etc. [Perhaps
 ro+l̄éir *gen.* of léar, a ray
 of light, a formation which
 is quite usual. Otherwise it
 may be poiléir influenced by
 léar.]
- Sonair̄aib̄, happy, prosperous,
 17.
- Sop t̄uac̄ma, *sop* (wisp) of bul-
 rushes ; 1.
- Spaiḡín, *m.*, purse, or the new
 Gladstone bag (author's
 application) ; *pl.*, 21. [Dimin.
 of p̄paḡa.]
- Sper̄t̄aḡa, *pl.* of r̄peir̄, *f.*,
 heel ; 44. [Cf. eir̄aball
 (should have been so spelt
 in this book perhaps)=
 eir̄aball, ber̄t̄a = beair̄t̄a,
 both in Kerry.]
- Spr̄ucaot̄, *m.*, act of inciting,
 inducing, urging, 64.
- Spr̄ucaim, I incite, urge, in-
 duce ; 3 *S. p̄ft.*, 32.
- Sreanḡ, *f.*, string ; wire ; *npl.*
 in r̄reanḡa oeil̄gneac̄a, bar-
 bed wire, 36.
- Str̄ampált̄a, sulky, overbear-
 ing, ill-humoured ; *adv.*, 39.
 [Cf. r̄tr̄aimp, perhaps=dis-
 like to part with a thing,
 displeasure, dissatisfaction,
 a word once in use in the Co.
 Longford, as it occurs in the
 R.I.A. MS. 12 F 10, p. 7,
 which was written in that
 county. At any rate
 r̄tr̄aimp seems the root-noun
 of the adj. r̄tr̄ampált̄a.
 See *C.S.*, Feb. 14, 1911, *The
 Leinster Dialect*, for stanza in
 which the former occurs.
 There is also a Con. word
 r̄tr̄aimp̄iḡt̄e, 'crippled with
 rheumatism.' Str̄aimp from
 Eng. *stram*, 'to recoil, to
 straddle'=L. Ger. *stram-*
men, Dan. *stramme*, 'to
 strain, to stretch' ?
- Str̄eannroa, *m.*, strand (of
 tobacco), 8. [From Eng.
 word.]
- Str̄upa=tr̄apa, *m.*, strap, 43.
 [Eng.]

Συαίεανταρ, extraordinary, wonderful, 56. [Orig. *gen.* of ρυαίεανταρ, emblem, portent, prodigy. Cf. ρυαίεανταρ, I.T.S. Diet.]
 Συμαλταδ, *m.*, gourmand, 12

Ταζαο, etc., *fut.*, and το ταζαοινν, etc., *cond.*, Kerry forms for τιοζαο and το τιοζαοινν respectively; 3 *S. cond.*, 27, 53, 57, 59; 3 *S. fut.*, 55. [New formations from ταζαοιν, I come.]

Ταισε=τασα, particular time or occasion, 56, 64.

Ταισιό, 2 *pl. impv.*, come (or go?) ye; τ. αρ θυηηγλύμιθ, kneel down, 50. [A "combination" spelling. The form is pronounced "ταιόζ when said fast, and ταζ-ίς when said slow." Ταιόζ apparently=ταιοίό for τέιόό, and ταζ-ίς'=ταζυιόό for ταζαίό.]

Ταιρισε=ταιριζε=ταρραιζε, ταρραιζε, *p.p.*, drawn, moulded; *comp. ib.*, more drawn, 50.

Ταιροελαίρε, *m.*, traveller (commercial), 39. [A very recent "scholar's" use of the word.]

Ταιτiceαδ, familiar, well-acquainted (αρ, with), 38. [For ταιτίζεαδ, perhaps influenced by τατααδ, substantial. Often=so well acquainted with another as to have a thorough mutual understanding.]

Ταορζαίτε (for ταορζα), drained, destitute (ό, of), 18.

Τάριλαδ (τάριλα?), *m.* (?), income, stipend, pension; τ. να ρεανν, old age pension, ρεανν being a poetic lengthening of ρεαν often found in the *gpl.*, 6. [Cf. ní'ι

τυλλεαίν ná τάριλαδ σιζε, he has neither pay nor pension (Ο.Ó *m.*), more lit., he has neither earnings nor income. Cf. also ζαν έύριλα ζαν έάριλα, "without a pick," "empty-handed," *s.v.* έύριλα έάριλα in *voc.* to τ. Cl. na b., in which we probably have the N. Con. form of the same expression. The -b (=m?) of τάριλαδ may be due to the influence of the final cons. of τυλλεαίν.]

Τάταδ, *m.*, act of welding, joining (le, with); with αρ of opposite meaning, but still conveying neat and orderly action as found in τάταδ le; το έάταδ αρ α έείτε, to disentangle, unravel, make plain, 27; ζαν τ. αρ α έείτε, unravelled, 41.

Τεανντόρ, *m.*, upholder, backer, aider, abettor, 35.

Τεαρρασαν, (*f.* ?), act of being rescued or escaping from a catastrophe (earthquake); ζαν τ., "without any means of escape," 56. [For τεαρραζαοιν, *v.n.* of τεαρραζαοιν, I save, deliver, rescue.]

Τεαρβαίαιτ, full of blood and capers; *pl.*, 63; *comp.* níορα τεαρβαίαιτ, 19. [Adj. of τεαρβαδ.]

Τειζνε=τειυιζ for έιυιζ, *impv.* 2 *S.*, go; 23, 36.

Τεινντρεαδ, *f.*, electricity; *gen.* -ίζε, 3, 5; ρεάτα τ., electric news or message, telegram, cablegram, 46. [Popularly = "lightning"].

Τίς ιτεαδάοιν, eating-house restaurant, 13. [In Don. τεαδ ιτεαδάοιν, *cp.* έ., *vocab.*]

Τίοόταοαοιν, I bury; *fut. pass.* τίοότααόζαοιν, 31 (after model of verbs in -υιζοιν, as is the case in most of the

dialects with dissyllabic verbs).

τίοῦλασαν, *f.* (?), act of burying, burial, 2, 31.

τιονόνταιότε (also τιονό-ταιῖτε), tenants, 24, 35.

τίρ-ξράοτατ, *f.*, patriotism, 30. [Only *latterly* a spoken word in Iveragh, Ὁ Ὁ m. Hence no doubt a recent "scholars' coining."]]

τίρ - ξράοτεαδ, patriotic ; *comp.* βα τίρ-ξράοτιῖτε, 21. [Used "by scholars only" acc. to Ὁ. Ὁ m.]]

τίρ-ξράιτεαοόιρ, *m.*, patriot, 64. [A spoken word in Iveragh, Ὁ. Ὁ m.]]

τίρπλσαν, act of descending, alighting, 10. [A form of τύρλας=τυρπλινῖ.]]

τνύρ=tunúir, *f.*, act of tanning ; 'ά τνύρ, being tanned, 45. [Also found as τιονύρ, tan-yard, from Eng. *tan-house*.]]

τοβασοόιρ, *m.*, tobaccoist ; *gen.* -όρδ, 7. [Recent.]]

τορμαίρτεαμáιλ, grumbling, pouting ; *adv.*, 8. [From τορμαρ, *subs.*, grumbling, pouting. Cf. άτάρτεαμáιλ, macnaíreamáil, etc.]]

τόρταλαδ, well pleased, happy, 1.

τρείρ, *f.*, implication (?), guilty deed (?) ; ρα τρείρ léi, "implicated with her," 39.

τρύμίε, *pl.*, fits ; брыррò τ. гуиl амад уире, she will break out into a fit of crying, *lit.* fits of crying will break out on her, 40 (cf. τά βέαηла аз брыреаò амад оир, you cannot keep from

speaking English, for construction). [The ns. appears in O. Ir. as *trichem*, in comp. *trichem-ruad*, Wind. It has often recently appeared in print in the innocent form *тpи́цi* ; cf. *níme* pron. *ní* in Leath Mogha, but never so spelt ; hence my spelling —Ed.]]

тpом, *m.*, elder-tree ; *gen.* тpуim ; тоpаò аn тpуim, no heed at all, 16.

туамánaд, *m.*, mugwump, ignoramus, 8.

туилеата, local *gen.* of туилеам, туилеаò, *m.*, act of earning ; оá гуиrо τ., of their earnings, 4. [Cf. рилеата, local *gen.* of рилеаò, cooлаta of cooлаò, etc., the latter being more wide-spread and probably the form on which the others are modelled.]]

туíгсéиpеаτ, *f.*, tinkering ; аз τ. léi, "tinkering with it," working at a thing busily but badly, 23.

туире, *f.*=тоиpе, measure, 44.

уарáиl-и́иnаои, improperly for уарáиl-беаn, *vs.* form ; 61.

ублóиpо, *f.* (?) =δβαλλξοиr, *m.*, orchard ; 37. [Cf. аβлóиrо (Mid-Cork).]]

ýḡар, *m.*, usury, 15.

улéоиr, *f.*=алéоиr, altar ; *gen.* -éóиd, 62.

умрáоτар, *m.*, out of breath or panting from exertion, 35. [More frequently spelt iom-ḡáоτар.]]

Διημνηοίη.

Αδαρτόη, Aberdeen, 53. [Eng., the true form being Οβαίη Όεαόαιν.]

Οαίη ηηηρέαλα' (for Οαίη αη ηηηρέαλαίξ), Mitchelstown, Co. Cork, 23.

Οαίίη, Wallace, a certain devout person who was deaf, 3.

Οάίηηα, *f.*, Blarney, Co. Cork ; *gen.* ηη ηάόούηη ήηη ηα Οάίηηαη, the nature or disposition of one who had kissed the Blarney stone, 65.

Οηεαταη Όεαξ, αη, Wales ; *dat.* αξ αη ηηηηεαταη (ηηηηεηηη, MS.) ηηηίξ, 34 (cf. λειτηη for λεαταη, ηεηηηηη for ηεαηηηηη).

Οηίξσοεοξ, *f.*, the doll representing St. Brigid which is beautifully dressed on her night ; *gen.*, 44.

Οαηηεάηηε, Canada, 57.

Ουηαηηηόηηί αη Όαίηεααίηη ζαεόεαλαίξ, "the members of the Irish Industrial Development Association," 59. [A coined name.]

Όεαηηοαοηη Όεαηηαόάλα, Ascension Thursday, 21.

Όεαη ηόηη, αη, the devil, Satan ; *gen.* αη ήηη ηόηη, 58. [Cf. ήάηοηη ό ό. ηη ζξ. ό. ηη.]

Όηεαη, Guinness, 43. [Eng., the true Irish being ηαξ αοηξυηα *pron.* ηα-ζηαοη ηη Uls. (Or.)]

Όαλλα Ουηηηη αη Όαίηηη, the Round Room of the Rotunda, Dublin, 59. [A coined name.]

Όύηόηη, *f.*, Europe ; *gen.* ηα ηύηόηηε, 33. [A recent borrowing from Eng., now quite common in Muns. and Con. The older εοηαηη still exists in Scot.]

Όάίηη ηηε ζυηόηη for Όάίηη ηηε υηόηη, metaph. for Ireland, 35.

Όαίηεαη Όοηοίόηη, Matthew Bodkin, 64.

Όεαηηηηεαόάα, αη, "The Independent," 64. [Recent translation].

Όηοηηηηεαα ηα ηηηηαηηαί, the Vegetarian Restaurant (in Dublin), 11. [Newly coined, though Όηοηηηηεαα ηη old= 'refectory' of a monastery, etc. ηηηηηαί ηη αηηο υαα.]

Όύηηαη, *m.*, Yankee ; *dpl.*, 34. [Perhaps Yankee changed under the influence of ηυηηααα, ηυηηααηηη, ηηεηηε, exact, ηυηηααα, and with term, -άη.]

Όύηη (?), αη, *f.*, Russia ; *gen.* ηα Όύηηε, 32.

Όαηηηα (αηηο Όαηηηα), England, 28, etc. ; *gpl.* -οη, 28 ; *adj.* Όαηηηααα, *gpl.*, 28 *gs.* -αίξ, 24.

ΣΑΟΙΡΡΕΔΩ, αν, "The Freeman," 64. [Recent translation.]

Seán Buidé, Sallow John = John Bull, i.e. England; *gen.*, 17. [Perhaps the Irish nickname is merely a naturalisation of the English one.]

Séineac, *m.*, Chinaman, Chinese; *gpl.*, 14, 44. [Prob. a very recent formation

from réiní (fr. Hib. *chaney*), china, china-ware.]

Τιζεαρνα Βαίτε να ηαίρε, Lord Ashtown, 35. [Βαίτε να ηαίρε formed from Ash-town is merely a ghost-form.]

Τιζεαρνα Óloinne Riocairto, Lord Clanrickard, 35.

Αἵσιν.

ΤΑΣΙΑ, pp. 67, 68, (p. 20) το τυβὰὸ ἢ το τυβῆσὰὸ ἀς ἀν λεαρ-
 ῆάταιρ : Ο. Ὁ m. prefers to English the expression thus :
 "The step-mother got dumbfounded, thunder-struck=stricken
 with surprise." The explanation already given was obtained
 from other Gaedhilgeoirí, one of them of very great eminence.
 When one finds that there are no less than seven variations in
 the mere wording of the idiom, one need not feel surprised at
 slight variations in the sense also existing. At any rate, it is
 proved beyond yea or nay that it does not convey merely
 "blushed," as was once asserted. Indeed, the tendency seems
 quite in the opposite direction, viz., rather to empty the colour-
 verbs of their own inherent sense and lay stress on the sudden
 surprise of the person alluded to.

ποτόριμ : γεόκαλτα : Perhaps rather connected with Sc. G.
geoc, wry-neck, *gedcair*, glutton, *geoc*, the neck, throat, etc.,
 O'R.

Οἰοεαρ, *pl.* -αί. It would no doubt have been better to
 have left this in its dialectic form, viz. *εἰοεαρ*, *pl.* *εἰοεαράι*,
 as, in *ἀν τ-εἰοεαρ*, etc., the *τ*-, etc., are slender.

Σίνρεαμ : Apparently obscure in origin, and showing no root-
 relationship to any of the synonyms I have quoted.

Τυαμánaς : Perhaps originally "a rustic," from a word
 **τυαμάν* derived from *τυαίμ*, dyke, hedge, townland, farm.
 Cf. *τυαμánaς* and *τυαμántα* in I.T.S. Diet.

Διμνεοίμ : Ἀν ὕρεαταιν ὕεας : I now feel that the author's
μῆπερτιν ought to have been left in the text.

S. L.

231168

BOSTON COLLEGE

3 9031 01192237 4

PB1399

.M8B3

231168

Author O Murcada, Domnall

Title Geirt Gaedilgeoiri 'na
aGcinneide sa catair.

O Murcada

Boston College Library

Chestnut Hill 67, Mass.

Books may be kept for two weeks unless a shorter time is specified.

Two cents a day is charged for each 2-week book kept overtime; 25 cents a day for each overnight book.

If you cannot find what you want, inquire at the delivery desk for assistance.

